

TALOUSARVIO 2011

*Taloussuunnitelma
2012-2013*

Kaupunginhallitus 1.11.2010
Kaupunginvaltuusto 10.11.2010

TALOUSARVIO 2011

Toimittaja:

Ulkoasu ja taitto:

Kuvat:

Lohjan kaupunki

Hallinto- ja talouspalvelut, Ulla Långström

Lohjan kaupunki

SISÄLLYSLUETTELO

1 LOHJAN KAUPUNGIN TAVOITTEET	1
1.1 Kaupunkistrategia	1
1.1.1 Lohjan kaupungin visio vuoteen 2017	1
1.1.2 Arvot Lohjan strategian taustalla	1
2 KÄYTTÖTALOUS JA TULOSLASKELMAOSA	2
2.1 Keskusvaalilautakunnan tuloslaskelma	2
2.2 Tarkastuslautakunta	2
2.2.1 Tarkastuslautakunnan tavoitteet vuodelle 2011	2
2.2.2 Sisäisen tarkastuksen tavoitteet vuodelle 2011	3
2.2.3 Tarkastuslautakunnan tuloslaskelma.....	3
2.3 Yleisen luottamushenkilöhallinnon tuloslaskelma.....	4
2.4 Keskushallinnon vuoden 2011 tavoitteet	5
2.4.1 Kasvun edellytykset	5
2.4.2 Toiminnan tehokkuus.....	7
2.4.3 Kaupunkirakenne	10
2.4.4 Kuntayhteistyö	10
2.4.5 Keskushallinnon tuloslaskelma	12
2.5 Perusturvatoimen vuoden 2011 tavoitteet.....	13
2.5.1 Kasvun edellytykset	13
2.5.2 Toiminnan tehokkuus.....	14
2.5.3 Elämisen laatu	17
2.5.4 Kuntayhteistyö	17
2.5.5 Sosiaali- ja terveyslautakunnan tuloslaskelma.....	18
2.5.6 Lohjan perusturvalautakunnan tuloslaskelma	19
2.6 Sivistystoimen vuoden 2011 tavoitteet	20
2.6.1 Kasvun edellytykset	20
2.6.2 Toiminnan tehokkuus.....	22
2.6.3 Elämisen laatu	25
2.6.4 Kaupunkirakenne	27
2.6.5 Kuntayhteistyö	28
2.6.6 Opetuslautakunnan tuloslaskelma	29
2.6.7 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan tuloslaskelma	30
2.7 Teknisen lautakunnan vuoden 2011 tavoitteet	31
2.7.1 Kasvun edellytykset	31
2.7.2 Toiminnan tehokkuus.....	32
2.7.3 Elämisen laatu	34
2.7.4 Kaupunkirakenne	34
2.7.5 Kuntayhteistyö	35
2.7.6 Teknisen lautakunnan tuloslaskelma.....	36
2.8 Ympäristölautakunnan vuoden 2011 tavoitteet.....	37
2.8.1 Kasvun edellytykset	37
2.8.2 Toiminnan tehokkuus.....	39
2.8.3 Elämisen laatu	41
2.8.4 Kaupunkirakenne	42
2.8.5 Kuntayhteistyö	44
2.8.6 Ympäristölautakunnan tuloslaskelma	45

2.9 Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan vuoden 2011 tavoitteet.....	46
2.9.1 Kasvun edellytykset	46
2.9.2 Toiminnan tehokkuus.....	47
2.9.3 Elämisen laatu	48
2.9.4 Kaupunkirakenne	49
2.9.5 Kuntayhteistyö	49
2.9.6 Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan tuloslaskelma	50
2.10 Käyttötalous yhteensä	51
2.11 Tuloslaskelmaosan rahoitustulot ja –menot.....	51
2.11.1 Valtionosuudet ja avustukset.....	51
2.11.2 Verotulot	52
2.11.3 Korkokulut ja –tuotot	52
2.12 Tuloslaskelma	53
3 INVESTOINTI- JA RAHOITUSOSA	55
3.1 Kaupunginhallitus/Keskushallinto	55
Sosiaali- ja terveyslautakunta	56
3.2 Opetuslautakunta	57
3.3 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta.....	58
3.4 Tekninen lautakunta	59
3.5 Ympäristölautakunta	64
3.6 Investoinnit yhteensä.....	65
3.7 Rahoitusosan tulot ja menot	65
3.7.1 Antolainat.....	65
3.7.2 Lainat	65
3.7.3 Liittymismaksut.....	65
3.8 Rahoituslaskelma.....	66
4 RAHOITUSTULOT JA –MENOT YHTEENSÄ	68
5 MENOT JA TULOT YHTEENSÄ	68
6 TALOUSARVION SITOVUUSMÄÄRÄYKSET JA PÄÄTÖSVALTUUDET.....	69
6.1 Talousarvion sitovuus	69
6.2 Maksut ja myyntihinnat.....	70
6.3 Päätösvaltuudet.....	70
PERUSTELUOSA	71
7 TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN RAKENNE.....	71
7.1 Taloussuunnittelun tavoitteet ja lähtökohdat	71

7.2 Rakenne ja sisältö	71
7.3 Toiminnalliset tavoitteet ja määrärahat.....	72
7.4 Toiminnalliset muutokset, suoritteet ja yksikkökustannukset.....	73
8 TALOUDEN PERUSTEET	74
8.1 Kaupungin väestökehitys.....	74
8.1.1 Huoltosuhteiden kehitys.....	75
8.1.2 Väestön ikärakenteen kehitys.....	75
8.1.3 Työllisyys.....	77
8.1.4 Työttömyys	77
8.1.5 Verotulojen kehitys	79
8.2 Yleinen taloudellinen tilanne	79
8.3 Palkat ja hinnat.....	80
8.4 Verotulot.....	80
8.5 Valtionosuudet vuonna 2011	82
8.6 Laskentaperusteet.....	83
9 SUUNNITTELUKAUDEN ASUNTOTUOTANTO	85
9.1 Kaavavaranto ja vireillä oleva kaavoitus	85
9.2 Asuntotuotantokohteet 2010-2014 väestösuunnitealueittain	85
10 TOIMINNALLISET MUUTOKSET	87
10.1 Tarkastuslautakunta	87
10.2 Yleinen luottamushenkilöhallinto	88
10.3 Keskushallinto.....	88
10.3.1 Edunvalvonta ja suhdetoiminta	88
10.3.2 Elinkeinopalvelut	88
10.3.3 Hallinto- ja talouspalvelut	89
10.3.4 Henkilöstöpalvelut	89
10.3.5 Oikeuspalvelut.....	89
10.3.6 Tietopalvelut	89
10.3.7 Projektit	90
10.3.8 Keskushallinnon suoritteet	90
10.4 Sosiaali- ja terveyslautakunta.....	92
10.4.1 Hallintopalvelut.....	92
10.4.2 Vanhus- ja sairaalapalvelut	92
10.4.3 Erityispalvelut	93
10.4.4 Sosiaalipalvelut	93
10.4.5 Terveyspalvelut	94
10.4.6 Sosiaali- ja terveyslautakunnan suoritteet	96
10.5 Lohjan perusturvalautakunta	98
10.5.1 Perusturvan hallinto	98
10.5.2 Asuntopalvelut	98
10.5.3 Erikoissairaanhoito.....	98

10.5.4 Lohja perusturvalautakunnan suoritteet	98
10.6 Opetuslautakunta	99
10.6.1 Hallinto- ja talouspalvelut	99
10.6.2 Varhaiskasvatus.....	99
10.6.3 Perusopetus	100
10.6.4 Lukiokoulutus	100
10.6.5 Opetuslautakunnan suoritteet	100
10.7 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta.....	102
10.7.1 Hallinto- ja talouspalvelut	102
10.7.2 Vapaa sivistys ja muu opetus	102
10.7.3 Nuorisotoimi	102
10.7.4 Kulttuuritoimi.....	103
10.7.5 Kirjastotoimi	103
10.7.6 Liikuntatoimi.....	104
10.7.7 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan suoritteet	104
10.8 Tekninen lautakunta	107
10.8.1 Yleistä	107
10.8.2 Hallinto.....	107
10.8.3 Kunnallistekniikka	107
10.8.4 Tilapalvelut	107
10.8.5 Ruoka- ja siivouspalvelut.....	108
10.8.6 Teknisen lautakunnan suoritteet.....	109
10.9 Ympäristölautakunta	111
10.9.1 Hallinto.....	111
10.9.2 Maankäyttö.....	111
10.9.3 Rakennusvalvonta	111
10.9.4 Ympäristönsuojelu	111
10.9.5 Ympäristönvalvonta	112
10.9.6 Joukkoliikenne	112
10.9.7 Kiinteistö- ja kartastotoimi.....	112
10.9.8 Ympäristölautakunnan suoritteet.....	113
10.10 Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunta	115
10.10.1 Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan suoritteet	116
11 TALouden YHTeenvetotaulukot	118

1 LOHJAN KAUPUNGIN TAVOITTEET

1.1 Kaupunkistrategia

1.1.1 Lohjan kaupungin visio vuoteen 2017

Lohja on laadukkaan elämän elinvoimainen järvikaupunki.

Lohjan vision elementtejä:

Lohja tarjoaa hyvän asuin- ja elinympäristön kaikenikäisille ihmisille.

Monipuoliset palvelut, hyvät liikenneyhteydet, turvallisuus ja ainutlaatuinen järvi- ja harjuluonto ympäristöineen tekevät Lohjasta houkuttelevan.

Lohja on yhteistyö- ja kasvuhakuinen kaupunki osana metropolialueen voimakkaasti kehittyvää läntistä kasvusuuntaa. Yhdessä yhteistyökumppanien kanssa Lohja muodostaa nauhakaupungin Läntiselle Uudellemaalle. Lohjalla on oma selkeä profiili.

Lohjan kaupunki on taloudellisesti vakaa. Sen toiminta on tehokasta.

Lohjan kaupungin elinkeinoelämä on uudistunut ja työpaikkaomavaraisuus on korkea.

1.1.2 Arvot Lohjan strategian taustalla

Avoimuus

Avoimuudella lisäämme kuntalaisten osallisuutta kaupungin toimintaa koskevaan keskusteluun. Avoimuudella tarkoitamme myös eri osapuolia hyödyttävää avointa yhteistyötä ja verkostomaista työtapaa sekä monipuolisia kumppanisuhteita. Tavoitteenamme on, että aktiivisen ja johdonmukaisen viestinnän kautta kuntalaiset ja eri sidosryhmät saavat tarvitsemaansa tietoa ja voivat myös seurata hallintomme toimintaa.

Asiakaslähtöisyys

Asiakaslähtöisyyden kautta kehitämme palveluitamme mahdollisimman hyvin kuntalaisten ja sidosryhmien tarpeita vastaavaksi niin, että kuntalaiset ja sidosryhmät ovat palvelutasoomme tyytyväisiä. Asiakaslähtöisyyteen sisältyy myös kuntalaisten ja sidosryhmien mukanaolo ja osallistuminen palveluiden suunnitteluun ja toteutukseen.

Tasapuolisuus

Tasapuolisuudella tarkoitamme toisten ajatusten arvostamista, eri mielipiteiden yhtäläistä kuuntelemista, ihmisten tasa-arvoa ja oikeudenmukaista kohtelua, sukupuolten välisen tasa-arvon edistämistä sekä erilaisuuden ymmärtämistä niin yksilö- kuin ryhmätasolla.

Tuloksellisuus

Tuloksellisuudella tarkoitamme toiminnan tuottavuutta, taloudellisuutta ja vaikuttavuutta. Tuloksellisuuteen liittyy rohkeus tehdä asioita aiemmasta poikkeavalla tavalla ja ajatella asioita uusista näkökulmista. Onnistumme asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa eri tasoilla. Palvelumme ja muu toimintamme on tehokkaasti ja taloudellisesti järjestetty. Tuloksellisuuden kautta saavutetaan kaupungin vakaa talous.

2 KÄYTTÖTALOUS JA TULOSLASKELMAOSA

2.1 Keskusvaalilautakunnan tuloslaskelma

10 Keskusvaalilautakunta		TA2010		muutos- %		
	TP2009	MUUTETTU	TA2011	TA10/TA11	TS2012	TS2013
Toimintatuotot	56 314	0	58 567		120 300	
Tuet ja avustukset	56 314		58 567		120 300	
Toimintakulut	-92 987	-1 497	-94 879	6 237,9	-326 600	
Henkilöstökulut	-81 164	0	-82 825		-269 300	
Palkat ja palkkiot	-76 270		-76 658		-250 000	
Henkilöstösivukulut	-4 894	0	-6 167		-19 300	
Eläkekulut	-3 486		-3 631		-12 400	
Muut henkilöstösivukulut	-1 408		-2 536		-6 900	
Palvelujen ostot	-9 438	-168	-9 296	5 433,3	-49 500	
Muiden palvelujen ostot	-9 438		-9 296		-49 500	
Ostot tilikauden aikana	-1 060		-1 128		--3 300	
Muut toimintakulut	-1 325	-1 329	-1 630	22,6	-4 500	
Vuokrat	-1 320	-1 329	-1 630	22,6	-4 500	
Muut toimintakulut	-5					
Toimintakate	-36 673	-1 497	-36 312	2 325,7	-206 300	
<hr/>						
Kustannuslaskennalliset erät						
Kulut	-2 653	-2 770	-2 670	-3,6	-8 010	
Vyörytykset	-241	-336	-266	-20,8	- 798	
Pääomavuokrat	-1 428	-1 442	-1 425	-1,2	- 4275	
Pääomavuokrien korot	-984	-992	-979	-1,3	-2 937	

2.2 Tarkastuslautakunta

2.2.1 Tarkastuslautakunnan tavoitteet vuodelle 2011

Tavoite: Kattava sisäisen ja ulkoisen valvonnan koordinoiva tarkastustoimi

Tarkastuslautakunnan toimenpide 2011:

Tilintarkastuksen, tarkastuslautakunnan ja sisäisen tarkastuksen työohjelmat on koordinoitu kattavaksi kokonaisuudeksi, jotka tukevat toisiaan.

Tavoite: Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen aktiivinen seuranta

Tarkastuslautakunnan toimenpide 2011:

Arviointi valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä taloudellisuutta, tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavien tunnuslukujen kehityksestä

Valtuustokaudelle 2009–2012 laaditun arviointisuunnitelman ja vuodelle 2011 laaditun työohjelman painopisteiden hyödyntäminen arviointikäynneissä ja viranhaltijoiden haastatteluissa.

Uuden ja tehokkaamman toimintamallin hyödyntäminen viranhaltijahaastattelujen toteutuksessa

2.2.2 Sisäisen tarkastuksen tavoitteet vuodelle 2011

Tavoite: Riskilähtöinen ja ennakoiva sisäinen tarkastus

Sisäisen tarkastuksen toimenpide 2011:

Kaupungin turvallisuusohjelman ja toimialojen riskienhallintasuunnitelmien toteutumisen seuranta
Tuotteistamisen tukeminen

Kustannuslaskennan hyödyntäminen sisäisessä benchmarkkauksessa

Tietoturvallisuuden edistäminen kaupungin eri toimialoilla

Taloudellisen ja toiminnallisen tehokkuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arviointi tarkastustoimeksiantojen puitteissa

2.2.3 Tarkastuslautakunnan tuloslaskelma

12 Tarkastuslautakunta

	TP2009	TA2010 MUUTETTU	TA2011	muutos- % TA10/TA11	TS2012	TS2013
Toimintatuotot	0	1 537	0	-100,0	0	0
Myyntituotot	0	1 537	0	-100,0		
Toimintakulut	-61 762	-80 272	-77 656	-3,3	-79 569	-82 258
Henkilöstökulut	-35 803	-39 144	-39 403	0,7	-40 293	-41 931
Palkat ja palkkiot	-29 976	-32 856	-33 061	0,6	-33 770	-35 255
Henkilöstösivukulut	-5 826	-6 288	-6 342	0,9	-6 523	-6 676
Eläkekulut	-4 537	-4 851	-4 842	-0,2	-5 066	-5 232
Muut henkilöstösivukulut	-1 290	-1 437	-1 500	4,4	-1 457	-1 444
Palvelujen ostot	-24 703	-39 727	-37 075	-6,7	-38 073	-39 098
Muiden palvelujen ostot	-24 703	-39 727	-37 075	-6,7	-38 073	-39 098
Ostot tilikauden aikana	-632	-909	-912	0,3	-930	-949
Muut toimintakulut	-624	-492	-266	-45,9	-273	-280
Vuokrat	-436	-242	-266	9,9	-273	-280
Muut toimintakulut	-188	-250		-100,0		
Toimintakate	-61 762	-78 735	-77 656	-1,4	-79 569	-82 258
<hr/>						
Kustannuslaskennalliset erät						
Tuotot	53 698	78 735	77 855	-1	77 855	77 855
Vyörytykset	53 698	78 735	77 855	-1	77 855	77 855
Kulut	-1 378	-2 424	-1 246	-49	-1 246	-1 246
Vyörytykset	-1 173	-1 270	-1 045	-18	-1 045	-1 045
Pääomavuokrat	-121	-1 075	-119	-89	-119	-119
Pääomavuokrien korot	-84	-79	-82	4	-82	-82
Kust.lask.erät netto	52 320	76 311	76 609	0	76 609	76 609

2.3 Yleisen luottamushenkilöhallinnon tuloslaskelma

14 Yleinen luottamus- henk.hallinto	TA2010		TA2011	muutos- % TA10/TA11	TS2012	TS2013
	TP2009	MUUTETTU				
Toimintatuotot	23	10 000	24	-99,8	25	25
Myyntituotot	23	0	24		25	25
Maksutuotot	0	0				
Muut toimintatuotot	0	10 000		-100,0		
Toimintakulut	-756 337	-827 746	-770 189	-7,0	-784 233	-819 783
Henkilöstökulut	-522 749	-539 885	-535 703	-0,8	-543 874	-573 401
Palkat ja palkkiot	-436 092	-394 804	-437 723	10,9	-442 792	-469 411
Henkilöstösivukulut	-86 657	-145 081	-97 980	-32,5	-101 082	-103 989
Eläkekulut	-73 799	-130 037	-81 543	-37,3	-85 082	-88 162
Muut henkilöstösivukulut	-12 858	-15 044	-16 437	9,3	-16 000	-15 827
Palvelujen ostot	-195 783	-253 976	-206 190	-18,8	-211 468	-216 883
Muiden palvelujen ostot	-195 783	-253 976	-206 190	-18,8	-211 468	-216 883
Ostot tilikauden aikana	-14 054	-16 659	-13 423	-19,4	-13 691	-13 965
Avustukset	-9 185	-8 904	-9 434	6,0	-9 623	-9 815
Muut toimintakulut	-14 567	-8 322	-5 438	-34,7	-5 577	-5 719
Vuokrat	-13 365	-8 272	-5 438	-34,3	-5 577	-5 719
Muut toimintakulut	-1 202	-50		-100,0		
Toimintakate	-756 314	-817 746	-770 165	-5,8	-784 209	-819 758
<hr/>						
Kustannuslaskennalliset erät						
Tuotot	659 690	628 151	505 165	-19,6	505 165	505 165
Vyörytykset	659 690	628 151	505 165	-19,6	505 165	505 165
Kulut	-216 693	-211 888	-222 330	4,9	-222 330	-222 330
Vyörytykset	-213 737	-208 967	-219 325	5,0	-219 325	-219 325
Pääomavuokrat	-1 751	-1 730	-1 781	2,9	-1 781	-1 781
Pääomavuokrien korot	-1 205	-1 191	-1 224	2,8	-1 224	-1 224
Kust.lask.erät netto	442 997	416 263	282 835	-32,1	282 835	282 835

2.4 Keskushallinnon vuoden 2011 tavoitteet

2.4.1 Kasvun edellytykset

Tavoite: Ajantasainen, Lohjan kasvua tehokkaasti tukeva kaavoitus	Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2011
	Aktiivinen maapolitiikka	Länsi-Uudenmaan tonttipörssin käyttöönotto Lohjalla Tonttimarkkinoinnin liittäminen osaksi edelleen kehittyvää asiakaspalvelukeskusta.
	Yritysalueiden kaavoitus moottoritien varrelle	Yritys- ja asuntotonttien tarveselvitys, 5 vuoden toteuttamisohjelman tarkistus
	Toisiaan tukevien yritysten sijoittumisen edistämisen kaavoituksen avulla	
Tavoite: Laadukas osaamisympäristö	Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2011
	Koulutuksen ja elinkeinoelämän vahvan yhteyden kehittäminen	Ammatillisen koulutuksen ja elinkeinotoiminnan neuvottelukuntatoiminnan kehittäminen.
	Yliopisto- ja korkeakouluyhteistyön kehittäminen	Kaupungin toimintaa edistävien opinnäytetöiden ja selvitysten lisääminen.
Tavoite: Yritysten hyvä ja kasvua tukeva toimintaympäristö	Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2011
	Yrityspalvelutoiminnan kehittäminen	Elinkeinopoliittisen ohjelman toimenpiteiden toteuttaminen
	Laadullisesti ja määrällisesti riittävän tontti- ja toimitilatarjonnan turvaaminen	Toimitilapörssin aktivointi ja markkinointi kiinteistöjen omistajille.

Tavoite: Lohjan tunnettavuuden lisääminen	Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2011
	Tunnettavuuden rakentaminen Lohjan ominaispiirteiden ja valittujen vetovoimatekijöiden pohjalta	Asukasmarkkinoinnin toteutus markkinointisuunnitelman mukaisesti.
		www.lohja.fi:n sisällön kehittäminen
		Länsi.fi, Visitlohja.fi ja Lohja.fi integroiminen
Tavoite: Tasapainoinen talous	Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2011
	Vuosikate kattaa poistot (ja osan investoinneista), pitkällä aikavälillä tulorahoitus kattaa investoinnit	Keskushallinnon taloudellisten tavoitteiden toteuttaminen
		Tuottavuusohjelman laatiminen
Tavoite: Kuntarakenteen ja asiakastarpeiden edellyttämät kielisuhteet	Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2011
	Kuntayhteistyön edellyttämien kielipalveluiden turvaaminen	Kielipalvelusitoumuksen tarkistaminen
		Asiakastarpeiden edellyttämät käännösresurssit

2.4.2 Toiminnan tehokkuus

Tavoite: Palveluiden tarkoituksenmukainen järjestämistapa	Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2011
	Yhteistyön kehittäminen yritys- ja kolmannen sektorin kanssa kustannus-hyötyanalyysin pohjalta	Sitran palvelukeskushankkeiden palvelevuus- ja kustannus selvitykset laadittu ja järjestämistapa valitu (maakunnallinen yhteistoiminta)
		Hankintatoimessa Kuntahankinnat Oy:n yhteishankintojen hyödyntäminen
	Oman palvelutoiminnan kehittäminen	Elinkeinopalveluiden uudelleen organisointi
		Seudullisen call-centerin selvittäminen

Tavoite: Tehokkaat ja tarkoituksenmukaiset toimintatavat kaupungin omassa palvelutuotannossa	Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2011
	Poikkihallinnollisen palveluprosessiyhteistyön lisääminen	Vanhusten palvelutarjottimen kehittäminen
		Hallintokuntien työnjaon täsmentäminen
	Nykyaikaiset tietojärjestelmät	Luottamushenkilöportaalin käytön laajentaminen
		Asiakkuuden hallinnan kehittäminen kaupungin prosesseissa
		Taloushallinnon sähköisen työpöydän kehittäminen
		Matkalaskuohjelmiston käyttöönotto

	Tietoyhteiskuntavalmiuksien vahvistaminen palvelutuotannossa	Hammashuollon internet-palveluiden kehittäminen
		Sähköisen viestinnän tehostaminen kaupungissa
		Kanta-hanke: - terveystoimen e-health -palvelut, - e-arkisto, - e-resepti
		Länsi-Uudenmaan potilastietojärjestelmän infrastruktuurin laajentaminen
		Telestrategian laatiminen
		Johdon raportointi -järjestelmä
	Tietoverkkojen (maakuntaverkko, kaupunkiverkko) toteuttaminen	Maakuntaverkon toteuttamissuunnitelman laatiminen ja toteuttamisen käynnistäminen
Tietoturvallisuuden edistäminen	Tietojärjestelmien turvallisuuden kehittäminen (identiteetti, lokijärjestelmät ja toimikortit)	

Tavoite: Ennakoiva toimintamalli palvelutuotannossa	Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2011
	Ennakointitoiminnan ja -osaamisen kehittäminen	Yhteistyön kehittäminen asukasyhdistysten kanssa
		Poikkeusolojen verkkotiedottaminen (www-sivut poikkeusolojen tiedottamiseen)
		Strategiset riskit, - työsuojelu - valmiussuunnittelu - tietoturvallisuus
		Kaupungin turvallisuussuunnitelman priorisointi toimenpideohjelmaksi

Tavoite: Henkilöstön hyvä valmius strategian toteuttamiseen	Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2011
	Töiden oikea mitoitus	Kaupungin henkilöstön mitoitusperusteiden ja henkilöstömäärän määrittely
	Oikeudenmukainen ja kilpailukykyinen palkkaus	Tehtävien vaativuuden arviointi ajan tasalla
		Palkkavertailut laadittu ja analysoitu
		Tuloksellisuuden kriteerit määritelty
	Johtamisosaamisen kehittäminen	Esimieskoulutuksen jatkaminen
		Työhyvinvointikyselyn toteuttaminen

Tavoite: Tehokkuutta tukevat laskenta- ja raportointijärjestelmät käytössä	Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2011
	Palvelutehokkuuden aktiivinen seuranta ja arviointi	Kustannuspaikkarakenteen tarkistaminen
		LOST:n sisäinen benchmarkkaus
	Ajantasaisten laskenta- ja raportointijärjestelmien käyttöönotto	Toiminnallisen laatumittariston laatiminen
		Tuotteistamisen kehittäminen ja raportoinnin automatisointi

2.4.3 Kaupunkirakenne

Tavoite: Aluetehokas joukkoliikenteeseen tukeutuva nauhakaupunkirakenne	Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2011
	Uusien asuinalueiden kaavoittaminen joukkoliikenne-reittien läheisyyteen	Tietoliikenneyhteystarpeiden kartoituksen käynnistäminen kaavoitusprosessin yhteydessä

Tavoite: Miellyttävä, ympäristöarvot huomioiva asuinympäristö	Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2011
	Asukasdemokratian kehittäminen	Lapsiperheiden alueraatimallin kehittäminen

2.4.4 Kuntayhteistyö

Tavoite: Lohja Länsi-Uudenmaan aluekeskus	Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2011
	Kuntaliitoksiin varautuminen	Kuntaliitosselvitysten edellyttämät toimenpiteet Karjalohjan kuntaliitossuunnitelmien laatimisen aloittaminen
	MAL yhteistyön jatkaminen	Osallistuminen Länsi-Uudenmaan MAL-yhteistyöhön sovitun mallin pohjalta

Tavoite: Aktiivinen seutuyhteistyö	Strategia 2017	Keskushallinnon toimenpide 2011
	Matkailuyhteistyön lisääminen	Matkailuyhteistyöselvityksen osoittamat jatkotoimenpiteet
	Markkinointi- ja viestintäyhteistyön lisääminen	Seutuviestintäyhteistyön tiivistäminen koko Länsi-Uudellemaalle
	Maakuntaverkko-hankkeen loppuun saattaminen	Maakuntaverkko-hankkeen suunnittelu ja toteuttamisen aloitus.
	Yrityspalveluyhteistyön lisääminen Länsi-Uudenmaan yrityskeskuksen toiminta-alueita laajentamalla	Länsi-Uudenmaan yrityskeskuksen toiminnan käynnistäminen uusimuotoisena
	Sosiaali- ja terveyssektorin yhteistyön seudullinen lisääminen	Kanta-hankkeen suunnitelman laatiminen ja toteutuksen käynnistys
	Tukipalvelujen seudullinen järjestäminen	Puhelinpalvelujen organisointi seudullisesti - SITRA:n palvelukeskushankkeiden maakunnallinen selvittäminen

2.4.5 Keskushallinnon tuloslaskelma

16 Keskushallinto	TA2010		TA2011	muutos- TA10/TA11	TS2012	TS2013
	TP2009	MUUTETTU				
Toimintatuotot	2 760 807	2 517 335	2 651 440	5,3	2 715 404	2 781 079
Myyntituotot	1 818 436	1 769 176	1 781 288	0,7	1 829 383	1 878 776
Maksutuotot	72 382	57 268	51 803	-9,5	52 839	53 896
Tuet ja avustukset	525 121	403 274	476 792	18,2	489 665	502 886
Muut toimintatuotot	344 868	287 617	341 557	18,8	343 517	345 521
Toimintakulut	-8 118 288	-7 970 237	-8 138 484	2,1	-8 357 723	-8 578 816
Henkilöstökulut	-4 054 554	-3 795 062	-3 888 123	2,5	-4 001 092	-4 113 156
Palkat ja palkkiot	-3 106 059	-2 896 547	-2 964 006	2,3	-3 048 972	-3 136 595
Henkilöstösivukulut	-948 496	-898 515	-924 117	2,8	-952 120	-976 561
Eläkekulut	-746 068	-736 005	-747 637	1,6	-781 071	-806 749
Muut henkilöstösivukulut	-202 428	-162 510	-176 480	8,6	-171 049	-169 812
Palvelujen ostot	-3 538 875	-3 640 029	-3 744 605	2,9	-3 839 960	-3 937 832
Asiakaspalvelujen ostot	-4 143	-34 750				
Muiden palvelujen ostot	-3 534 731	-3 605 279	-3 744 605	3,9	-3 839 960	-3 937 832
Ostot tilikauden aikana	-213 874	-237 261	-224 261	-5,5	-228 747	-233 322
Avustukset	-69 399	-63 082	-48 537	-23,1	-49 508	-50 498
Muut toimintakulut	-241 587	-234 803	-232 958	-0,8	-238 417	-244 008
Vuokrat	-228 693	-233 993	-232 958	-0,4	-238 417	-244 008
Muut toimintakulut	-12 894	-810				
Toimintakate	-5 357 481	-5 452 902	-5 487 044	0,6	-5 642 319	-5 797 737
<hr/>						
Poistot ja arvon alentumiset	-457 144	-561 155	-480 474	-14,4	-525 096	-557 958
Kustannuslaskennalliset erät						
Tuotot	4 138 379	4 053 999	4 078 219	0,6	4 077 819	4 077 819
Vyörytykset	4 138 379	4 053 999	4 078 219	0,6	4 077 819	4 077 819
Kulut	-229 715	-419 577	-190 844	-54,5	-190 836	-190 836
Vyörytykset muilta	-122 912	-311 397	-117 415	-62,3	-117 407	-117 407
Pääomavuokrat	-63 272	-64 084	-43 513	-32,1	-43 513	-43 513
Pääomavuokrien korot	-43 531	-44 096	-29 915	-32,2	-29 915	-29 915
Kust.lask.erät netto	3 908 664	3 634 422	3 887 376	7,0	3 886 983	3 886 983

2.5 Perusturvatoimen vuoden 2011 tavoitteet

2.5.1 Kasvun edellytykset

Tavoite: Ajantasainen, Lohjan kasvua tehokkaasti tukeva kaavoitus	Lohjan toimenpide 2017	Perusturvakeskuksen toimenpide 2011
	Yritysalueiden kaavoitus moottoritien varrelle	Lausunnot annettu vireillä olevista kaavoista

Tavoite: Laadukas osaamisympäristö	Lohjan toimenpide 2017	Perusturvakeskuksen toimenpide 2011
	Oppilaitosyhteistyön kehittäminen	Sisäisten rakenteiden selkeyttäminen (johtava hoitaja/sijaisrekry)
	Yliopisto- ja korkeakoulu yhteistyön kehittäminen	Suunnitelma harjoittelun ohjaukseen
		Koulutusylilääkäri ja supertutortoiminnan yhteistyömallin ja rakenteiden luominen ja vakiinnuttaminen
		Yhteistyömahdollisuuksien kartoittaminen

Tavoite: Tasapainoinen talous	Lohjan toimenpide 2017	Perusturvakeskuksen toimenpide 2011
	Veroprosentin ylläpito kilpailukykyisenä	Säännöllisen kotihoidon peittävyys nousee
		Ostopalveluiden nousuprosentti ei ylitä 2 %
		"Lohjan mallin" mukaista kustannuslaskentaa on kehitetty edelleen

2.5.2 Toiminnan tehokkuus

Tavoite: Palveluiden tarkoituksenmukainen järjestämistapa	Lohjan toimenpide 2017	Perusturvakeskuksen toimenpide 2011
	Kansalaisten omaehtoisen palvelutuottamisen edistäminen	Sähköistä asiointia pilotoidaan terveyden edistämisen ja suunterveydenhuollon yksikössä
	Oman palvelutoiminnan kehittäminen	Sähköisen sijaisten rekrytointijärjestelmän kehittäminen
		Suunnitelma kotikunta- ja terveydenhuoltolain vaatimista muutoksista valmis
		Yhteispäivystyksen järjestämisen edellyttämät päätökset tehty
		Lagus-koti toiminnassa
		Vuokrataloyhtiöiden fuusio toteutunut 1.3.2011 alkaen
		Koho-hanke mielenterveys- ja päihdepalveluiden kehittämiseksi käynnissä (2010-2012)
		Lohjan palvelutalosaatiön palvelutoiminta siirtynyt Lohjan kaupungin toiminnaksi
		Kotiutustiimi kotihoitoon
		Kotihoidon ja pitkäaikaishoidon lääkäripalvelut toteutuvat paremmin kuin 2010
		Kuntouttava hoitotyö kehittyy edelleen
		Hoitaja-lääkäri työparityöskentelyä laajennetaan tilojen ja henkilökuntaresurssin sallimissa rajoissa
		Osallistuminen Hyvä vastaanotto -hankkeeseen

Tavoite: Tehokkaat toimintatavat kaupungin omassa palvelutuotannossa	Lohjan toimenpide 2017	Perusturvakeskuksen toimenpide 2011
	Tilaverkon optimaalinen käyttö	Lisävastaanottotilojen saaminen pääterveysasemalle ja väistötilat osalle pta:n toisen kerroksen toimintoja
	Poikkihallinnollisen palveluprosessiyhteistyön lisääminen	Osallistuminen terveysliikuntaprojektiin
	Ajan tasalla olevat tietojärjestelmät	Kattava osallistuminen koulu- ja opiskeluterveydenhuollon kyselyihin
	Tietoyhteiskuntavalmiuksien kehittäminen palvelutuotannossa	Vastaanottotoiminnan ja liikuntakeskuksen yhteistyön lisääminen
	Tietoturvallisuuden edistäminen	Prosessien kehittäminen Osallistutaan Kantahankkeen ja eReseptin käyttöönoton suunnitteluun Terveysportin koulutus AGS-raporttien parempi hyödyntäminen Tietosuojavastaavan nimeäminen ja ohjeistuksen laatiminen (laki sähköisestä asioinnista)

Tavoite: Ennakoiva toimintamalli palvelutuotannossa	Lohjan toimenpide 2017	Perusturvakeskuksen toimenpide 2011
	Laitoshoitopainotteisuuden vähentäminen	Kunnallinen ammatillinen perhekoti
		Vanhusten palvelukeskuksen laajennus on alkanut
		Inkoon uuden palveluasumisyksikön suunnitelman vahvistaminen
		Koho-hankkeen kautta mielenterveys- ja päihdepalveluiden uudelleen mallintaminen
		Paloniemen tukiasuntojen toimintamallin kehittäminen
		Välityömarkkinoiden kehittämissuunnitelma valmis
		Vanhuspalveluiden päivätoiminnan kehittäminen

Tavoite: Henkilöstön hyvä valmius strategian toteuttamiseen	Lohjan toimenpide 2017	Perusturvakeskuksen toimenpide 2011
	Työympäristön kehittäminen toimivammaksi	Peruskorjaukset jatkuvat
	Johtamisosaamisen kehittäminen	Koulutuksiin osallistuvat uudet esimiehet
	Henkilöstön osaamisen kehittäminen	Velvoite täydennyskoulutukseen toteutuu
		Sosiaalipedagogiikan keskusliiton työnohjaus- ja kehittämishanke

2.5.3 Elämisen laatu

Tavoite: Terveellinen ja turvallinen elinympäristö	Lohjan toimenpide 2017	Perusturvakeskuksen toimenpide 2011
	Elinympäristön terveellisyden edistäminen	Osallistutaan poikkihallinnollisiin työryhmiin

Tavoite: Tarvittavat peruspalvelut kaikille	Lohjan toimenpide 2017	Perusturvakeskuksen toimenpide 2011
	Laadukkaiden palveluiden ylläpito ja kehittäminen	Mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittäminen - Koho-hanke
	Perheiden hyvinvoinnin huomioiminen	Vammaispoliittinen ohjelma on valmis
		Vanhusten suun terveydenhuollon mobiiliyksikkö käynnistyy
		Lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelutyön varmistaminen siten, että lakisääteiset palveluajat toteutuvat
		Osallistutaan Terveysmessuille
		Perheneuvolaan pääsee kahden viikon kuluessa yhteydenotosta

2.5.4 Kuntayhteistyö

Tavoite: Aktiivinen seutuyhteistyö	Lohjan toimenpide 2017	Perusturvakeskuksen toimenpide 2011
	Sosiaali- ja terveyssektorin yhteistyön seudullinen lisääminen	Koulutusylilääkärin toiminta on vakiintunut
		Ratkaisut yhteispäivystyksestä on tehty
		Sijaishuoltopalvelut ja päihdehuollon laitospalvelut kilpailutettu seudullisesti
		Osallistuminen Hyvä vastaanotto -hankkeeseen

2.5.5 Sosiaali- ja terveyslautakunnan tuloslaskelma

20 Sosiaali- ja terveyslautakunta	TA2010			muutos- % TA10/TA11	TS2012	TS2013
	TP2009	MUUTETTU	TA2011			
Toimintatuotot	32 540 651	34 605 247	33 137 001	-4,2	33 974 108	34 832 669
Myyntituotot	22 153 958	24 854 730	22 527 425	-9,4	23 135 665	23 760 329
Maksutuotot	7 533 251	7 319 411	7 941 993	8,5	8 100 833	8 262 852
Tuet ja avustukset	2 084 739	2 081 499	2 385 506	14,6	2 449 915	2 516 064
Muut toimintatuotot	768 704	349 607	282 077	-19,3	287 695	293 424
Toimintakulut	-86 077 251	-88 900 517	-93 329 449	5,0	-95 692 990	-98 102 870
Henkilöstökulut	-32 518 530	-34 839 633	-37 493 118	7,6	-38 498 000	-39 579 224
Palkat ja palkkiot	-26 496 261	-28 443 621	-30 722 239	8,0	-31 562 157	-32 504 079
Henkilöstösivukulut	-6 022 269	-6 396 012	-6 770 879	5,9	-6 935 843	-7 075 145
Eläkekulut	-4 407 299	-4 786 174	-5 075 695	6,0	-5 301 395	-5 453 562
Muut henkilöstösivukulut	-1 614 970	-1 609 838	-1 695 184	5,3	-1 634 448	-1 621 583
Palvelujen ostot	-38 020 228	-38 108 623	-39 052 315	2,5	-40 185 787	-41 257 705
Asiakaspalvelujen ostot	-26 094 329	-26 823 365	-27 087 408	1,0	-27 928 426	-28 682 492
Muiden palvelujen ostot	-11 925 899	-11 285 258	-11 964 907	6,0	-12 257 361	-12 575 213
Ostot tilikauden aikana	-3 305 948	-3 647 101	-3 463 320	-5,0	-3 532 236	-3 602 868
Avustukset	-6 798 538	-6 915 839	-7 584 997	9,7	-7 697 026	-7 813 689
Muut toimintakulut	-5 434 007	-5 389 321	-5 735 699	6,4	-5 779 941	-5 849 383
Vuokrat	-5 397 832	-5 377 291	-5 733 199	6,6	-5 779 941	-5 849 383
Muut toimintakulut	-36 175	-12 030	-2 500	-79,2		
Toimintakate	-53 536 600	-54 295 270	-60 192 448	10,9	-61 718 882	-63 270 201
Poistot ja arvон alentumiset	-280 041	-314 253	-407 062	29,5	-432 311	-438 685
Kustannuslaskennalliset erät						
Tuotot	4 455 916	0	5 623 387		5 623 387	5 623 387
Vyörytykset	4 455 916		5 623 387		5 623 387	5 623 387
Kulut	-6 160 631	-1 497 945	-7 245 563	383,7	-7 245 563	-7 245 563
Vyörytykset	-6 146 691	-1 497 945	-7 239 452	383,3	-7 239 452	-7 239 452
Pääomavuokrat	-8 261		-3 621		-3 621	-3 621
Pääomavuokrien korot	-5 679		-2 490		-2 490	-2 490
Kust.lask.erät netto	-1 704 715	-1 497 945	-1 622 176	8,3	-1 622 176	-1 622 176

2.5.6 Lohjan perusturvalautakunnan tuloslaskelma

25 Perusturvaltk / Lohja

	TP2009	TA2010 MUUTETTU	TA2011	muutos- % TA10/TA11	TS2012	TS2013
Toimintatuotot	1 266 953	1 286 419	1 281 421	-0,4	1 307 655	1 334 430
Myyntituotot	84 330	90 000	86 475	-3,9	88 810	91 208
Maksutuotot	2 940	2 557	238	-90,7	243	248
Tuet ja avustukset	68	2 012	68	-96,6	70	72
Muut toimintatuotot	1 179 615	1 191 850	1 194 640	0,2	1 218 533	1 242 903
Toimintakulut	-41 836 961	-42 183 165	-43 571 818	3,3	-44 779 880	-46 022 413
Henkilöstökulut	-2 867 619	-2 909 892	-3 097 328	6,4	-3 216 207	-3 340 221
Palkat ja palkkiot	-120 634	-126 480	-148 760	17,6	-152 951	-157 992
Henkilöstösivukulut	-2 746 984	-2 783 412	-2 948 568	5,9	-3 063 256	-3 182 229
Eläkekulut	-2 740 397	-2 776 130	-2 940 339	5,9	-3 055 280	-3 174 314
Muut henkilöstösivukulut	-6 587	-7 282	-8 229	13,0	-7 976	-7 915
Palvelujen ostot	-37 951 611	-38 369 825	-39 474 794	2,9	-40 540 562	-41 635 105
Asiakaspalvelujen ostot	-37 869 356	-38 327 710	-39 384 132	2,8	-40 442 369	-41 534 313
Muiden palvelujen ostot	-82 255	-42 115	-90 662	115,3	-98 193	-100 792
Ostot tilikauden aikana	-4 639	-2 411	-4 656	93,1	-4 749	-4 844
Avustukset	-61 275	-35 000	-62 929	79,8	-64 188	-65 471
Muut toimintakulut	-951 818	-866 037	-932 110	7,6	-954 174	-976 771
Vuokrat	-910 512	-866 037	-932 110	7,6	-954 174	-976 771
Muut toimintakulut	-41 306	0	0		0	0
Toimintakate	-40 570 008	-40 896 746	-42 290 397	3,4	-43 472 224	-44 687 983
<hr/>						
Kustannuslaskennalliset erät						
Kulut	-540 163	-668 569	-462 344	-37,6	-462 344	-462 344
Vyörytykset	-45 470	-177 035	-44 511	-74,9	-44 511	-44 511
Pääomavuokrat	-292 836	-291 178	-247 606	-15,0	-247 606	-247 606
Pääomavuokrien korot	-201 857	-200 356	-170 227	-15,0	-170 227	-170 227
Kust.lask.erät netto	-540 163	-668 569	-462 334	-37,6	-462 334	-462 334

2.6 Sivistystoimen vuoden 2011 tavoitteet

2.6.1 Kasvun edellytykset

Tavoite: Ajantasainen, Lohjan kasvua tehokkaasti tukeva kaavoitus	Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2011
	Vetovoimaisten asuinalueiden suunnitelmallinen ja yhdyskuntarakenteen tiivistävä kaavoitus	Mäntynummen alueen nuorisotilan siirtyessä koululle tehdään suunnitelma entisen nuorisotilan muuttamisesta avoimen varhaiskasvatuksen toimintapisteeksi. Kesäteatteri-hankkeen tarveselvitys valmistuu
Tavoite: Laadukas osaamisympäristö	Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2011
	Vahvan koulutuksen ja elinkeinoelämän yhteyden kehittäminen	Erityisopetuksen lainsäädännön muutosten jalkauttaminen, oppilashuollon, oppilaanohjauksen toimintaperiaatteiden vakiinnuttaminen ja opetushenkilöstön täydennyskoulutusohjelman (Osaava-ohjelma) rakensäilyttäminen Kiravo-hanke jatkuu. Toteutetaan kolmivuotinen koulutusyhteistyöprojekti opetustoimen ja Länsi-Uudenmaan yrityskeskuksen ja Uusyrityskeskuksen ja Helsingin kaupunginkirjaston kanssa.
	Oppilaitosyhteistyön kehittäminen	Hiiden Opiston opinto-ohjauksen kehitystyö, luodaan läntisen Uusimaan aikuiskoulutusorganisaatioiden yhteinen neuvontapalvelu Tarjotaan työharjoittelupaikkoja alan opiskelijoille. Lukuverkko-toiminta Luksian ja lukion välillä jatkuu Kaksoistutkintojen määrä kasvaa Lohjan Muisti-hankkeen tapahtumat toteutuvat tehdyn suunnitelman mukaisesti

Tavoite: Lohjan tunnettavuuden lisääminen	Strategia 2017	Sivistystoimen toimenpide 2011
	Lohjan julkisuuskuvan luominen ja terävöittäminen	<p>HiiOp-opisto -extranet uudistetaan ja Hiiden Opiston viestintäsuunnitelma päivitetään</p> <p>Kaivosmuseon kehittämissuunnitelma laadittu</p> <p>Kulttuurikeskuksen hankesuunnittelu käynnistetty</p> <p>Laadukas museon 100-vuotisnäyttely valmistuu</p> <p>Liikuntatoimi uudistaa internet-sivunsa.</p> <p>Kirjasto tiedottaa entistä paremmin kaikista palveluistaan mm. järjestämällä palveluiden käytön opastusta kirjastoissa ja uusimalla kirjaston esitteitä.</p> <p>Orkesteri vaikuttaa myönteisesti ylläpitäjän julkisuuskuvan kehittymiseen laajentamalla ja kehittämällä aluetoimintaansa SOI, UUSIMAA SOI -hankkeen avulla rahoitetaan osa aluetoiminnan kehittämisestä</p>
	Tunnettavuuden rakentaminen Lohjan ominaispiirteiden ja valittujen vetovoimatekijöiden pohjalta	Lohjan Teatteri valmistaa yhden musikaalin, draaman ja lasten näytelmän esityskaudella 2011.

Tavoite: Tasapainoinen talous	Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2011
	Vuosikate kattaa poistot, (ja osan investoinneista) pitkällä aikavälillä tulorahoitus kattaa investoinnit	Lohjan Liikuntakeskus Oy:n vuosikate kattaa poistot.

2.6.2 Toiminnan tehokkuus

Tavoite: Palveluiden tarkoituksenmukainen järjestämistapa	Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2011
	Yhteistyön kehittäminen yritys- ja kolmannen sektorin kanssa kustannus-hyötyanalyyseihin pohjalta	
	Kansalaisten omaehtoisen palvelutuottamisen edistäminen	
	Oman palvelutoiminnan kehittäminen	Yksityisessä päivähoitossa siirrytään asteittain palvelusetelin käyttöön.
		Opetustoimen kehittämishankkeet
		Sivistystoimi osallistuu koko kaupungin kattavan e-palvelun kehittämissuunnitelman laatimiseen
		Lohjan Tenoripäivien järjestämismahdollisuudet selvitetään
Lohjan Teatterilla uudet nettisivut, jotka mahdollistavat asiakaspalautteen sähköisesti.		
Liikuntatoimi käynnistää e-palveluidensa uudistamisen.		

Tavoite: Tehokkaat ja tarkoituksenmukaiset toimintatavat kaupungin omassa palvelutuotannossa	Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2011
	Tilaverkon optimaalinen käyttö	Laaditaan tilaverkon kehittämissuunnitelma
	Poikkihallinnollisen palveluprosessiyhteistyön lisääminen	Oppilashuollon kehittämishanke yhteistyössä perusturvan kanssa Orkesterin toiminta-alueen määrittely SOI, UUSIMAA SOI -hankeen jälkeen sopimus-kumppanuudet määritetään
	Palvelujen tuotteistamisen loppuun saattaminen	Palvelujen tuotteistaminen käynnistetään kaikkien sivistystoimen palveluiden osalta
	Palvelutason määrittely palvelujen tuottamisessa ja järjestämisessä	Orkesterin toiminta-alueen määrittely SOI, UUSIMAA SOI hankeen jälkeen sopimus-kumppanuudet määritetään
	Nykyaikaiset tietojärjestelmät	Kulttuuritoimen tilavarausohjelmiston kartoitus aloitettu ja vaihtoehtoihin tutustuttu. Reitti-Gis-koulumatkasuunnitteluohjelmisto otetaan käyttöön Musiikkiopiston sähköisen asioinnin kehittäminen
	Tietoyhteiskuntavalmiuksien vahvistaminen palvelutuotannossa	Edistetään ajantasaisten tietoyhteiskuntataitojen opetusta sekä verkko-opetusta Sivistystoimen tietostrategia päivitetään
	Tietoturvallisuuden edistäminen	Henkilöstö suorittanut tietoturvallisuuden peruskurs- sin ja testin

Tavoite: Ennakoiva toimintamalli palvelutuotannossa	Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2011
	Ennakointitoiminnan ja -osaamisen kehittäminen	Palveluverkkosuunnitelma päivitetään v. 2011

Tavoite: Henkilöstön hyvä valmius strategian toteuttamiseen	Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2011
	Töiden oikea mitoitus	<p>Koko varhaiskasvatuksen henkilöstölle järjestetään koulutusta työyhteisötaidoista.</p> <p>Nuorisotoimen tehtäviä priorisoidaan ja tehtäviä jaetaan henkiökunnan jaksaminen huomioon ottaen</p> <p>Nuorisotoimi panostaa työhyvinvoinnin ylläpitämiseen erilaisilla työyhteisön yhteisillä liikuntaharrastuksilla ja tapahtumilla.</p> <p>Kulttuuritoimen hyvinvointiohjelma laaditaan</p> <p>Ajantasaiset tehtäväkuvaukset laaditaan orkesterille.</p>
	Oikeudenmukainen ja kilpailukykyinen palkkaus	
	Työympäristön kehittäminen toimivammaksi	
	Henkilöstön osaamisen kehittäminen	<p>Varhaiskasvatuksen sisällä mahdollistetaan työnkuvi- en laajentaminen asiantuntija- ja koulutustehtäviin.</p> <p>Opettajien työsoritusten arviointi käynnissä. Opetus- henkilöstön täydennyskoulutus-ohjelma, Osaava</p> <p>Kulttuuritoimen lisä- ja täydennyskoulutusohjelma laaditaan</p> <p>Liikuntatoimen henkilöstö tekee osastokohtaisesti 2 vierailukäyntiä liikunta-alan kohteissa.</p> <p>Kirjaston henkilökunnan täydennyskoulutus toteutetaan yhdessä Lukki-kirjastojen kanssa. Aiheet ovat: Työhyvinvointi ja työn ilo muutospaineessa, sosiaali- set verkkopalvelut ja aineistojen sisällöntuntemus.</p>

	Johtamisosaamisen kehittäminen	Esimiekoulutukset jatkuvat
		Säännölliset esimiesten kehittämispäivät
		Nuorisotoimen esimiehille järjestetään tarvittaessa työnohjausta
	Työaikajoustoihin kannustaminen	

Tavoite: Tehokkuutta tukevat laskenta- ja raportointijärjestelmät käytössä	Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2011
	Palvelutehokkuuden aktiivinen seuranta ja arviointi	Lohko-ohjelma opetuksen käyttöön
		Museotoimessa ajantasainen seuranta, asiointi ja tilastointi
		Liikuntatoimi teettää kohteissaan asiakastyytyväisyyskyselyitä.
		Nuorisotoimi tekee asiakaskyselyitä ja suunnittelee toimenpiteet kyselyiden pohjalta.

2.6.3 Elämisen laatu

Tavoite: Terveellinen ja turvallinen elinympäristö	Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2011
	Yhteisöllisyyden tukeminen yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.	Nuorisotoimen turvallisuussuunnitelmat päivitetään
		Liikuntapaikat ja -välineistö muutetaan turvallisuusstandardien mukaisiksi.
	Ennakoivan riskienhallinnan toteuttaminen	Opetuksen turvallisuus- ja valmiussuunnitelmat käytössä
		Nuorisotoimen valmiussuunnitelma valmistuu
		Kulttuuritoimen yksiköiden pelastussuunnitelmat päivitetään 2011.

Tavoite: Tarvittavat peruspalvelut kaikille	Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2011
	<p>Riittävien palveluiden ylläpito ja kehittäminen</p>	<p>Mäntynummen kirjaston tilan muuttamisesta päiväkodiksi ja nuorisotilan muuttamisesta avoimen varhaiskasvatuksen yksiköksi tehdään valmiit suunnitelmat.</p> <p>Kasvatuksen ja opetuksen kehittämisohjelman jalkauttaminen</p> <p>Uuden erityisopetuslainsäädännön mukaiset toimintatavat käytössä</p> <p>Nuorten työllistämishanke jatkuu</p> <p>Orkesteri ylläpitää palvelujen laatua, tarjoaa haluttuja ja kysytyjä palveluja, huomioi erityisryhmät (laitoskonsertit), toteuttaa SOI, UUSIMAA SOI –hanketta (VOS), lisää kuntalaisten mahdollisuuksia saada kulttuuri- ja konserttipalveluja</p> <p>Kirjat kotiin -palvelu lähtee käyntiin.</p> <p>Liikuntatoimi teettää kohteissaan asiakastytyväisyyskyselyitä.</p>
	<p>Asukkaiden hyvinvoinnin huomioiminen</p>	<p>Liikuntatoimi tarjoaa erityisesti perheille suunnattuja liikuntatuotteita.</p> <p>Nuorisotoimen Starttipaja -hanke jatkuu kohdentaen tukea ja opastusta jo vahvasti syrjäytyneille nuorille</p> <p>Nuorisotoimen Omin Jaloin -projektin työkirja valmistuu ja projektin jatkohanketta suunnitellaan</p> <p>Nuorisotoimen 6-luokkalaisille kohdennetulla Luka-projektilla vähennetään koulukiusaamista, parannetaan luokkahenkeä ja oppilaiden yhteenkuuluvuuden tunnetta</p>

Tavoite: Laadukkaat kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut	Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2011
	Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden kehittäminen seudullisesti	Rytmimusiikin opetuksen organisointi toteutetaan
		Liikuntatoimen strategia 2020 -työ etenee
		Kirjastossa toteutetaan kirjavinkkausten taltiointi ja markkinointi-hanke.
		Kirjallisuusseminaareja ja -iltoja. Kirjallisuus on vuoden teema. ”Kirjallisuuskaupunki Lohja 2011” yhdessä Lohjan Muistin kanssa
		Omin Jaloin -työmenetelmän jalkauttaminen Lost- ja Karviainen -alueelle jatkuu
	Luovan talouden kehittäminen ja tuotteistaminen	
	Ilmaston muutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen	Ekologinen ajattelu tarpeiston, puvustuksen ja lavastuksen suhteen jatkuu.

2.6.4 Kaupunkirakenne

Tavoite: Elävä kaupunkikeskusta	Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2011
	Keskustan roolin vahvistaminen todellisena kaupunkikeskuksena	Lasten tarpeet otettu huomioon kaupunkikeskuksessa (päivähoito, leikkipaikat, liikkuminen)

2.6.5 Kuntayhteistyö

Tavoite: Lohja Länsi-Uudenmaan aluekeskus	Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2011
	Kuntaliitoksiin varautuminen	Karjalohja-yhteistyö etenee kuntaliitosvalmisteluna ja yhteishankkeissa (Osaava, oppilashuollon kehittäminen)
	Kuntarajat ylittävien yhteistyöalueiden ja –muotojen kehittäminen	Orkesteri tarjoaa palveluitaan liitoskunnissa (nykyisissä ja tulevissa)
		Varhaiskasvatuksen erityispalveluiden kehittäminen
		Hiiden Opiston alueellisen hallinnon kehittäminen ja mm. alueellisen tiedotuksen hyödyntäminen (länsi.fi)
		Musiikkiopiston Vihdin toimipisteen toimitilakysymys ratkaistu
		Liikuntatoimen yhteistyö Vihdin liikuntatoimen kanssa jatkuu.
Maakuntaorkesteritoiminnan selvittäminen käynnistyy, orkesterin konserttitarjontaa lisätään ympäristökunnissa, SOI, UUSIMAA SOI hanke aloitetaan, haetaan aluetoiminnan kehittämiselle rahoitusta		

Tavoite: Aktiivinen seutuyhteistyö	Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2011
	Kulttuuriyhteistyön lisääminen	Lukki-kirjastot toteuttavat seutuyhteistyönä Lukudiplomi-hankkeen
		Seutukunnallinen opetuksen täydennyskoulutuksen Osaava-hanke käynnissä
	Opetustoimen yhteistyön lisääminen	Luku-verkosto toimii
		Raasepori.-yhteistyön syventäminen ruotsinkielisen opetuksen kehittämisessä

2.6.6 Opetuslautakunnan tuloslaskelma

30 Opetuslautakunta	TA2010		TA2011	muutos- % TA10/TA11	TS2012	TS2013
	TP2009	MUUTETTU				
Toimintatuotot	3 573 764	3 567 624	6 322 554	77,2	6 471 814	6 624 675
Myyntituotot	515 775	516 732	3 145 743	508,8	3 230 678	3 317 906
Maksutuotot	2 763 056	2 847 989	3 052 519	7,2	3 113 569	3 175 840
Tuet ja avustukset	194 272	122 715	78 673	-35,9	80 797	82 979
Muut toimintatuotot	100 663	80 188	45 620	-43,1	46 770	47 949
Toimintakulut	-59 416 303	-60 039 832	-62 006 658	3,3	-63 757 749	-65 500 406
Henkilöstökulut	-40 326 459	-40 847 952	-41 949 919	2,7	-43 568 708	-44 809 568
Palkat ja palkkiot	-31 797 928	-32 198 780	-33 184 766	3,1	-34 254 544	-35 283 284
Henkilöstösivukulut	-8 528 531	-8 649 172	-8 765 153	1,3	-9 314 164	-9 526 285
Eläkekulut	-6 425 091	-6 828 708	-6 785 060	-0,6	-7 391 165	-7 617 259
Muut henkilöstösivukulut	-2 103 440	-1 820 464	-1 980 093	8,8	-1 922 999	-1 909 026
Palvelujen ostot	-10 733 982	-10 968 210	-11 209 893	2,2	-11 519 732	-11 817 956
Asiakaspalvelujen ostot	-1 067 208	-1 076 976	-1 072 777	-0,4	-1 101 742	-1 131 489
Muiden palvelujen ostot	-9 666 774	-9 891 234	-10 137 116	2,5	-10 417 991	-10 686 467
Ostot tilikauden aikana	-1 142 513	-1 259 656	-1 359 371	7,9	-1 386 905	-1 414 642
Avustukset	-3 340 789	-3 295 754	-3 484 240	5,7	-3 172 940	-3 239 709
Muut toimintakulut	-3 872 560	-3 668 260	-4 003 234	9,1	-4 109 465	-4 218 528
Vuokrat	-3 817 234	-3 667 437	-4 003 234	9,2	-4 109 465	-4 218 528
Muut toimintakulut	-55 326	-823		-100,0		
Toimintakate	-55 842 539	-56 472 208	-55 684 104	-1,4	-57 285 935	-58 875 731
Poistot ja arvон alentumiset	-338 775	-302 740	-271 059	-10,5	-354 211	-386 990
Kustannuslaskennalliset erät						
Tuotot	2 069 914	0	2 092 882		2 092 882	2 092 882
Vyörytykset	2 069 914		2 092 882		2 092 882	2 092 882
Kulut	-11 158 989	-8 977 063	-11 552 124	28,7	-11 551 955	-11 551 955
Vyörytykset	-3 729 906	-1 499 976	-3 679 653	145,3	-3 679 653	-3 679 653
Pääomavuokrat	-4 401 943	-4 429 326	-4 665 169	5,3	-4 665 169	-4 665 169
Pääomavuokrien korot	-3 027 140	-3 047 761	-3 207 302	5,2	-3 207 302	-3 207 302
Kust.lask.erät netto	-9 089 075	-8 977 063	-9 459 242	5,4	-9 459 073	-9 459 073

2.6.7 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan tuloslaskelma

40 Kulttuuri- ja vapaa- aikaltk	TA2010		muutos- % TA10/TA11	TS2012	TS2013	
	TP2009	MUUTETTU				TA2011
Toimintatuotot	1 866 714	1 774 138	1 693 735	-4,6	1 732 233	1 771 623
Myyntituotot	499 774	529 953	479 369	-9,7	492 312	505 604
Maksutuotot	979 265	884 094	890 640	0,7	908 453	926 622
Tuet ja avustukset	173 329	95 193	78 806	-17,2	80 934	83 119
Muut toimintatuotot	214 347	264 898	244 921	-7,5	250 534	256 278
Toimintakulut	-11 067 874	-11 477 968	-11 490 124	0,1	-11 810 075	-12 133 470
Henkilöstökulut	-6 124 317	-6 193 726	-6 293 146	1,6	-6 481 065	-6 669 022
Palkat ja palkkiot	-4 725 198	-4 850 214	-4 867 277	0,4	-5 012 205	-5 163 111
Henkilöstösivukulut	-1 399 119	-1 343 512	-1 425 869	6,1	-1 468 860	-1 505 911
Eläkekulut	-1 090 876	-1 073 815	-1 136 026	5,8	-1 187 953	-1 227 043
Muut henkilöstösivukulut	-308 243	-269 697	-289 843	7,5	-280 907	-278 868
Palvelujen ostot	-3 391 133	-3 732 504	-3 645 944	-2,3	-3 742 534	-3 841 699
Asiakaspalvelujen ostot	-2 059 587	-2 340 902	-2 413 837	3,1	-2 479 011	-2 545 944
Muiden palvelujen ostot	-1 331 546	-1 391 602	-1 232 107	-11,5	-1 263 523	-1 295 755
Ostot tilikauden aikana	-484 209	-521 389	-475 159	-9,1	-484 663	-494 356
Avustukset	-187 691	-175 161	-182 860	4,4	-186 388	-189 986
Muut toimintakulut	-880 523	-855 188	-893 015	4,4	-915 425	-938 407
Vuokrat	-837 440	-855 168	-893 015	4,4	-915 425	-938 407
Muut toimintakulut	-43 084	-20		-100,0		
Toimintakate	-9 201 159	-9 703 830	-9 796 389	1,0	-10 077 842	-10 361 847
<hr/>						
Poistot ja arvон alentumiset	-140 712	-132 396	-79 901	-39,7	-93 193	-101 754
<hr/>						
Kustannuslaskennalliset erät						
Tuotot	370 586	0	365 868		365 868	365 868
Vyörytykset	370 586		365 868		365 868	365 868
Kulut	-1 936 756	-1 619 337	-1 903 964	17,6	-1 903 964	-1 903 964
Vyörytykset	-655 602	-321 369	-640 051	99,2	-640 051	-640 051
Pääomavuokrat	-759 107	-768 900	-748 986	-2,6	-748 986	-748 986
Pääomavuokrien korot	-522 047	-529 068	-514 927	-2,7	-514 927	-514 927
Kust.lask.erät netto	-1 566 170	-1 619 337	-1 538 096	-5,0	-1 538 096	-1 538 096

2.7 Teknisen lautakunnan vuoden 2011 tavoitteet

2.7.1 Kasvun edellytykset

Tavoite: Laadukas osaamisympäristö	Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2011
	Yliopisto- ja korkeakouluyhteistyön kehittäminen	Harjoittelupaikkojen ja opinnäytetöiden tarjoaminen alan opiskelijoille
	Oppilaitos yhteistyön kehittäminen	Harjoittelupaikkojen ja opinnäytetöiden tarjoaminen alan opiskelijoille
Tavoite: Yritysten hyvä ja kasvua tukeva toimintaympäristö	Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2011
	Laadullisesti ja määrällisesti riittävän tontti- ja toimintatilarjonnan turvaaminen	Hyväksytyt investointiohjelman toteuttaminen
		Palveluverkkoselvityksen toteutuksen käynnistäminen
Tavoite: Lohjan tunnettavuuden lisääminen	Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2011
	Lohjan julkisuuskuva luominen ja terävöittäminen	Hankkeiden ja palveluiden positiivisen markkinoinnin toteuttaminen
Tavoite: Tasapainoinen talous	Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2011
	Vuosikate kattaa poistot, (ja osan investoinneista) pitkällä aikavälillä tulorahoitus kattaa investoinnit	Investointiohjelman suunnittelu ja toteuttaminen hyväksytyt palveluverkkoraportin mukaisesti
		Talousarvion puitteissa toimiminen

2.7.2 Toiminnan tehokkuus

Tavoite: Palveluiden tarkoituksenmukainen järjestämistapa	Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2011
	Yhteistyön kehittäminen yritys ja kolmannen sektorin kanssa kustannus-hyötyanalyysien pohjalta	Vesiosuuskuntien toteutumisen edistäminen avustuksin ja neuvonnalla
	Kansalaisten omaehtoisen palvelutuottamisen edistäminen	Kaupungin vastuulla olevien harkinnanvaraisten palveluiden määrittäminen
	Oman palvelutoiminnan kehittäminen	Palveluverkon kehittäminen hyväksytyn palveluverkkoraportin mukaisesti
		Prosessityön jatkaminen

Tavoite: Tehokkaat ja tarkoituksenmukaiset toimintatavat kaupungin omassa palvelutuotannossa	Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2011
	Tilaverkon optimaalinen käyttö	Tiloista luopuminen hyväksytyn palveluverkkoraportin mukaisesti
	Poikkihallinnollisen palveluprosessiyhteistyön lisääminen	Energiatehokkuus toimenpiteiden toteuttaminen suunnitelman mukaisesti
		Asiakaspalvelukeskuksen toiminnan kehittämisen jatkaminen
	Palvelujen tuotteistamisen loppuun saattaminen	Kiinteistöhoitotyön mitoittaminen kattavasti
		Ulkoisten kiinteistöhoitoalueiden palvelusopimuksen uudistaminen
		Ruoka- ja siivouspalvelujen palvelusopimusten uudistaminen
	Palvelutason määrittely palvelujen tuottamisessa ja järjestämisessä	Tilasuunnittelun suunnittelukriteerien laatimisen käynnistäminen

	Tietoyhteiskunnan valmiuksien vahvistaminen palvelutuotannossa	Internetin hyödyntämisen jatkaminen sähköisessä asiointissa
	Tietoturvallisuuden edistäminen	Tehostunut kulunvalvonta toiminnassa
		Tietoturvaluus selvitysten laatiminen

Tavoite: Ennakoiva toimintamalli palvelutuotannossa	Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2011
	Ennakointitoiminnan ja -osaamisen kehittäminen	Korjaus- ja toimintaohjelman toteuttaminen

Tavoite: Henkilöstön hyvä valmius strategian toteuttamiseen	Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2011
	Töiden oikea mitoitus	Kiinteistöhoitotyön mitoittaminen kattavasti
		Toimenkuvat laadittu koko henkilöstön osalta Hjalmariin
	Oikeudenmukainen ja kilpailukykyinen palkkaus	Tehtävien vaativuuden ja vastuiden määrittelemine
	Työympäristön kehittäminen toimivammaksi	Tuotantokeittiön valmistuminen
	Henkilöstön osaamisen kehittäminen	Suunnitelmallisen koulutuksen toteuttaminen
	Johtamisosaamisen kehittäminen	Johtamiskoulutuksen jatkaminen

Tavoite: Tehokkuutta tukevat laskenta- ja raportointijärjestelmät käytössä	Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2011
	Palvelutehokkuuden aktiivinen seuranta ja arviointi	Toiminnan ja talouden seurantaraportin käsittelemine säännöllisesti

2.7.3 Elämisen laatu

Tavoite: Terveellinen ja turvallinen elinympäristö	Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2011
	Ennakoiva riskienhallinnan toteuttaminen	Tietoturvallisuusselvitysten laatiminen
	Infrastruktuurin mitoittaminen turvallisuutta edistävällä tavalla	Liikenneturvallisuuden huomioiminen suunnittelussa

Tavoite: Tarvittavat peruspalvelut kaikille	Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2011
	Asukkaiden hyvinvoinnin huomioiminen	Vuotuisen toimintasuunnitelman toteuttaminen

Tavoite: Ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastomuutokseen sopeutuminen	Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2011
	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Energiätehokkuuden ja matalaenergian huomioiminen hankkeissa
		Ilmasto-ohjelman mukaisten tavoitteiden huomioiminen hankintojen ehdoissa

2.7.4 Kaupunkirakenne

Tavoite: Miellyttävä, ympäristöarvot huomioiva asuin ympäristö	Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2011
	Kevyen liikenteen reittien kehittäminen	Hankkeiden toteuttaminen investointiohjelman mukaisesti

Tavoite: Monipuoliset virkistysalueet (luontopuistot, lähiliikuntapaikat, rannat)	Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2011
	Rantojen käytön ja palveluiden toiminnallinen selkeyttäminen	Suunnittelun toteuttaminen yhteistyössä maankäytön ja kaavoituksen kanssa

Tavoite: Tehokkaan, ympäristöystävällisen energian hyödyntäminen kattavaa	Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2011
	Uuden teknologian hyödyntäminen	Katuvalaistuksen saneerauksen jatkaminen Päästöjen huomioon ottaminen hankinnoissa

2.7.5 Kuntayhteistyö

Tavoite: Kuntaliitoksiin varautuminen	Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2011
	Kuntaliitoksiin varautuminen	Rakennuskannan ennakoivan korjaustoiminnan konsultoinnin toteuttaminen Karjalohjan kiinteistöhoitotyön mitoittaminen Lohjan kriteerein

Tavoite: Aktiivinen seutuyhteistyö	Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2011
	Vesihuollon seudullisen yhteistyön tarkastelu	Seudullinen vesihuoltoverkoston toteuttaminen käynnissä Vesihuollon palveluyhteistyöraportin päivittäminen
	Tukipalvelujen seudullinen järjestäminen	LOST alueen tukipalvelujen järjestämisen yhteistyöselvityksen käynnistäminen

2.7.6 Teknisen lautakunnan tuloslaskelma

50 Tekninen lautakunta	TA2010		TA2011	muutos- % TA10/TA11	TS2012	TS2013
	TP2009	MUUTETTU				
Toimintatuotot	26 609 916	27 354 401	27 883 792	1,9	28 585 517	29 305 848
Myyntituotot	16 833 691	17 415 036	17 421 237	0,0	17 891 610	18 374 684
Maksutuotot	236 364	326 836	291 366	-10,9	297 193	303 137
Tuet ja avustukset	73 163	111 739	73 163	-34,5	75 139	77 167
Muut toimintatuotot	9 466 698	9 500 790	10 098 026	6,3	10 321 575	10 550 860
Toimintakulut	-27 617 372	-28 008 827	-28 465 324	1,6	-29 260 598	-30 011 244
Henkilöstökulut	-11 489 213	-11 687 570	-11 771 722	0,7	-12 130 914	-12 490 138
Palkat ja palkkiot	-8 292 831	-8 495 897	-8 494 206	0,0	-8 748 330	-9 011 915
Henkilöstösivukulut	-3 196 383	-3 191 673	-3 277 516	2,7	-3 382 583	-3 478 222
Eläkekulut	-2 651 957	-2 716 860	-2 763 246	1,7	-2 884 133	-2 983 380
Muut henkilöstösivukulut	-544 426	-474 813	-514 270	8,3	-498 450	-494 842
Palvelujen ostot	-8 389 517	-8 201 818	-8 523 340	3,9	-8 755 318	-8 975 937
Asiakaspalvelujen ostot	-2 559 921	-2 608 089	-2 662 318	2,1	-2 734 200	-2 808 024
Muiden palvelujen ostot	-5 829 597	-5 593 729	-5 799 020	3,7	-6 021 118	-6 167 913
Ostot tilikauden aikana	-6 804 690	-7 265 227	-7 282 079	0,2	-7 465 191	-7 614 495
Avustukset	-184 172	-167 699	-184 629	10,1	-188 322	-192 088
Muut toimintakulut	-749 780	-686 513	-703 554	2,5	-720 853	-738 586
Vuokrat	-620 553	-602 237	-703 554	16,8	-720 853	-738 586
Muut toimintakulut	-129 226	-84 276	0	-100,0	0	0
Toimintakate	-1 007 456	-654 426	-581 532	-11,1	-675 081	-705 396
Poistot ja arvон alentumiset	-7 349 190	-7 365 896	-8 164 559	10,8	-8 739 225	-9 343 158
Kustannuslaskennalliset erät						
Tuotot	10 915 877	9 737 182	11 114 857	14,1	11 114 857	11 114 857
Vyörytykset	1 240 359	0	1 097 329		1 097 329	1 097 329
Pääomavuokrat	5 727 408	5 768 175	5 936 316	2,9	5 936 316	5 936 316
Pääomavuokrien korot	3 948 110	3 969 007	4 081 212	2,8	4 081 212	4 081 212
Kulut	-2 101 620	-973 749	-2 017 770	107,2	-2 017 770	-2 017 770
Vyörytykset	-1 802 725	-662 451	-1 684 988	154,4	-1 684 988	-1 684 988
Pääomavuokrat	-171 818	-184 409	-197 204	6,9	-197 204	-197 204
Pääomavuokrien korot	-127 077	-126 889	-135 578	6,8	-135 578	-135 578
Kust.lask.erät netto	8 814 257	8 763 433	9 097 087	3,8	9 097 087	9 097 087

2.8 Ympäristölautakunnan vuoden 2011 tavoitteet

2.8.1 Kasvun edellytykset

Tavoite: Ajantasainen, Lohjan kasvua tehokkaasti tukeva kaavoitus	Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2011
	Länsiradan edellyttämän kaavoituksen valmistelu	Taajamaosayleiskaavaehdotus käsittelyssä
	Aktiivinen maapolitiikka	Gunnarlan alueen maanhankinnan mahdollisuuksien käyttäminen
	Yritysalueiden kaavoitus moottoritien varrelle	Tarkasteleminen taajamaosayleiskaavaehdotuksessa
	Toisiaan tukevien yritysten sijoittumisen edistämisen kaavoituksen avulla	Tynninharjun ja Pappilankorven tontinluovutusperiaatteiden laatiminen
	Vetovoimaisten asuinalueiden suunnitelmallinen ja yhdyskuntarakennetta tiivistävä kaavoitus	Kortteli 42 asemakaavan hyväksyminen valtuustossa Huomioiminen osayleiskaavaehdotuksissa

Tavoite: Laadukas osaamisympäristö	Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2011
	Yliopisto- ja korkeakouluysteistyön kehittäminen	Maanmittausalan harjoittelijoiden palkkaaminen Samatkan pohjakarttatyöhön
		Harjoittelupaikkojen ja opinnäytetöiden tarjoaminen alan opiskelijoille
	Oppilaitos yhteistyön kehittäminen	Oppisopimuskoulutuksen mahdollisuuksien käyttäminen maastomittauksessa nuorten työharjoittelun jatkona
		Harjoittelupaikkojen ja opinnäytetöiden tarjoaminen opiskelijoille

Tavoite: Yritysten hyvä ja kasvua toimintaympäristö	Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2011
	Yrityspalvelutoiminnan kehittäminen	Tontinluovutusperiaatteiden tarkistaminen yritys-toiminnalle
		Ympäristölupien käsittelyaikojen lyhentäminen, lupa- , ilmoitus- ja valvontamenettelyjen kehittäminen
	Laadullisesti ja määrällisesti riittävän tontti- ja toimitilatarjonnan turvaaminen	Gunnarlan alueen maanhankinnan mahdollisuuksien käyttäminen
		Kaavoitusohjelman toteuttaminen
Tavoite: Lohjan tunnettavuuden lisääminen	Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2011
	Lohjan julkisuuskuvan luominen ja terävöittäminen	Virkistys- ja luontopalvelujen kehittäminen ja parantaminen
		Ympäristön tilan parantaminen
Tavoite: Tasapainoinen talous	Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2011
	Vuosikate kattaa poistot, (ja osan investoinneista) pitkällä aikavälillä tulorahoitus kattaa investoinnit	Talousarvion puitteissa toimiminen

2.8.2 Toiminnan tehokkuus

Tavoite: Palveluiden tarkoituksenmukainen järjestämistapa	Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2011
	Yhteistyön kehittäminen yritys ja kolmannen sektorin kanssa kustannus-hyötyanalyysien pohjalta	Sammatin stereokartoituksen toteuttaminen
		Yhteistyön jatkaminen yritysten ja eri järjestöjen kanssa, mm. ympäristöklusteri, talkoot, Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry
	Oman palvelutoiminnan kehittäminen	Lupa-, ilmoitus- ja valvontaprosessien kehittämisen jatkaminen
		Prosessityön jatkaminen

Tavoite: Tehokkaat ja tarkoituksenmukaiset toimintatavat kaupungin omassa palvelutuotannossa	Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2011	
	Poikkihallinnollisen palveluprosessiyhteistyön lisääminen	Asiakaspalvelukeskuksen toiminnan kehittämisen jatkaminen	
	Palvelutason määrittely palvelujen tuottamisessa ja järjestämisessä	Tavoitetoimitusaikojen määrittelyn jatkaminen	
	Nykyaikaiset tietojärjestelmät		E-toimenpideohjelman hyväksyttäminen
			Ympäristötietojärjestelmien kehittäminen, Facta -ympäristöosa käyttöönotto
	Tietoyhteiskunnan valmiuksien vahvistaminen palvelutuotannossa		Pohjakarttatietojen kuvaustekniikan kunnossaolon ja kiinteistötietojen ajantasaisuuden varmistaminen.
			Ympäristöportaalin rakentamisen aloittaminen ja ympäristötilaston julkaiseminen
Tietoturvallisuuden edistäminen		Aineistojen käyttöoikeuksien määrittely ja käyttöoikeuksien hallinnan järjestäminen.	
		Tietoturvasuunnitelmien laatiminen toiminnoittain.	

Tavoite: Ennakoiva toimintamalli palvelutuotannossa	Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2011
	Ennakointitoiminnan ja -osaamisen kehittäminen	Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien päivitysten toteuttaminen

Tavoite: Henkilöstön hyvä valmius strategian toteuttamiseen	Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2011
	Töiden oikea mitoitus	Resurssimitoitusten ajantasaistaminen Toimenkuvien tarkistaminen Työnjaon seuraaminen ja päivityksen toteuttaminen
	Oikeudenmukainen ja kilpailukykyinen palkkaus	Tehtävien vaativuuden ja vastuiden määrittäminen
	Henkilöstön osaamisen kehittäminen	Henkilökohtaisten koulutustarpeiden huomioiminen
	Johtamisosaamisen kehittäminen	Johtamiskoulutuksen jatkaminen
	Työaikajoustoihin kannustaminen	Etätyötehtävien kehittäminen

Tavoite: Tehokkuutta tukevat laskenta- ja raportointijärjestelmät käytössä	Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2011
	Palvelutehokkuuden aktiivinen seuranta ja arviointi	Työajan seurannan jatkaminen seurantaa kehittämällä

2.8.3 Elämisen laatu

Tavoite: Terveellinen ja turvallinen elinympäristö	Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2011
	Ennakoivan riskienhallinnan toteuttaminen	Valvontasuunnitelman mukaisten yritystarkastusten ja öljysäiliötarkastusten valvominen, uusien hankkeiden ympäristövaikutusten arvioiminen, lupa- ja ilmoitusmenettelyjen käyttäminen
	Elinympäristön terveellisyys edistäminen	Pilaantuneiden maiden kunnostamisen edistämisen, vanhojen kaatopaikkojen jatkoselvitysten laatimisen, uusien hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnin jatkaminen
Tavoite: Työpaikkojen ja palveluiden hyvä saavutettavuus	Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2011
	Syöttöliikenteen ja joukkoliikenne- ja lippujärjestelmien kehittäminen	Palvelu- ja asiointiliikenteen kilpailuttaminen
		Lohja-Siuntio aseman välisen syöttöliikenteen valmistelun jatkaminen
Tavoite: Tarvittavat peruspalvelut kaikille	Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2011
	Riittävien palveluiden ylläpito ja kehittäminen	Valvontasuunnitelman laatiminen ja sen toteuttamisen jatkaminen

Tavoite: Ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen	Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2011
	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Neuvonnan antaminen ja oman toiminnan päästöjen vähentäminen, kuntien ilmastokampanjaan osallistuminen
	Seurannaisvaikutusten vähentäminen	Huomioiminen ympäristönsuojelumääräysten laadinnassa sekä luvissa ja lausunnoissa

2.8.4 Kaupunkirakenne

Tavoite: Elävä kaupunkikeskusta	Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2011
	Keskustan roolin vahvistaminen todellisena kaupunkikeskustana	Keskustan osayleiskaavaluonnoksen valmistuminen
		Ko 42 kaavan hyväksyminen
	Keskustassa kerrosluvun nostaminen	Keskustan osayleiskaavaluonnoksen valmistuminen

Tavoite: Aluetehokas, joukkoliikenteeseen tukeutuva nauhakaupunkirakenne	Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2011
	Uusien asuinalueiden kaavoittaminen joukkoliikennereittien läheisyyteen	Taajamaosayleiskaavaehdotuksen valmistuminen
	Länsiradan huomioinen asuinalueiden suunnittelussa: riittävä ja monipuolinen maanhankinta	Taajamaosayleiskaavaehdotuksen valmistuminen
		Maapoliittisen ohjelman toteuttaminen
	Rakentamattomien kaavatonttien käyttöönotto	Vuoden 2011 korotetun kiinteistöveron perustietojen tarkistaminen

Tavoite: Miellyttävä, ympäristöarvot huomioiva asuinympäristö	Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2011
	Maisema-asumiseen panostaminen	Hiidensalmen kaavaehdotuksen valmistuminen
	Asumisen teema-alueiden kehittäminen	Huomioiminen osayleiskaavaehdotuksista
	Energiatehokkaan kaavoituksen toteuttaminen	Tarkasteleminen osayleiskaavan ilmastaselvityksessä
	Matalaenergiarakentamisen edistäminen	Matalaenergiarakentamisen edistäminen rakennusvalvonnan ohjeistuksin
	Elinkaariasumisen mahdollistaminen	Asuntojen muunneltavuusmahdollisuuksien neuvominen rakennusvalvonnan toimesta
	Kevyen liikenteen reittien kehittäminen	Reitistön tarkasteleminen osayleiskaavoituksessa

Tavoite: Monipuoliset virkistysalueet (luontopuistot, liikuntapaikat, rannat)	Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2011
	Virkistysalueiden toiminnallinen kehittäminen	Jatkettu virkistyspalvelujen parantaminen ja niiden kehittäminen mm. uusin luontopoluin ja -palveluin.
	Rantojen käytön ja palveluiden toiminnallinen selkeyttäminen	Keskustan rantojen tarkasteleminen keskustan osayleiskaavan yhteydessä

Tavoite: Elävä maaseutu ja elinvoimaiset kylät	Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2011
	Rakentamisen ohjaaminen haja-asutusalueella kyläkeskuksiin	Rakentamisen ohjaaminen uudella rakennusjärjestyksellä

2.8.5 Kuntayhteistyö

Tavoite: Lohjan Länsi-Uudenmaan aluekeskus	Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2011
	Kuntarajat ylittävien yhteistyöalueiden ja –muotojen kehittäminen	Seudullisen yhteistyön toteuttaminen vesistöjen veden laadun seurannassa, vesistöjen kunnostuksissa, ilmanlaadun seurannassa, jätevesiasetuksen neuvonnassa
	Länsirata-yhteistyön jatkaminen	Länsiratahankkeen huomioiminen osayleiskaavaehdotuksessa
	MAL-yhteistyön jatkaminen	Mal yhteistyön tulosten hyödyntäminen
Tavoite: Aktiivinen seutuyhteistyö	Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2011
	Joukkoliikenne- kokonaisuus suunniteltu ja käytössä	Henkilöliikennelogistikon toiminnan jatkamista koskeva sopimuksen hyväksyminen
		Länsi-Uudenmaan joukkoliikenteen palvelutason tarkistaminen

2.8.6 Ympäristölautakunnan tuloslaskelma

60 Ympäristölautakunta

	TP2009	TA2010 MUUTETTU	TA2011	muutos- % TA10/TA11	TS2012	TS2013
Toimintatuotot	1 785 764	1 793 117	2 013 393	12,3	2 057 787	2 103 182
Myyntituotot	367 251	326 835	381 941	16,9	392 254	402 845
Maksutuotot	516 072	683 510	710 906	4,0	725 124	739 627
Tuet ja avustukset	199 666	207 052	207 612	0,3	213 218	218 975
Muut toimintatuotot	702 776	575 720	712 933	23,8	727 192	741 735
Toimintakulut	-3 456 834	-3 618 613	-3 547 450	-2,0	-3 594 649	-3 694 154
Henkilöstökulut	-2 025 816	-2 053 818	-2 069 906	0,8	-2 131 073	-2 193 650
Palkat ja palkkiot	-1 592 646	-1 631 019	-1 632 120	0,1	-1 680 338	-1 731 990
Henkilöstösivukulut	-433 170	-422 799	-437 786	3,5	-450 735	-461 660
Eläkekulut	-330 458	-330 973	-341 341	3,1	-357 250	-368 855
Muut henkilöstösivukulut	-102 712	-91 826	-96 445	5,0	-93 485	-92 805
Palvelujen ostot	-1 311 339	-1 415 584	-1 357 612	-4,1	-1 340 679	-1 374 569
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0		0	0
Muiden palvelujen ostot	-1 311 339	-1 415 584	-1 357 612	-4,1	-1 340 679	-1 374 569
Ostot tilikauden aikana	-28 861	-56 283	-32 162	-42,9	-32 806	-33 460
Avustukset	-1 680	-10 000	-1 725	-82,8	-1 760	-1 795
Muut toimintakulut	-89 139	-82 928	-86 044	3,8	-88 331	-90 679
Vuokrat	-87 545	-82 928	-86 044	3,8	-88 331	-90 679
Muut toimintakulut	-1 594	0	0			
Toimintakate	-1 671 070	-1 825 496	-1 534 057	-16,0	-1 536 862	-1 590 972
Poistot ja arvон alentumiset	-34 116	-41 672	-40 517	-2,8	-50 471	-52 673
Kustannuslaskennalliset erät						
Tuotot	205 261	0	66 861		66 861	66 861
Vyörytykset	205 261	0	66 861		66 861	66 861
Kulut	-425 949	-77 862	-249 768	220,8	-249 768	-249 768
Vyörytykset	-395 530	-47 384	-219 314	362,8	-219 314	-219 314
Pääomavuokrat	-18 016	-18 055	-18 047	0,0	-18 047	-18 047
Pääomavuokrien korot	-12 403	-12 423	-12 407	-0,1	-12 407	-12 407
Kust.lask.erät netto	-220 688	-77 862	-182 907	134,9	-182 907	-182 907

2.9 Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan vuoden 2011 tavoitteet

2.9.1 Kasvun edellytykset

Tavoite: Laadukas osaamisympäristö	Lohjan toimenpide 2017	Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan toimenpide 2011
	Yliopisto- ja korkeakouluysteistyön kehittäminen	Harjoittelupaikkojen tarjoaminen alan opiskelijoille
		Harjoittelujakson kehittäminen, harjoittelusuunnitelman laatiminen
	Oppilaitos yhteistyön kehittäminen	Ohjeiden, neuvonnan ja asiantuntijapalveluiden tarjoaminen
Tavoite: Yritysten hyvä ja kasvua tukeva toimintaympäristö	Lohjan toimenpide 2017	Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan toimenpide 2011
	Yrityspalvelutoiminnan kehittäminen	Lupa- ja valvontaprosessien sujuvuuden kehittäminen
Tavoite: Lohjan tunnettavuuden lisääminen	Lohjan toimenpide 2017	Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan toimenpide 2011
	Lohjan julkisuuskuvan luominen ja terävöittäminen	Seudullisen yhteistyön toimivuuden kehittäminen
Tavoite: Tasapainoinen talous	Lohjan toimenpide 2017	Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan toimenpide 2011
	Vuosikate kattaa poistot, (ja osan investoinneista) pitkällä aikavälillä tulorahoitus kattaa investoinnit	Talousarvion puitteissa toimiminen käytettävissä olevien resurssien mahdollistamissa rajoissa

2.9.2 Toiminnan tehokkuus

Tavoite: Palveluiden tarkoituksenmukainen järjestämistapa	Lohjan toimenpide 2017	Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan toimenpide 2011
	Oman palvelutoiminnan kehittäminen	Sähköisten palveluiden kehittäminen internetissä
Tavoite: Tehokkaat ja tarkoituksenmukaiset toimintatavat kaupungin omassa palvelutuotannossa	Lohjan toimenpide 2017	Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan toimenpide 2011
	Tilaverkon optimaalinen käyttö	Toimipisteverkostosta päättäminen
	Palvelujen tuotteistamisen loppuun saattaminen	Tuotteistamisen toimeenpano, käytössä 2012
	Palvelutason määrittely palvelujen tuottamisessa ja järjestämisessä	Peruseläinlääkinnän palveluiden turvaaminen koh-tuetaisyydellä
		Organisaation palvelutasotavoitteiden määrittäminen
	Nykyaikaiset tietojärjestelmät	Lakisääteisen valvontaohjelman käyttöönotto
Tavoite: Ennakoiva toimintamalli palvelutuotannossa	Lohjan toimenpide 2017	Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan toimenpide 2011
	Ennakointitoiminnan ja -osaamisen kehittäminen	Varataan lakisääteiseen ennaltaehkäisevään valvontaan (ohjeet, neuvonta, lausunnot ym. ennaltaehkäisy) 10 % resurssista

Tavoite: Henkilöstön hyvä valmius strategian toteuttamiseen	Lohjan toimenpide 2017	Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan toimenpide 2011
	Töiden oikea mitoitus	Työnjaon mitoittaminen käytettävissä oleviin resursseihin, tavoitteena lisääntynyt ammattitaitoväisyys
	Oikeudenmukainen ja kilpailukykyinen palkkaus	Terveystarkastajien tehtävien palkkauksen tarkistaminen tehtävän vaativuuden mukaiseksi
	Työympäristön kehittäminen toimivammaksi	Työympäristön organisointi ja riittävien tilojen järjestäminen
	Henkilöstön osaamisen kehittäminen	Kouluttautumisen jatkaminen
	Johtamisosaamisen kehittäminen	Johtamiskoulutuksen jatkaminen
	Työaikajoustoihin kannustaminen	Etätyömahdollisuuksien hyödyntäminen

Tavoite: Tehokkuutta tukevat laskenta- ja raportointijärjestelmät käytössä	Lohjan toimenpide 2017	Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan toimenpide 2011
	Palvelutehokkuuden aktiivinen seuranta ja arviointi	Tilastointi- ja raportointiprosessien kehittäminen Laskutusprosessin kehittäminen
	Ajantasaisten laskenta- ja raportointi- järjestelmien käyttöönotto	Raportointitarpeen huomioiminen valvontaohjelman kilpailuttamisen yhteydessä

2.9.3 Elämisen laatu

Tavoite: Terveellinen ja turvallinen elinympäristö	Lohjan toimenpide 2017	Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan toimenpide 2011
	Ennakoiva riskienhallinnan toteuttaminen	Vaikutusten arvioimisen kehittäminen
	Elinympäristön terveellisyden edistäminen	Tiedottaminen, neuvonta, ohjaus kuntalaisille ja toimijoille

Tavoite: Tarvittavat peruspalvelut kaikille	Lohjan toimenpide 2017	Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan toimenpide 2011
	Riittävien palveluiden ylläpito ja kehittäminen	Valvontasuunnitelman toteuttaminen käytettävissä olevien resurssien mahdollistamissa rajoissa

Tavoite: Laadukkaat kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	Lohjan toimenpide 2017	Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan toimenpide 2011
	Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden kehittäminen seudullisesti	Tuoteturvallisuuden ja palveluiden turvallisuuden valvominen

2.9.4 Kaupunkirakenne

Tavoite: Miellyttävä, ympäristöarvot huomioiva asuin ympäristö	Lohjan toimenpide 2017	Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan toimenpide 2011
	Asumisen teema-alueiden kehittäminen	Vaikutusten arvioiminen lausuntojen antamisen yhteydessä

2.9.5 Kuntayhteistyö

Tavoite: Aktiivinen seutuyhteistyö	Lohjan toimenpide 2017	Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan toimenpide 2011
	Ympäristöterveyden mahdollisen laajemman seudullisen yhteistyön tarkastelu	Yhteistyömahdollisuuksien kartoittaminen Eteläkärjen ympäristöterveydenhuollon kanssa

2.9.6 Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan tuloslaskelma

65 Länsi-Uudenmaan ymp.terv.ltk

	TP2009	TA2010 MUUTETTU	TA2011	muutos- % TA10/TA11	TS2012	TS2013
Toimintatuotot	655 852	665 033	648 694	-2,5	695 447	712 635
Myyntituotot	585 702	0	529 763		574 067	588 756
Maksutuotot	67 014	665 033	108 931	-83,6	111 110	113 332
Tuet ja avustukset	3 137	0	10 000		10 270	10 547
Muut toimintatuotot		0	0		0	0
Toimintakulut	-1 009 488	-1 011 900	-945 249	-6,6	-1 021 119	-1 047 881
Henkilöstökulut	-793 046	-758 859	-762 239	0,4	-783 666	-805 877
Palkat ja palkkiot	-600 067	-586 512	-585 580	-0,2	-602 772	-621 482
Henkilöstösivukulut	-192 980	-172 347	-176 659	2,5	-180 894	-184 395
Eläkekulut	-154 570	-140 162	-142 222	1,5	-147 515	-151 258
Muut henkilöstösivukulut	-38 410	-32 185	-34 437	7,0	-33 379	-33 137
Palvelujen ostot	-106 125	-165 052	-110 832	-32,9	-163 701	-166 645
Muiden palvelujen ostot	-106 125	-165 052	-110 832	-32,9	-163 701	-166 645
Ostot tilikauden aikana	-13 591	-32 400	-14 157	-56,3	-14 442	-14 731
Muut toimintakulut	-96 725	-55 589	-58 021	4,4	-59 310	-60 628
Vuokrat	-62 852	-55 589	-58 021	4,4	-59 310	-60 628
Muut toimintakulut	-33 873	0				
Toimintakate	-353 636	-346 867	-296 555	-14,5	-325 672	-335 246
<hr/>						
Kustannuslaskennalliset erät						
Tuotot	976 353	0	173 830		173 830	173 830
Vyörytykset	976 353	0	173 830		173 830	173 830
Kulut	-1 051 763	-29 226	-233 057	697,4	-233 057	-233 057
Vyörytykset	-1 036 804	-14 133	-218 131	1 443,4	-218 131	-218 131
Pääomavuokrat	-8 855	-8 941	-8 845	-1,1	-8 845	-8 845
Pääomavuokrien korot	-6 104	-6 152	-6 081	-1,2	-6 081	-6 081
Kust.lask.erät netto	-75 410	-29 226	-59 227	102,7	-59 227	-59 227

2.10 Käyttötalous yhteensä

Määräraha/Tuloarvio	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 001 €
	TP2009	muutettu TA2010		TA2011	TS2012
TOIMINTATUOTOT	71 117	73 676	75 690 621	77 660	79 466
TOIMINTAKULUT	239 512	244 223	252 437 279	259 465	265 993
TOIMINTAKATE	-168 395	-170 545	-176 745 658	-181 805	-186 527
Muutos-%	7,7	1,3	3,6	2,9	2,6

2.11 Tuloslaskelmaosan rahoitustulot ja -menot

2.11.1 Valtionosuudet ja avustukset

Määräraha/Tuloarvio	1000 €	1000 €	€	1000 €	1000 €
	TP2009	muutettu TA2010		TA2011	TS2012
Avustukset					
- Yhdistymisavustus	2507	1 728	1 850 000		
Valtionosuudet/avustukset	41 509				
- Peruspalvelujen valtionosuus		44 734	43 736 000	45 091	46 445
- Muu opetus- ja kulttuuritoimi		-1 534			
Yhteensä	44 016	44 928	45 586 000	45 091	46 445
Muutos-%	17,2	2,1	1,5	0,4	1,9

2.11.2 Verotulot

Määräraha/Tuloarvio	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2009	muutettu TA2010		TA2011	TS2012
- Kunnallisvero	122 877	119 383	126 797 000	134 118	139 672
- Kiinteistövero	5 971	7 473	7 409 000	7 571	7 732
- Yhteisövero	4 502	5 055	5 874 000	5 121	4 755
- Koiravero	26				
Yhteensä	133 376	131 911	140 080 000	146 810	152 159
Muutos-%	2,5	-1,1	6,2	4,8	3,6
Verotettavat ansiotulot	630 354	633 286	661 669 000	693 649	728 746
Tuloveroprosentti	19,0	19,5	19,5	19,5	19,5
Kiinteistöveroprosentit					
- Yleinen kiinteistöveroprosentti	0,70	0,80	0,80	0,80	0,80
- Vakituiseen asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti	0,30	0,38	0,38	0,38	0,38
- Muuhun kuin vakituiseen asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti	0,80	0,98	0,98	0,98	0,98
- Rakentamaton rakennuspaikka	0,00	2,00	2,00	2,00	2,00

2.11.3 Korkokulut ja -tuotot

Määräraha/Tuloarvio	1000 €	1000 €	€	1000 €	1000 €
	TP2009	muutettu TA2010		TA2011	TS2012
Korot ja muut kulut	1 757	1 881	1 822 000	2 125	2 219
Rahoituskulut yhteensä	1 757	1 881	1 822 000	2 125	2 219
Tuloarviot					
- Antolainakorot	125	171	157 129	143	127
- Talletuskorot			0		
- Viivästyskorot	69	35	50 000	50	50
- Valtionosuuskorot	61	58	55 000	55	75
- Peruspääomien korko	392	380	400 000	400	400
- Muut rahoitustulot	227	299	157 000	156	156
Rahoitustuotot yhteensä	875	943	819 129	804	808
Muutos-%	-5,6	7,8	-13,1	-14,7	0,5

Vanhojen lainojen korkokulut on laskettu lainaehtoien mukaisesti. Uusi lainojen ja lyhytaikaisten lainojen koroksi on laskettu keskimäärin 2 % vuonna 2011.

2.12 Tuloslaskelma

LOHJA

TULOSLASKELMA (sis.sisäiset erät)

22.10.2010

eurossa	(ilm. myyntiv.) TP 2009	Muutettu TA 2010	TA 2011	muutos-% 2010 - 11
Toimintatuotot				
Myyntituotot	42 858 939	45 189 031	46 353 264	2,6
Maksutuotot	12 170 343	13 060 604	13 048 395	-0,1
Tuet ja avustukset	5 813 996	4 872 612	5 219 188	7,1
Muut tuotot	12 780 852	12 282 545	12 919 773	5,2
Toimintatuotot yhteensä	73 624 130	75 404 792	77 540 620	2,8
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	100 839 271	103 791 376	107 983 434	4,0
Palkat ja palkkiot	77 273 961	79 755 514	83 146 397	4,3
Eläkekulut	18 628 538	19 545 978	20 021 583	2,4
Muut henkilöstösivukulut	4 936 772	4 489 884	4 815 454	7,3
Palvelujen ostot	103 672 733	104 791 263	107 371 896	2,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	12 014 071	12 957 008	12 870 628	-0,7
Avustukset	10 652 729	10 809 943	11 559 352	6,9
Muut kulut	12 332 749	11 872 924	12 651 969	6,6
Toimintakulut yhteensä	239 511 553	244 222 514	252 437 279	3,4
TOIMINTAKATE	-165 887 423	-168 817 722	-174 896 659	3,6
Verotulot	133 375 885	131 911 000	140 080 000	6,2
Valtionosuudet	41 509 193	43 200 000	43 736 000	1,2
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	153 446	271 000	187 129	-30,9
Muut rahoitustuotot	721 400	672 000	632 000	-6,0
Korkokulut,	1 610 954	1 867 050	1 801 000	-3,5
Muut rahoituskulut	145 773	14 352	21 000	46,3
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-881 881	-938 402	-1 002 871	6,9
VUOSIKATE	8 115 774	5 354 876	7 916 470	47,8
Poistot ja arvonalennukset	8 601 646	8 718 512	9 445 083	8,3
TILIKAUDEN TULOS	-485 872	-3 363 636	-1528 613	-54,6
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys(+)	21 448	21 448	21 448	0,0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-464 424	-3 342 188	-1 507 165	-54,9

LOHJA

TULOSLASKELMA (sis.sisäiset erät)

22.10.2010

euroina	Muutettu			
	TA 2010	TA 2011	TS 2012	TS 2013
Toimintatuotot				
Myyntituotot	45 189 031	46 353 264	47 634 803	48 920 134
Maksutuotot	13 060 604	13 048 395	13 309 363	13 575 553
Tuet ja avustukset	4 872 612	5 219 188	3 520 308	3 491 809
Muut tuotot	12 282 545	12 919 773	13 195 815	13 478 671
Toimintatuotot yhteensä	75 404 792	77 540 620	77 660 289	79 466 167
muutos %	2,4	2,8	0,2	2,3
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	103 791 376	107 983 434	111 664 190	114 616 190
Palkat ja palkkiot	79 755 514	83 146 397	85 788 830	88 115 115
Eläkekulut	19 545 978	20 021 583	21 215 210	21 875 815
Muut henkilöstösivukulut	4 489 884	4 815 454	4 660 150	4 625 260
Palvelujen ostot	104 791 263	107 371 896	110 387 314	113 263 433
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	12 957 008	12 870 628	13 167 660	13 427 632
Avustukset	10 809 943	11 559 352	11 369 754	11 563 052
Muut kulut	11 872 924	12 651 969	12 876 267	13 122 989
Toimintakulut yhteensä	244 222 514	252 437 279	259 465 183	266 993 296
muutos %	2,0	3,4	2,8	2,5
TOIMINTAKATE	-168 817 722	-174 896 659	-181 804 894	-186 527 129
muutos %	1,8	3,6	3,9	2,6
Verotulot	131 911 000	140 080 000	146 810 000	152 159 000
Valtionosuudet	43 200 000	43 736 000	45 091 000	46 445 000
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	271 000	187 129	173 000	157 000
Muut rahoitustuotot	672 000	632 000	631 000	651 000
Korkokulut,	1 867 050	1 801 000	2 104 000	2 199 000
Muut rahoituskulut	14 352	21 000	21 000	21 000
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-938 402	-1 002 871	-1 321 000	-1 412 000
VUOSIKATE	5 354 876	7 916 470	8 775 106	10 664 871
muutos %	-34,0	47,8	10,8	21,5
Poistot ja arvonalennukset	8 718 512	9 445 083	10 196 036	10 882 742
TILIKAUDEN TULOS	-3 363 636	--1 528 613	-1 420 930	--217 871
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys(+)	21 448	21 448	21 448	21 448
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-3 342 188	-1 507 165	-1 399 482	-196 423

3 INVESTOINTI- JA RAHOITUSOSA

3.1 Kaupunginhallitus/Keskushallinto

16 Keskushallinto

Irtain omaisuus	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2009	TA2010	TA2011	TS2012	TS2013
Kaupunginhallitus/Keskushallinto					
Tietohallinnon irtain omaisuus	440	573	560 000	600	600
Irtain omaisuus määräraha yhteensä	440	573	560 000	600	600

Kiinteä omaisuus ja osakkeet	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2009	TA2010	TA2011	TS2012	TS2013
Kaupunginhallitus/Keskushallinto					
Kiinteistöjen hankinta	911	610	610 000	610	610
Kiinteistöjen myynti	-413	-932	-796 000	-2 282	-2 402
Osakkeiden ja osuuksien hankinta			645 000	446	
Osakkeiden ja osuuksien myynti	-381		0		
Kaupunginhallitus/Keskushallinto yhteensä	911	610	1 255 000	1 056	610
Kaupunginhallitus/Keskushallinto tuloarvio yhteensä	-794	-932	-796 000	-2 282	-2 402

Kaupunginhallitus/Keskushallinto yhteensä	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2009	TA2010	TA2011	TS2012	TS2013
Määräraha yhteensä	1 352	1 183	1 815 000	1 656	1 210
Tuloarvio yhteensä	-794	-932	-796 000	-2 282	-2 402

Osakkeiden ja osuuksien hankintamäärärahasta käytetään 605 000 euroa Palotalo Oy:n peruskorjaukseen ja 40 000 euroa kuntien 100 prosenttisesti omistaman ICT-palvelukeskusyhtiön osakkeiden hankintaan.

Sosiaali- ja terveyslautakunta

20 Sosiaali- ja terveysltk

Irtain omaisuus	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2009	TA2010	TA2011	TS2012	TS2013
Terveysasemien varustus		50	100 000	50	
Hammashoitoloiden varustus	6	110	60 000	60	
Terveysneuvonnan varustus		10	10 000	10	
Vanhusten asumispalveluyksikköjen kalustus	16	50	20 000	20	
Vuodeosastojen kalustus	24	200	10 000	10	
Muiden toimintayksiköiden varustus			40 000		200
Laguksen lastensuojeluyksikön kalustus		50			
Lost - Inkoon kunnan yksiköt		15			
Lost - Siuntion kunnan yksiköt			20 000		
Mahis työpajan varustus			30 000		
Palveluasuntojen varustus				150	
Irtain omaisuus määräraha yhteensä	47	485	290 000	300	200
20 Sosiaali- ja terveysltk yhteensä	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2009	TA2010	TA2011	TS2012	TS2013
Määräraha yhteensä	47	485	290 000	300	200

3.2 Opetuslautakunta

30 Opetuslautakunta

Irtain omaisuus	1 000 € TP2009	1 000 € TA2010	€ TA2011	1 000 € TS2012	1 000 € TS2013
Varhaiskasvatus					
Erittelemättömät kohteet	72				
Varhaiskasvatus määräraha yhteensä	72				
Perusopetus					
Mäntynummen koulukeskus			350 000		
Erittelemättömät kohteet		199	40 000	610	190
Perusopetus määräraha yhteensä		199	390 000	610	190
Lukiokoulutus					
Lohjan yhteislyseon lukio	417		10 000	10	10
Lukiokoulutus määräraha yhteensä	417		10 000	10	10
Opetuslautakunta yhteensä	1 000 € TP2009	1 000 € TA2010	€ TA2011	1 000 € TS2012	1 000 € TS2013
Määräraha yhteensä	488	199	400 000	620	200

3.3 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

40 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Irtain omaisuus	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2009	TA2010	TA2011	TS2012	TS2013
Muijalan nuorisotila				50	
Laurentiussali		35	50 000	80	
Kirjastoauto					250
- tulot					-107
Erittelemättömät kohteet	33				
Mäntynummen uusi liikuntahalli			55 000		
- tulot					107
Irtain omaisuus määräraha yhteensä	33	35	105 000	130	250
Irtain omaisuus tuloarvio yhteensä			0		-107

40 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2009	TA2010	TA2011	TS2012	TS2013
Määräraha yhteensä	33	35	105 000	130	250
Tuloarvio yhteensä			0		-107

3.4 Tekninen lautakunta

50 Tekninen lautakunta

Tilapalvelu

Perusturvatoimen kiinteistöt	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2009	TA2010	TA2011	TS2012	TS2013
Erityisasunnot	85			500	500
Kartanomäen vanhainkoti			50 000		
Pääterveysaseman osastojen saneeraus	663	2 213			
Terveysasemien uudelleen organisointi				50	500
Keskustan terveysaseman peruskorjaus				500	500
Lastensuojeluyksiköiden järjestelyt	1	150		50	
Sammatin Kaisankallio					200
Sprinklaus varustus Kaisankallio ja Palvelukeskus		100	200 000		
Ammatilliset perhekodit				50	50
Erittelemättömät kohteet	209	180	200 000	250	250
Perusturvatoimen kiinteistöt yhteensä	957	2 643	450 000	1 400	2 000

Keskustan terveysaseman ns. röntgensiiiven remontoiminen

Sosiaali- ja terveyslautakunta esitti kokouksessaan 31.8.2010 kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että se varaisi keskustan terveysaseman työtilojen remontoimiseen 500 000 € määrärahan vuoden 2011 talousarviossa. Tällä hetkellä osaa entisen röntgenin tiloista ei voida käyttää. Samanaikaisesti henkilökunnan työtilat ovat riittämättömät (kaikille ei ole edes henkilökohtaista työtilaa) sekä epäsiialliset.

Hankkeeseen on varattu määräraha vuosille 2012-2013.

Kartanomäen saneeraus /uudistusrakennuksen vaihtoehdon suunnittelu

Sosiaali- ja terveyslautakunta esitti kokouksessaan 31.8.2010 kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että se varaisi Kartanomäen saneerauksen/uudistusrakennusvaihtoehdon selvittämiseen 100 000 € määrärahan vuoden 2011 talousarviossa. Kartanomäen tilat ovat vanhat ja puutteellisesti varustellut. Välttämättömiä investointeja tuleville vuosille ovat mm. paloviranomaisten vaatima sprinklaus, turvajärjestelmien uusiminen sekä ilmastointi. Tilat vaativat myös perusteellista peruskorjausta.

Väestösuunnitteiden mukaan Lohjalla tarvitaan edelleen sosiaalihuollon mukaista laitoshoidon tarjoava yksikkö vanhuspalveluissa. Tarvetta voimakkaaseen paikkojen lisäykseen ei ole, ja Kartanomäen suuruinen yksikkö pystyy palvelemaan ainakin vuoteen 2018 saakka.

Hankkeeseen on varattu 50 000 € määräraha vuodelle 2011.

Opetustoimen kiinteistöt	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2009	TA2010	TA2011	TS2012	TS2013
Mäntynummen koulukeskus laajennus ja korjaus	86	1 765	2 695 000		
- tulot		-609	-1 396 000		
Mäntynummen uusi liikuntahalli		500	800 000		
-tulot		-270			
Anttilan koulun korjaus	35		0	100	
Vappula/Kartanonpuisto koulu/ päiväkot			0		400
Nummentaustan alueen koulu- ja päivähoitojärjestelyt	5		50 000		
Asemanpellon koulun korjaus			0	50	
Ojamon koulun peruskorjaus	6		0	550	550
Tytyrin koulun muutos- ja kunnostustyö			0		660
Virkby skola korjaus			100 000		140
Mäntynummen kirjastotilojen muuttaminen päiväkodiksi			250 000	500	
Virkkalan päiväkodin korjaus		45	50 000		
Mäntylän päiväkodin uudisrakennus	70		0	1 500	1 500
Koulujen lähipihat	148	100	45 000	100	
- tulot	-35	-25	0	-25	
Lukion julkisivu korjaus			0	340	80
Hiiden koulun korjaus			0	100	
Sammatin alakoulun korjaus ja laajennus	22		140 000		1 000
-tulot			0		-180
Karstun koulun korjaus			50 000	40	
Harjun koulun korjaus- ja muutostyö			0	200	600
-tulot			0	-86	-258
Uudet päivähoitopaikat			50 000		
Solbrinkenin koulu				400	
Erittelemättömät kohteet	3 354	260	200 000	200	200
- tulot erittelemättömiin kohteisiin	-547				
Opetustoimen kiinteistöt määräraha	3 726	2 670	4 430 000	4 080	5 130
Opetustoimen kiinteistöt tuloarvio	-582	-904	-1 396 000	-111	-438

Erittelemättömät kohteet v. 2011

Määräraha sisältää Solbrinkenin koulun rakennushankkeen aloittamisen.

Mäntynummen koulukeskus ja liikuntahalli

Laajuus on hyväksytty 23.11.2009. Kustannusarvio on yhteensä n. 3,0 M€ Hanke on käynnistynyt v. 2010. V. 2011 on tarkoitus peruskorjata Mäntynummen koulun alempi rakennus. Rakennuksen alakerrassa on sisäilmaongelmia, josta syystä ainakin yksi luokka on ollut poissa opetuskäytöstä. Koulukeskushankkeelle on myönnetty 2,0 M€valtionosuus. Peruskorjauksen yhteydessä Mäntynummen yläkoulun hallintotilat muutetaan nuorisotilaksi, kustannusarvio 250 000 € Hanke on

välttämätön varhaiskasvatuksen näkökulmasta. Mäntynummen liikuntahallin rakennustyö käynnistyy loppuvuodesta 2010. Kustannusarvio on 1,6 M€ Hankkeelle on myönnetty 270 000 €valtionavustus edellyttäen, että hanke käynnistyy vuoden 2010 aikana.

Hanke sisältyy kokonaisuudessaan vuosille 2011-2012.

Harjun koulun laajennus ja peruskorjaus

Tarveselvitys käsitellään opetuslautakunnassa marraskuussa 2010 . Kustannusarvio 3,6 M€ Koulu-keskushankkeelle on myönnetty 1 372 000 €valtionosuus vuodelle 2012, jolloin hanke on aloitettava. Harjun koulu toimii yläkouluna Metsolan, Ojamon ja Neisytlinnan alakouluille. Metsolan ja Ojamon alueiden väestömäärä kasvaa voimakkaasti koko ajan. Koulu on jo nykyisellä oppilasmäärällä erittäin ahdas, ja opetustiloiksi on jouduttu ottamaan epätarkoituksenmukaisiakin tiloja. Hallintotilat ovat riittämättömät. Liikuntasali on yläasteikäisille liian pieni.

Hankkeen käynnistymiseen on varattu määräraha vuosille 2012-2013.

Nummentaustan alakoulut/Mäntylän päiväkoti – korvaavat tilat

Tarveselvitys on hyväksytty opetuslautakunnassa 3.2.2010. Nummentaustan koulu korvattiin väliaikaisesti tilaelementeillä. Alueen väestömäärä kasvaa kuitenkin koko ajan voimakkaasti. Tilat ovat riittämättömät, koska Metsolan koulu on täynnä. Mäntylän päiväkodissa on jatkuva korjaustarve mm. sisäilmaongelmien vuoksi. Rakennus alkaa olla elinkaarensa päässä. Uusi 6-osastoinen päiväkoti tarvitaan pikaisesti.

Hankkeeseen on varattu 50 000 € n määräraha ja Mäntylän päiväkodin uudisrakennukseen vuosille 2012-2013.

Tuotantokeittiöhanke

Valtuusto on kokouksessaan 19.5.2010 § 37 päättänyt, että kouluruokatuotantoa varten ei laajenneta Mäntynummen koulun keittiötä; ja että koulujen keskuskeittiö toteutetaan Pappilankorven teollisuusalueelle, Takasenkatuun rajoittuvalle tontille, korttelissa 562, tonttijakoluonnos nro 3.

Hankkeeseen on varattu määräraha vuosille 2011-2012.

Sivistystoimen kiinteistöt	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2009	TA2010	TA2011	TS2012	TS2013
Lohjan Liikuntakeskus Oy:n rakennukset	47	50	50 000	50	50
Kässäntalon korjaus		50	0		
Erittelemättömät kohteet	110	50	50 000	50	50
Sivistystoimen kiinteistöt yhteensä	157	150	100 000	100	100

Liikuntatoimen kiinteistöt	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2009	TA2010	TA2011	TS2012	TS2013
Mäntynummen uusi liikuntahalli (LLK:n osuus)		500	800 000		
Liikuntatoimen kiinteistöt yhteensä		500	800 000		

Teknisen toimen kiinteistöt	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2009	TA2010	TA2011	TS2012	TS2013
Keittiöratkaisut	612	800	1 000 000	800	
Laurinkatu 50 korjaus	7		0		70
Rakennusautomaatio- ja säätölaitejärjestelmät	11	50	50 000	50	50
Wiren toimistotilojen kunnostus			0	100	
Aurlahden venevaja					70
Ympäristötalon kunnostus			0	200	
Yrityshautomon kunnostus			0	50	50
Putkikorjaukset		150	150 000	150	150
Erittelemättömät kohteet	118	300	200 000	200	200
Teknisen toimen kiinteistöt määräraha	748	1 300	1 400 000	1 550	590

Tilapalvelut yhteensä	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2009	TA2010	TA2011	TS2012	TS2013
Tilapalvelut yhteensä	5 588	7 263	7 180 000	7 130	7 820
Tilapalvelut tuloarvio yhteensä	-582	-904	-1 396 000	-111	-438

Kadut ja yleiset alueet

Liikenneväylät	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2009	TA2010	TA2011	TS2012	TS2013
Keskusta-alueen katujen parantaminen	58	100	200 000	100	100
Virkkalan keskusta rahoitusosuus	92	1 300	0		
Immula uusi alue			500 000	1 000	1 400
-tulot			-85 000	-170	-245
Erittelemättömät kohteet	5 214	630	950 000	2 560	3 130
Liikenneväylät määräraha	5 364	2 030	1 650 000	3 660	4 630
Liikenneväylät tulot			-85 000	-170	-245

Liikenneväylähankkeet v. 2011:

- Vappulan uusi alue
- Vienolan uusi alue
- Pianakujan rakentaminen
- Sorakatuksen päällystäminen
- Katupäällysteiden parantaminen
- Katuvalaistuksen uusiminen ja uudisrakentaminen
- Liikenneturvallisuuskohteet
- Muut erittelemättömät kohteet johon sisältyy Helsingiuksentien liikenneturvallisuuden parantaminen Järnefeltin ja Rauhalan koulujen kohdalla.

Ympäristötyöt	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2009	TA2010	TA2011	TS2012	TS2013
Keskusta ja ranta-alueiden kehittäminen		100	100 000	100	100
Erittelemättömät kohteet	561	100	220 000	220	220
Erittelemättömien kohteiden tulot	-352				
Ympäristötyöt määräraha	561	200	320 000	320	320
Ympäristötyöt tulot	-352		0		

Ympäristötyöhankkeet v. 2011:

- Leikkipuistojen perusparannus
- Aluepuisto
- Venelaiturit
- Muut erittelemättömät kohteet

Liikunta-alueet	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2009	TA2010	TA2011	TS2012	TS2013
Erittelemättömät kohteet	52	20	20 000	370	470
Liikunta-alueet määräraha	52	20	20 000	370	470

Kadut ja yleiset alueet	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2009	TA2010	TA2011	TS2012	TS2013
Kadut ja yleiset alueet yhteensä	5 976	2 250	1 990 000	4 350	5 420
Kadut ja yleiset alueet tuloarvio yhteensä	-352		-85 000	-170	-245

Vesihuoltolaitos	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2009	TA2010	TA2011	TS2012	TS2013
Pitkäniemen jätevedenpuhdistamo	34	600	1 250 000		
Seudullinen vesihuoltoverkosto Lohjan osuus	83	500	1 000 000		
- tulot	-26				
Erittelemättömät kohteet	1 048	720	940 000	2 460	1 570
Erittelemättömät kohteiden tulot	-196				
Vesihuoltolaitos määräraha yhteensä	1 164	1 820	3 190 000	2 460	1 570
Vesihuoltolaitos tuloarvio yhteensä	-222		0		

Vesihuoltohankkeet v. 2011:

- Vappulan uusi alue
- Vienolan uusi alue
- Pianakujan vesihuolto
- Jätevesipumppaamon uusiminen
- Kiinteistöliitännät
- Muut erittelemättömät kohteet

Irtain omaisuus	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
Tekninen lautakunta	TP2009	TA2010	TA2011	TS2012	TS2013
Keittolaitteet	226	50	250 000	50	50
Konekeskus kalusto	108	50	100 000	50	50
- tulot	-2				
Irtain omaisuus määräraha yhteensä	334	100	350 000	100	100
Irtain omaisuus tuloarvio yhteensä	-2		0		

50 Tekninen lautakunta yhteensä	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2009	TA2010	TA2011	TS2012	TS2013
Määräraha yhteensä	13 063	11 433	12 710 000	14 040	14 910
Tuloarvio yhteensä	-1 159	-904	-1 481 000	-281	-683
Liittymismaksut	489	500	400 000	400	400

3.5 Ympäristölautakunta

Irtain omaisuus	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2009	TA2010	TA2011	TS2012	TS2013
Ympäristölautakunta					
Kaupunkisuunnittelun ATK-ohjelmistot	111	65	50 000	50	50
Mittaustoimen kalusto	20	35	35 000		
Irtain omaisuus määräraha yhteensä	131	100	85 000	50	50

Kiinteä omaisuus	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2009	TA2010	TA2011	TS2012	TS2013
Ympäristölautakunta					
Maaomaisuus hankinnat	87	50	50 000	50	50
Maanomaisuus myynnit	-482	-1 000	-943 000	-1 566	-1 244
Kiinteä omaisuus määräraha yhteensä	87	50	50 000	50	50
Kiinteä omaisuus tuloarvio yhteensä	-482	-1 000	-943 000	-1 566	-1 244

60 Ympäristölautakunta yhteensä	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2009	TA2010	TA2011	TS2012	TS2013
Määräraha yhteensä	218	150	135 000	100	100
Tuloarvio yhteensä	-482	-1 000	-943 000	-1 566	-1 244

3.6 Investoinnit yhteensä

Lohjan kaupunki yhteensä	1 000 € TP2009	1 000 € TA2010	€ TA2011	1 000 € TS2012	1 000 € TS2013
Määräraha yhteensä	15 202	16 185	15 455 000	16 846	16 870
Tuloarvio yhteensä	-2 434	-2 836	-3 220 000	-4 129	-4 436
- Rahoitusosuudet investointimenoihin	-1 157	-904	-1 481 000	-281	-790
- Käyttöomaisuuden myyntituotot	-1 277	-1 932	-1 739 000	-3 848	-3 646
Netto	12 768	13 349	12 235 000	12 717	12 434

3.7 Rahoitusosan tulot ja menot

3.7.1 Antolainat

	1000 € TP 2009	1000 € muutettu TA2010	€ TA2011	1 000 € TS2012	1 000 € TS2013
Määräraha/Tuloarvio					
Lainananto	127				
Antolainojen lyhennykset		301	301 000	301	75

3.7.2 Lainat

Talousarviolainat

	1000 € TP 2009	1000 € muutettu TA2010	€ TA2011	1 000 € TS2012	1 000 € TS2013
Määräraha/Tuloarvio					
Lainojen lyhennykset	3 535	3 535	5 157 606	5 146	3 879
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	6 375	10 700	8 800 000	8 200	5 200
Lainamäärän muutos	2 840	7 165	3 642 394	3 054	1 321

3.7.3 Liittymismaksut

	1000 € TP 2009	1000 € muutettu TA2010	€ TA2011	1 000 € TS2012	1 000 € TS2013
Määräraha/Tuloarvio					
Vesihuollon liittymismaksut					
Tuloarvio	489	500	400 000	400	400

3.8 Rahoituslaskelma

LOHJA

RAHOITUSLASKELMA (sis.sisäiset erät)

22.10.2010

	(ilm. myyntiv.) TP 2009	Muutettu TA 2010	TA 2011	muutos- 2010 - 11
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	8 115 774	5 354 876	7 916 470	47,8
Tulorahoituksen korjaukset	135 812	0	0	
Tulorahoitus yhteensä	8 251 586	5 354 876	7 916 470	47,8
Investointien rahavirta				
Investointimenot	15 201 250	16 185 400	15 455 000	-4,5
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 165 118	904 000	1 481 000	63,8
Käyttöomaisuuden luovutustulot	1 275 717	1 932 000	1 739 000	-10,0
Nettoinvestoinnit	12 760 415	13 349 400	12 235 000	-8,3
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-4 508 829	-7 994 524	-4 318 530	-46,0
Antolainauksen muutokset				
Antolainojen lisäykset	126 500			
Antolainojen vähennykset	0	301 000	301 000	0,0
Antolainojen muutokset	126 500	-301 000	-301 000	0,0
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	3 535 173	3 534 850	5 157 606	45,9
Lyhytaikaisten lainojen muutos	6 375 473	10 700 000	8 800 000	-17,8
Lainakannan muutokset yht.	2 840 300	7 165 150	3 642 394	-49,2
Liittymismaksut	488 807	500 000	400 000	-20,0
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 799 004	28 374	-24 864	
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	5 001 610	7 994 524	4 318 530	-46,0
Kassavarojen muutos				
Kassavarat 31.12.	5 216 320			
Kassavarat 01.01.	4 723 537			
Kassavarojen muutos	492 782			
TUNNUSLUVUT				
Asukasluku	39 334	39 919	40 120	0,5
Toimintakulut, e/as	6 089	6 118	6 292	2,8
Toimintakate, e/as	-4 217	-4 229	-4 359	3,1
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	31	31	31	-0,5
Verotulot, e/as	3 391	3 304	3 492	5,7
Vuosikate, e/as	206	134	197	47,1
Investointien omahank. meno,e/as	357	383	348	-9,0
Investointien tulorahoitus, %	58	35	57	61,7
Lainakanta, e	62 406 300	69 571 450	73 713 844	6,0
Lainakanta, e/as	1 587	1 743	1 837	5,4

LOHJA

RAHOITUSLASKELMA (sis.sisäiset erät)

22.10.2010

	Muutettu			
	TA 2010	TA 2011	TS 2012	TS 2013
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	5 354 876	7 916 470	8 775 106	10 664 871
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0	0
Tulorahoitus yhteensä	5 354 876	7 916 470	8 775 106	10 664 871
Investointien rahavirta				
Investointimenot	16 185 400	15 455 000	16 846 000	16 870 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	904 000	1 481 000	281 000	790 000
Käyttöomaisuuden luovutustulot	1 932 000	1 739 000	3 848 000	3 646 000
Nettoinvestoinnit	13 349 400	12 235 000	12 717 000	12 434 000
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-7 994 524	-4 318 530	-3 941 894	-1 769 129
Antolainauksen muutokset				
Antolainojen lisäykset				
Antolainojen vähennykset	301 000	301 000	301 000	75 000
Antolainojen muutokset	-301 000	-301 000	-301 000	-75 000
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	3 534 850	5 157 606	5 146 000	3 879 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	10 700 000	8 800 000	8 200 000	5 200 000
Lainakannan muutokset yht.	7 165 150	3 642 394	3 054 000	1 321 000
Liittymismaksut	500 000	400 000	400 000	400 000
Muut maksuvalmiuden muutokset	28 374	-24 864	186 894	-26 871
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	7 994 524	4 318 530	3 941 894	1 769 129
Kassavarojen muutos				
Kassavarat 31.12.				
Kassavarat 01.01.				
Kassavarojen muutos				
TUNNUSLUVUT				
Asukasluku	39 919	40 120	40 318	40 721
Toimintakulut, e/as	6 118	6 292	6 430	6 535
Toimintakate, e/as	-4 229	-4 359	-4 505	-4 582
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	31	31	30	30
Verotulot, e/as	3 304	3 492	3 641	3 737
Vuosikate, e/as	134	197	222	261
Investointien omahank. meno,e/as	383	348	401	395
Investointien tulorahoitus, %	35	57	55	66
Lainakanta, e	69 571 450	73 713 844	76 767 844	78 088 844
Lainakanta, e/as	1 743	1 837	1904	1918

4 RAHOITUSTULOT JA -MENOT YHTEENSÄ

Määräraha/Tuloarvio	1 000 €	1 000 € muutettu	€	1 000 €	1 000 €
	TP 2009	TA 2010	TA2011	TS2012	TS2013
Menot yhteensä	5 419	5 416	6 979 606	7 271	6 099
Tuloarviot yhteensä	178 756	178 583	187 186 129	193 406	199 887
Nettotulot	173 591	173 167	180 206 523	186 135	193 788

5 MENOT JA TULOT YHTEENSÄ

Määräraha/Tuloarvio	1 000 €	1 000 € muutettu	€	1 000 €	1 000 €
	TP 2009	TA 2010	TA2011	TS2012	TS2013
Menot yhteensä	260 133	265 824	274 871 885	283 582	288 962
Tuloarviot yhteensä	252 307	255 095	266 096 749	275 195	283 789
Nettomenot / -tulot	-7 826	-10 728	-8 775 136	-8 387	-5 173
Lyhytaik.lainojen ja maksu- valmiuden muutokset	7 826	10 728	8 775 136	8 387	5 173

6 TALOUSARVION SITOVUUSMÄÄRÄYKSET JA PÄÄTÖSVALTUUDET

6.1 Talousarvion sitovuus

Vuoden 2011 talousarvio kaupunginvaltuuston hyväksymässä muodossa sitoo hallintokuntia seuraavasti:

1. Kaupunginvaltuuston hyväksymän talousarvion käyttötalousosa muodostuu kullekin toimielimelle hyväksytyistä sitovista tavoitteista, seurattavista suoritteista ja tunnusluvuista sekä arvioiduista toimintatuotoista ja toimintakuluista, joiden erotus muodostaa toimintakatteen. Talousarvion investointiosa muodostuu kullekin hankkeelle hyväksytyistä kokonaiskustannuksista ja tuloarviosta.

Käyttötalouden toimielinakohtaisten tavoitteiden ja määrärahasi vahvistettavan toimintakatteen sekä investointiosan hankkeen kokonaiskustannuksista muodostuvan määrärahan ja tuloarvion muuttamisesta päättää kaupunginvaltuusto. Mikäli kuitenkin jonkin investointiosan hankkeen toteuttamisessa syntyy säästöä, voi kaupunginhallitus päättää säästön käyttämisestä muiden saman investointiryhmän hankkeiden mahdollisten ylitysten rahoittamiseen. Teknisellä lautakunnalla on oikeus päättää tilahallinnon investointiryhmään "Teknisen toimen kiinteistöt" sisältyvien hankkeiden välisistä määrärahojen muutoksista siten, että investointiryhmän määrärahojen yhteismäärä ei muutu.

2. Toimielimillä tai niiden alaisilla tulosalueilla ja tulosityksiköillä toimielimen päättämässä laajuudessa on oikeus suorittaa toimielimen/palvelukeskuksen sisäisiä siirtoja. Päättäessään tulosalueen tai tulosityksikön toimintakatteen tai investointiosan kohteen osamäärärahan ylittämistä on toimielimen samalla käyttösunnitelmaan tehtävin muutoksin osoitettava, miltä tulosalueelta tai tulosityksiköltä tai kohteelta osoitetaan ylitystä vastaavan suuruinen säästö.

Tuloarvion ylittävillä tuloilla ei saa kattaa talousarviosta poikkeavaa toiminnan laajentamista ja siitä aiheutuvaa toimintakulujen kokonaisuuden ylitystä ilman kaupunginhallituksen lupaa. Jos toiminta kuitenkin luonteeltaan perustuu ulkoiseen tulorahoitukseen, voidaan palvelujen lisääminen toimielimen päätöksellä kattaa niistä saatavilla tuloilla (esim. teatteri, orkesteri, muut myytävät palvelut).

3. Päättäessään henkilöstön sisäisistä siirroista palvelukeskusten välillä kaupunginjohtajalla on oikeus päättää henkilöstökulujen aiheuttamasta vastaavasta määrärahan muutoksesta.
4. Kuukausipalkkaisen henkilökunnan palkkaamiseen osoitettuja menovarauksia saa käyttää ainoastaan henkilöstöliitteessä esitettyjen virkojen/tehtävien palkkakustannuksiin. Muutoin henkilöstöresurssien lisäyksestä päättää kaupunginvaltuusto.
5. Talousarviossa lautakunnalle osoitettua määrärahaa saadaan käyttää vain ao. lautakunnan toimialaan kuuluvien tehtävien suorittamiseen.

Toiminnasta vastaavien toimielimien on tammikuun 10. päivään mennessä hyväksyttävä tarkistetut käyttösunnitelmat ja osatavoitteet tulosalueille ja tulosityksiköille sekä määriteltävä ne toimenpiteet, joilla tavoitteet toteutetaan. Käyttösunnitelman yhteydessä toimielimen on määriteltävä osamäärärahojen käyttövaltuudet tulosityksiköille ja viranhaltijoille.

6.2 Maksut ja myyntihinnat

Kaupungin taloudelle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi toimielimet oikeutetaan hallintosäännön 15 §:n nojalla tarkistamaan vuonna 2011 perittäviä maksuja, myyntihintoja ja korvauksia 2,5 %:lla, jos hintoja on edellisen kerran tarkistettu vuodelle 2010, ja enintään 4,5 %:lla, jos hintoja on tarkistettu viimeksi vuodelle 2009. Suuremmat korotukset on saatettava kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi samoin kuin käyttöönotettavat uudet maksut.

6.3 Päätösvaltuudet

Järjestämistavan muutoksista, ulkopuolisten asiantuntijoiden ja ostopalvelujen käyttämisestä, hankintojen suorittamisesta sekä suunnitelmista, pääpiirustuksista, kustannusarvioista, rakentamisen suorittamisesta, työn aloittamisen ajankohdasta, urakoitsijan ja työn suorittajan valinnasta päättävät hallintosäännön 15 ja 16 §: ien mukaisesti toimielimet ja vastuuhenkilöt myönnettyjen määrärahojen puitteissa seuraavien päätösvaltuuksien rajoissa:

- **kaupunginvaltuusto** päättää yli 2 000 000 euron toiminnoissa ja hankkeissa asiantuntijoiden ja ostopalveluiden käyttämisestä, toimitilojen huonetilaohjelmasta, yleissuunnitelmasta ja yleisestä laatutasosta sekä muiden hankkeiden toteuttamisen yleisistä periaatteista. Muutoin toteuttamisesta päättää kaupunginhallitus;
- **kaupunginhallitus** päättää enintään 2 000 000 euron hankkeista ja hankinnoista;
- **lautakunta** päättää omalla toimialallaan enintään 1 000 000 euron hankkeista ja hankinnoista;
- **kaupunginjohtaja ja palvelukeskusten päälliköt** päättävät omalla vastuualueellaan enintään 100 000 euron hankkeista ja hankinnoista;
- **kunkin tulosalueen** esimiehenä toimiva viranhaltija päättää omalla toimialallaan enintään 20 000 euron hankkeista ja hankinnoista; sekä
- **kunkin tulosyksikön esimiehenä tai vastuullisena työnjohtajana tai laitoksen johtajana** toimiva viranhaltija päättää omalla vastuualueellaan enintään 10 000 euron hankkeista ja hankinnoista.

Edellä olevia päätösvaltuuksia käytettäessä päätöksenteon taso määritellään hankkeen tai hankinnan kokonaiskustannusten perusteella. Mikäli hanke ositetaan useammaksi hankintakohteeksi tai osahankinnaksi, päättää sen osittamisesta, osahankinnan suorittamisesta sekä muista menettelytavoista se toimielin tai viranhaltija, jonka päätösvaltaan se hankkeen määrärahan tai hankinnan kokonaiskustannusten perusteella kuuluu.

Talusojohtajalla on talousarviossa hyväksytyn 74 milj. euron kokonaislainamäärän ottamisen / uusimisen lisäksi oikeus ottaa kaupungin maksuvalmiuden turvaamiseksi tilapäislainoja, joiden yhteismäärä saa olla enintään 10 milj. euroa.

PERUSTELUOSA

7 TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN RAKENNE

7.1 Taloussuunnittelun tavoitteet ja lähtökohdat

Kuntalain 65 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös kolmea tai useampaa vuotta koskeva taloussuunnitelma. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on päätettävä kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosentista sekä muiden verojen perusteista. Vuoden 2011 tulo- ja kiinteistöveroprosentit on ilmoitettava verohallitukselle viimeistään marraskuun 17. päivänä 2011.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tulo-arviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa tai niiden hyväksymisen yhteydessä on päätettävä myös toimenpiteistä, joilla edellisen vuoden taseen osoittama alijäämä ja talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioitu alijäämä suunnittelukaudella katetaan. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kuntalain 67 §:n mukaan kunnan kirjanpitovelvollisuudesta, kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä on sen lisäksi, mitä kuntalaissa säädetään, soveltuvin osin voimassa, mitä kirjanpitolaissa säädetään. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto antaa ohjeita ja lausuntoja kirjanpitolaisten soveltamisesta. Kuntalain 68 §:n mukaan tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, johon kuuluvat tuloslaskelma, tase ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

7.2 Rakenne ja sisältö

Sammatin kunnan liittyminen Lohjaan toteutui vuoden 2009 alusta lukien. Sosiaali- ja terveydenhuollossa käynnistyi vuoden 2009 alusta lukien Lohjan, Siuntion, Inkoon ja Karjalohjan yhteistoiminta-alueen (LOST) toiminta siten, että Lohjan kaupunki järjestää yhteistoiminta-alueen kuntien määrittelemät palvelut. Yhteistoiminta-alueen talousarvio kokonaisuudessaan sisältyy Lohjan kaupungin talousarvioon, joka käyttösunnitelmissa ja kirjanpidossa on jaettu kustannuspaikkoihin, toimintoihin, kohteisiin ja projekteihin siten, että yhteistoiminnan kustannukset ovat kohdennettavissa ja jaettavissa kuntien maksuosuuksiin. Tästä johtuen talousarviossa vuodesta 2009 lähtien vastuulautakuntana on ollut sosiaali- ja terveyslautakunta.

Ne toiminnat ja kustannukset kuten kuntien vastuulla olevat eläkemenot, vuokra-asunnot, järjestöjen toiminta-avustukset ja erikoissairaanhoido ovat talousarviossa perusturvalautakunnan vastuulla.

Kuntaliitoksesta ja yhteistoiminta-alueen taloudesta johtuen vuoden 2011 talousarvio ei ole vertailukelpoinen vuoden 2008 ja sitä edeltäneiden tilinpäätöksen kanssa. Lisäksi toimialakohtaista vertailtavuutta heikentää kuluissa ja tuotoissa pääomavuokran käyttöönotto sekä hallintokustannusten laskutus yhteistoimintakuntien maksuosuuksissa.

Talousarviolla ja taloussuunnitelmalla on kaksi tehtävää, jotka määräävät suunnitelmien rakenteen: - kokonaistalouden näkökulma, jota kuvataan tulos- ja rahoituslaskelmilla;

- tulohajauksen näkökulma, jota toteutetaan käyttötalousosan toiminnallisilla ja taloudellisilla tavoitteilla sekä määrärahoilla ja investointiosan suunnitelmilla.

Kokonaistalouden näkökulmasta talousarvion ja suunnitelman on annettava oikea kuva kaupungin taloudesta, osoitettava kaupungin taloudellisen tuloksen muodostuminen sekä keinot kokonaistalouden tasapainottamiseksi ja rahoitustarpeen kattamiseksi. Tuloslaskelmassa esitettävät kokonaistalouden keskeiset erät ovat varsinaisen toiminnan tulot ja menot, verotulot, valtionosuudet ja suunnitelman mukaiset poistot. Vakaan talouden lähtökohtana on, että toiminnan menokehitys sopeutetaan keskeisten tuloerien kehitykseen.

Rahoituslaskelmalla osoitetaan miten kaupungin menot katetaan. Sen avulla kootaan tulorahoituksen ja investointien sekä anto- ja ottolainauksen kassavirrat yhteen laskelmaan. Jos tulorahoitus ei riitä menoihin, kaupungin on rahoitusosassa osoitettava tarvittava rahoitus. Kaupunki voi kattaa rahoitustarvettaan lainanotolla tai vapauttamalla rahoitus- tai vaihto-omaisuuteen sitoutunutta pääomaa.

Lohjan kaupungin talousarvio muodostuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta. Talousarvion käyttötalous- ja investointiosat puolestaan jakautuvat toimielimien vastualueisiin ja ne edelleen organisaatorakenteen ja toiminnan mukaisiin tulosalueisiin ja edelleen tulosityksiköihin. Rahoitustuloista ja -menoista kokonaisuudessaan vastaa kaupunginhallitus.

7.3 Toiminnalliset tavoitteet ja määrärahat

Talousarvion käyttötalousosassa asetetaan toiminnalliset tavoitteet sekä osoitetaan asetettujen tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Kunkin toimielimen toiminnalliset tavoitteet perustuvat kaupungin ja toimialan strategiaan ja ne muodostuvat tavoitteista ja niiden saavuttamiseen tarvittavista toimenpiteistä, jotka vuoden 2011 osalta muodostavat toimielintä sitovat toiminnalliset tavoitteet. Toiminnalliset tavoitteet asetetaan sanallisesti todennettaviksi aikaansaannoksiksi tai mitattavina palvelujen määrinä, tunnuslukuina tai muina tavoitearvoina. Valtuuston hyväksymän strategian suunnan osoittamiseksi on vuoden 2011 tavoitteiden rinnalla esitetty strategian mukaiset vuoden 2017 toimenpiteet.

Määrärahat otetaan talousarvioon suoriteperusteen mukaisesti jaksotettuina. Vuoden 2011 talousarvion määrärahoihin ja tuloarvioihin on sisällytetty myös tulosalueiden väliset sisäiset laskutukset. Sisäisinä ostoina laskutetaan siivouspalvelut, ruokapalvelut, atk-palvelut, monistamopalvelut, puhe- linpalvelut, postituspalvelut, asianhallinta- ja arkistopalvelut sekä tilojen vuokrat. Sisäisessä laskutuksessa laskutusperusteet ja hinnat määritellään ja sovitaan tuottajan ja tilaajan välillä tuottajan talousarvioon perustuen ennakkoon. Laskutushinnat ovat myös lopulliset hinnat, jolloin tilinpäätöksen yhteydessä ei enää erikseen selvitetä sisäisiä kustannuksia. Talousarvion laatimisessa hinnoittelun lähtökohtana on tuottavan yksikön kannalta nollatulos eli todelliset kustannukset.

Hallinnon kustannukset kytkeytyvät toiminnan laajuuteen ja ovat kunkin toiminnan aiheuttamia kustannuksia. Kustannusten oikea kohdentaminen palvelujen järjestämistapoja vertailtaessa on välttämätöntä. Ne on jo otettu huomioon määritettäessä tuloissa kuntien yhteistoimintaan osallistuvien kuntien maksuosuuksia. Ne eivät kuitenkaan talousarviossa sisälly toimialan kuluihin eivätkä näin ollen ole mukana varsinaisessa määrärahassa, vaan on merkitty omille riveilleen toimintakateen jälkeen. Pääomavuokrat ovat sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueen osalta käsitelty ulkoisina tai sisäisinä vuokrina yhteistoimintasopimuksen mukaisesti ja näin ollen ne sisältyvät määrärahaan. Muiden toimialojen osalta ne on esitetty sitovan määrärahan ulkopuolella toimintakateen jälkeen hallintokustannusten tapaan noudattaen Lohjan kaupungin sisäisen pääomavuokran periaatteita.

Hallintokustannukset ja pääomavuokrat tuloutetaan määrärahan ulkopuolella palveluja myyvälle toimialalle lukuun ottamatta LOST:n vuokria, jotka käsitellään määrärahassa sisäisinä laskutuksina. Tilinpäätöksessä hallintokustannusten ja pääomavuokrien kohdentaminen tehdään kustannuslaskentaprojektissa määriteltyjen periaatteiden pohjalta kustannuspaikoille ja tarvittaessa toimintoihin ja kohteisiin.

Käyttötalouden määrärahaksi vahvistetaan toimielinakohtaisten toimintatuottojen ja toimintakulujen erotus eli toimintakate. Toimintakatteen muodostumisesta ja käytöstä päättää toimielin edellä sitovuusmääräyksissä esitetyin rajoituksin. Toimintakatteen muuttamisesta päättää kaupunginvaltuusto. Investointiosan määrärahan muodostavat hankkeen kokonaiskustannukset.

7.4 Toiminnalliset muutokset, suoritteet ja yksikkökustannukset

Talousarvioraportin luku ”toiminnalliset muutokset” sisältää kunkin toimielimen talousarvion perustelutiedot, jossa on selvitetty toiminnan ja resurssien muutokset. Resurssien muutoksina esitellään henkilöstömäärän ja ostopalvelujen määrän muutokset, tilamuutokset sekä normaalista toiminnasta poikkeavat hankinnat. Toimielimellä on oikeus toteuttaa henkilöstömuutokset ja normaalista toiminnasta poikkeavat hankinnat ja resurssilisäykset vain, mikäli valtuusto on hyväksynyt ne toiminnallisina muutoksina. Lisäksi perusteluissa on selvitetty erikseen ne hyväksytyt muutokset, joilla parannetaan toimintakatetta.

Kaupungissa on viimeisen kahden vuoden ajan kehitetty sisäistä kustannuslaskentaa siten, että sisäisessä laskennassa toiminnan/tuotteen kustannuksiin sisällytetään ulkoisten kulujen lisäksi sisäiset laskutukset, pääomakulut sisäisinä vuokrina tai poistoina sekä hallinnon ja yhteisten kulujen vyörytykset. Kaiken kaikkiaan laskentauudistuksen tavoitteena on selvittää toimintaan ja tuotteisiin kohdentuvat todelliset kustannukset, parantaa eri toimijoiden palvelujen ja tuotteiden hintojen vertailtavuutta ja sen myötä edistää edullisimman järjestämistavan valintaa.

Toiminnan määrä-, taloudellisuus- ja tuottavuustavoitteiden kuvaamisessa käytetään toiminnasta syntyviä suoritteita, yksikkökustannuksia ja tunnuslukuja. Kaupungin kapasiteetistä ja palveluista suoritteina on käytettävissä pitkä aikasarja. Kustannuslaskennan uudistaminen sen sijaan katkaisee kaupungin sisäisen vertailtavuuden. Uusien perusteiden mukainen kustannuslaskenta suoritetaan ensimmäisen kerran vuoden 2009 tilinpäätöksessä, minkä jälkeen tulevilta vuosilta määrittelyt ovat yhdenmukaiset.

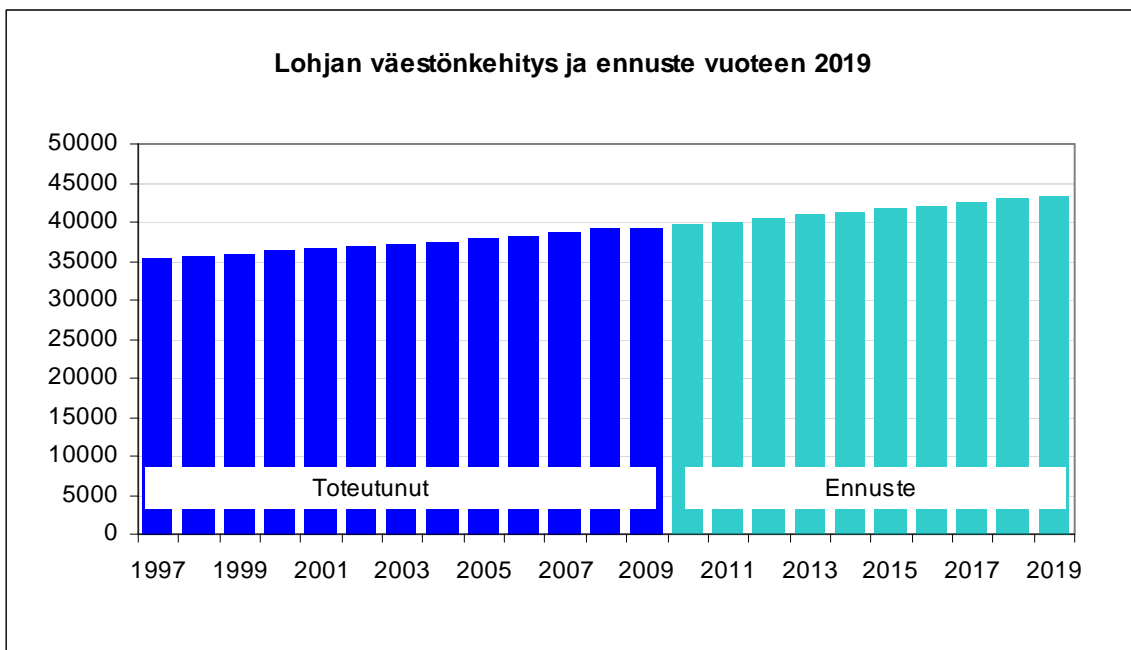
8 TALOUDEN PERUSTEET

8.1 Kaupungin väestökehitys

Talousarvioraportin luku ”toiminnalliset muutokset” sisältää kunkin toimielimen talousarvion perustelutiedot, jossa on selvitetty toiminnan ja resurssien muutokset. Resurssien muutoksina esitellään henkilöstömäärän ja ostopalvelujen määrän muutokset, tilamuutokset sekä normaalista toiminnasta poikkeavat hankinnat. Toimielimellä on oikeus toteuttaa henkilöstömuutokset ja normaalista toiminnasta poikkeavat hankinnat ja resurssilisäykset vain, mikäli valtuusto on hyväksynyt ne toiminnallisina muutoksina. Lisäksi perusteluissa on selvitetty erikseen ne hyväksytyt muutokset, joilla parannetaan toimintakatetta.

Kaupungissa on viimeisen kahden vuoden ajan kehitetty sisäistä kustannuslaskentaa siten, että sisäisessä laskennassa toiminnan/tuotteen kustannuksiin sisällytetään ulkoisten kulujen lisäksi sisäiset laskutukset, pääomakulut sisäisinä vuokrina tai poistoina sekä hallinnon ja yhteisten kulujen vyörytykset. Kaiken kaikkiaan laskentauudistuksen tavoitteena on selvittää toimintaan ja tuotteisiin kohdentuvat todelliset kustannukset, parantaa eri toimijoiden palvelujen ja tuotteiden hintojen vertailtavuutta ja sen myötä edistää edullisimman järjestämistavan valintaa.

Toiminnan määrä-, taloudellisuus- ja tuottavuustavoitteiden kuvaamisessa käytetään toiminnasta syntyviä suoritteita, yksikkökustannuksia ja tunnuslukuja. Kaupungin kapasiteetistä ja palveluista suoritteina on käytettävissä pitkä aikasarja. Kustannuslaskennan uudistaminen sen sijaan katkaisee kaupungin sisäisen vertailtavuuden. Uusien perusteiden mukainen kustannuslaskenta suoritetaan ensimmäisen kerran vuoden 2009 tilinpäätöksessä, minkä jälkeen tulevilta vuosilta määrittelyt ovat yhdenmukaiset.

8.1.1 Huoltosuhteiden kehitys

Taloudellinen huoltosuhde ilmoittaa kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on yhtä työllistä kohti. Korkea keskimääräinen koulutustaso nostaa huollettavien määrää, kun suuri osa 15-25 vuotiaista ei ole työllisiä. Demografinen eli väestöllinen huoltosuhde ilmoittaa kuinka monta alle 15-vuotiasta ja yli 64-vuotiasta on yhtä työkäistä (15–64-vuotiasta) kohti.

Lohjan kaupungin huoltosuhteet 1997–2009, Lohjan ja Sammatin yhdistetty huoltosuhde 2007–2019 (Tilastokeskus, vuodesta 2010 alk. Versio Oy)

Vuosi	Taloudellinen huoltosuhde	Demografinen huoltosuhde	Vuosi (ennuste)	Demografinen huoltosuhde, Väestönkasvu 1,0 %
1997	1,30	0,47	2010	0,528
1998	1,17	0,47	2011	0,540
1999	1,13	0,47	2012	0,551
2000	1,07	0,48	2013	0,564
2001	1,09	0,48	2014	0,576
2002	1,11	0,48	2015	0,587
2003	1,10	0,49	2016	0,595
2004	1,11	0,50	2017	0,607
2005	1,11	0,50	2018	0,616
2006	1,11	0,50	2019	0,625
2007	1,09	0,50		
2008	1,10	0,51		
2009	.	0,52		

Lohjalla taloudellisen huoltosuhteen tilanne on koko maan tasoa parempi, esimerkiksi vuonna 2008 Lohjan taloudellinen huoltosuhde oli 110 kun se koko maan tasolla oli 124,3.

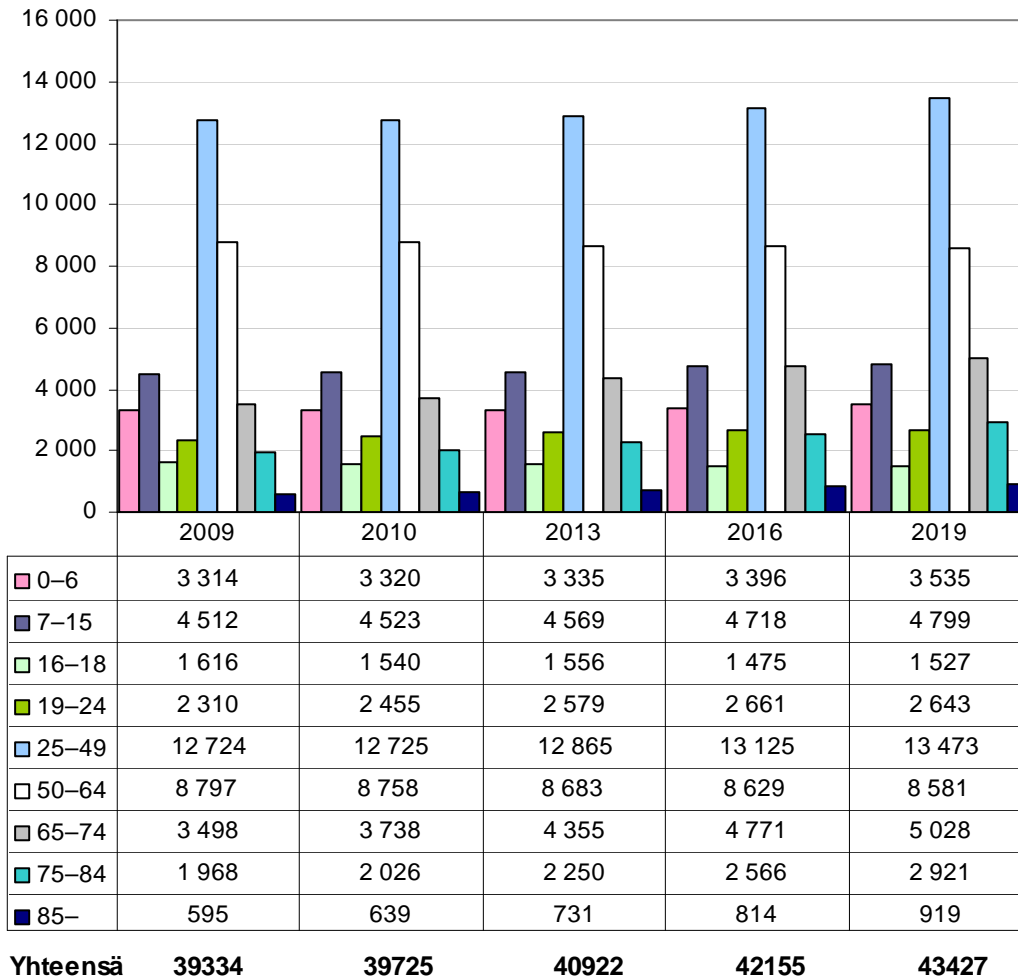
Väestöllinen huoltosuhde tulee heikkenemään nopeammin ajanjaksolla 2010–2017 kuin 1997–2009. Huollettavien painopiste tulee vuoden 2013 jälkeen siirtymään yli 65-vuotiaisiin. Huoltosuhde muuttuu siten, että 1,0 %:n kasvulla vuonna 2014 määrällisesti yli 65-vuotiaita on enemmän kuin 0–14-vuotiaita.

Julkisen talouden tasapainon kannalta on olennaista, että ikäsuhde heikkenee pysyvästi: työkäisten määrä suhteessa eläkeikäisiin laskee. Eläkkeet ja vanhusten terveys- ja hoivapalvelut rahoitetaan pääosin työkäisiltä kerättävillä veroilla ja veroluonteisilla maksuilla. Kuten Lohjan ja Nummi-Pusulän kuntaliitoksen esiselvityksessäkin tuli ilmi, näköpiirissä ei ole, että valtio tulevaisuudessa nykyistä enemmän kompensoisi vanhustenhoidon kunnille aiheuttamia, lisääntyviä taloudellisia paineita. Näkökulmaksi onkin otettava palveluiden tuottavuuden kehittäminen tai vaihtoehtoisesti budjettivarojen siirto tulevaisuudessa kunnan muilta toiminnoilta vanhustalouden suuntaan.

8.1.2 Väestön ikärakenteen kehitys

Lohjan väestön ikärakenteen kehityksessä painottuu 0–6-vuotiaiden määrän kasvu koko kaupungin tasolla vuoteen 2018 mennessä. Osa-alueittaisia vaihteluita tulee luonnollisesti olemaan, mutta tätä kehitystä voidaan ohjata aktiivisella tonttipolitiikalla ja palveluverkko kehitykseen sopeuttamalla siihen suuntaan, että palvelujen kysyntä ja tarjonta saadaan mahdollisimman hyvin kohtaamaan toisensa.

Väestön kehitys oman suunnitteen mukaan 2009–2019

Kouluikäisten, 7–15-vuotiaiden määrässä on odotettavissa myös lievää kasvua nykytilanteesta vuoteen 2019 mennessä, joka osaltaan asettaa omat haasteensa koulujen tilaverkolle ja sen kehittämiseksi.

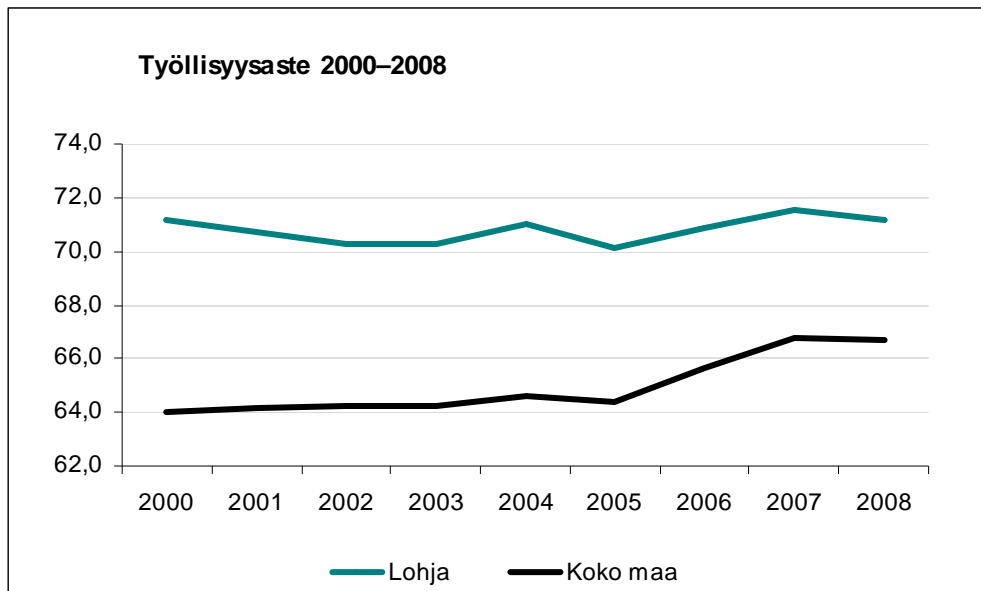
Työikäisen väestön määrällinen kasvu tulee olemaan noin 800 henkeä ja positiivinen signaali tulevaisuutta ajatellen on, että 19–24-vuotiaiden ikäluokassa kasvu on melko suurta, eli työvoimaa tulee tätä kautta lohjalaisille työmarkkinoille tarjolle, mikäli heidät saadaan pysymään Lohjalla.

Eläkeikäisen väestön määrässä tulee vuoteen 2019 mennessä tapahtumaan selkeää kasvua. Vuoden 2009 tasosta määrä tulee kasvamaan noin 2 800 hengellä, mikä tulee selkeästi lisäämään kysyntää tälle väestöosalle suunnattuihin asumis- ja muihin palveluihin. Kaikkein vanhimman, yli 85-vuotiaiden väestöosan osuus tästä määrällisestä kasvusta tulee ennusteen mukaan olemaan 324 henkeä. Vuoden 2009 tilanteen pohjalta Etelä-Lohja ja Lohjan keskusta ovat alueita, joissa vanhuspalveluiden kysyntä tulee olemaan suurinta. Keskustan alueella tilanne tulee edelleen kärjistymään tältä osin, sillä vanhusväestön kuntien sisäisten muuttojen tyypillisimpiä kohdealueita ovat juuri keskusta-alueet niiden palveluvarustuksen takia.

Väestön palvelutarve muuttuu väestön ikärakenteen muutoksen myötä. Eniten perusterveydenhuollon palveluja käyttävät ikäryhmät ovat 0–6-vuotiaat ja yli 65-vuotiaat, joiden palvelujen käyttö on noin kaksinkertainen muihin ikäryhmiin verrattuna. Erikoissairaanhoidossa palvelujen käyttö lisääntyy 65 vuoden jälkeen noin 2–3-kertaiseksi.

8.1.3 Työllisyys

Työllisyysasteella tarkoitetaan alueella asuvien työllisten osuutta 15–64-vuotiaasta väestöstä. Työllisyysasteen osalta Lohjalla tapahtui myönteistä kehitystä 1990-luvun lopulla taantuman ohituksen seurauksena. Tämän jälkeen Lohjan työllisyysaste on vakiintunut 70 %:n yläpuolelle ollen koko maan tasoa selvästi ylempänä. Tarkastelukauden loppuvaiheessa Lohjan tilanne koko maan tilanteeseen nähden on kuitenkin heikentynyt.

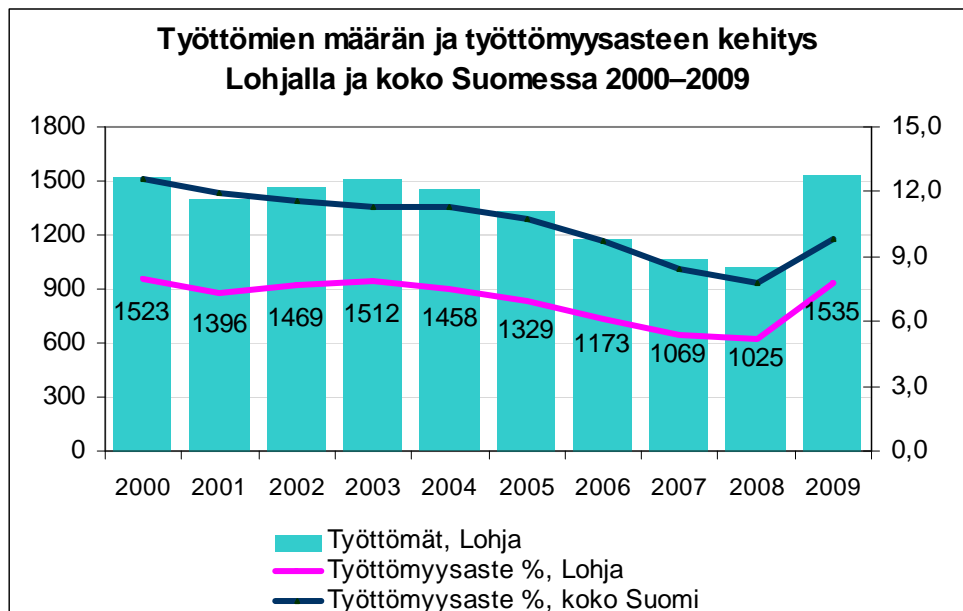
8.1.4 Työttömyys

Koko maan tasolla työnvälitystilaston mukaan työ- ja elinkeinotoimistoissa oli heinäkuun lopussa 288 900 työtöntä työnhakijaa, mikä on 1 200 vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Kesäkuuhun verrattuna työttömien työnhakijoiden määrä lisääntyi 13 400:lla. Kasvu johtui osaltaan kesäkaudelle ominaisesta oppilaitoksista valmistuneiden nuorten tulosta työmarkkinoille sekä eräiden määräraikaisten työsuhteiden päättymisestä kesän ajaksi.

Uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin työ- ja elinkeinotoimistoihin heinäkuun aikana 28 200, mikä on 3 600 enemmän kuin edellisen vuoden heinäkuussa. Kaikkiaan työ- ja elinkeinotoimistoissa oli heinäkuussa avoinna 48 200 työpaikkaa, mikä on 5 300 enemmän kuin vuosi sitten. Työpaikoista täytettiin heinäkuun aikana 25 800, joista 8 700 työ- ja elinkeinotoimiston hakijalla.

Työ- ja elinkeinotoimistoissa oli heinäkuun lopussa edelleen avoinna 22 800 työpaikkaa, mikä on 2 900 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Avoimet työpaikat olivat lisääntyneet kaikissa muissa ammattiryhmissä paitsi palvelutyössä. Eniten avoimet työpaikat olivat lisääntyneet teollisessa työssä, kaupallisessa työssä, korkeimmin koulutettujen ammattiryhmässä sekä terveydenhuollon ja sosi-aalialan työssä.

Lohjan työttömien lukumäärä ja työttömyysaste on lähes koko kuluvan vuosikymmenen ajan ollut laskusuunnassa. Vuonna 2008 alkanut taantuma kuitenkin nosti Lohjan työttömien määrän ja sitä kautta työttömyysasteen pienellä viiveellä selkeään kasvuun vuonna 2009. Lohjan työttömyysaste on kuluvana vuosikymmenenä kuitenkin pysynyt selkeästi alempana kuin koko maan työttömyysaste. Tämä trendi jatkui myös vuonna 2009 huolimatta lohjalaisesta negatiivisesta kehityssuunnasta.

	2010			2009		
	työttömyysaste	työttömät työnhakijat	avoimet työpaikat	työttömyysaste	työttömät työnhakijat	avoimet työpaikat
tammikuu	9,5	1870	126	6,9	1335	163
helmikuu	9,3	1836	160	6,9	1356	130
maaliskuu	9,1	1800	154	7,2	1399	297
huhtikuu	8,6	1697	125	7,0	1367	133
toukokuu	8,1	1595	172	7,1	1386	168
kesäkuu	8,8	1740	85	8,2	1595	64
heinäkuu	9,2	1820	138	8,4	1650	133

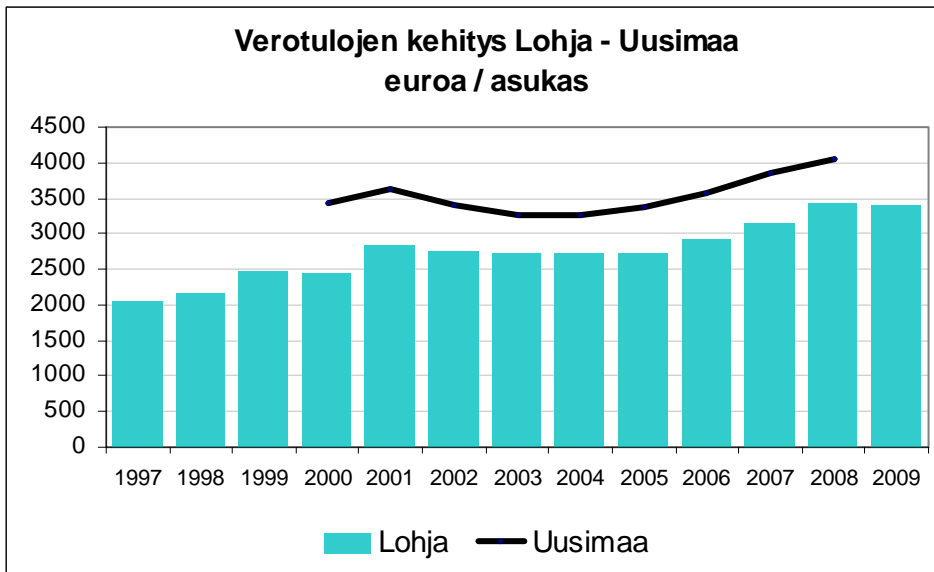
Työttömyysasteen, työttömien työnhakijoiden määrän ja avoimien työpaikkojen määrän kehitys Lohjalla kuukausittain vuonna 2009–2010.

Lohjan työttömyysasteessa tapahtui koko alkuvuoden selvää laskua aina toukokuun loppuun asti, jonka jälkeen työttömyysaste on kasvanut lähes alkuvuoden tasolle. Vuoteen 2009 verrattuna Lohjan tilanne on heikentynyt selvästi.

Työttömien työnhakijoiden määrän osalta trendi kuluvana vuonna noudatteli työttömyysasteen kanssa samaa linjaa. Kesäkuusta lähtien työttömyysaste on Lohjalla ollut jälleen kasvussa. Osasyynä tähän on opiskelijoiden valmistuminen ja heidän ilmoittautumisensa työttömiksi. Avoimien työpaikkojen osalta toukokuu on ollut työnhakijoiden kannalta kuluvana vuonna myönteisin kuukausi. Tuolloin avoimena oli 172 työpaikkaa, suunnilleen saman verran kuin edellisen vuoden toukokuussa.

Työttömien työnhakijoiden määrä on Lohjalla heinäkuussa ollut lähes sama kuin tammikuussa, toukokuun tilanteeseen verrattuna työnhakijoiden määrä on kuitenkin noussut 14,1 %. Edellisvuoden heinäkuuhun verrattuna työttömiä työnhakijoita on 170 enemmän eli nousua on 10,3 %, toisaalta avoimia työpaikkoja on ollut 5 enemmän kuin edellisellä vuonna.

8.1.5 Verotulojen kehitys

Lohjan vuosittainen verotulokertymä asukasta kohden laskettuna on kuluvana vuosikymmenenä ollut Uudenmaan kuntien vastaavaa keskiarvotasoa jäljessä. Selkeimmäksi ero muodostui vuonna 2001. Vuoden 2009 aikana tilanne taantumien vaikutuksesta kääntyi Lohjalla aiemman nousun sijaan lievään laskusuuntaan.

8.2 Yleinen taloudellinen tilanne

Maailmantalous on toipumassa finanssikriisiä seuranneesta pudotuksesta. Sekä maailmantalouden että varsinkin maailmankaupan ennustetaan olevan varsin nopeaa seuraavien puolentoista vuoden aikana. Suomen talous on talven notkahduksen jälkeen pääsemässä takaisin kasvu-uralle perinteisen vientikysynnän vetämänä. Kasvua tukee myös yksityinen kulutuskysyntä. Tämä heijastaa sitä, että työllisyys on vähentynyt vähemmän kuin aiemmissa taantumissa. Työllisyys lisääntyy ensi vuoden alusta alkaen ja työllisyysasteen odotetaan palautuvan yli 69 %:n tasolle sekä uusina työpaikkoina että lomautusten peruuntumisina. Työttömyysaste-ennuste kuluvalla vuodelle on 8,6 prosenttia ja vuonna 2011 työttömyysasteen ennustetaan alenevan 8,2 prosenttiin.

Kuluvana vuonna bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan noin 2 prosenttia. Talouskasvun lähtökohdat säilyvät myönteisinä vuodelle 2011 ja myös investoinnit käynnistyvät. Bruttokansantuotteen ennustetaan kasvavan ensi vuonna hiukan alle 3 prosentin vauhtia. Ennusteeseen sisältyy epävarmuuksia molempiin suuntiin. Maailmantalouden negatiiviset riskit liittyvät talouskasvun haurautteen, julkisen sektorin velkaantumiseen ja rahoituksen epätasapainoon sekä työttömyyslukujen hitaaseen korjautumiseen.

Koko maan työllisyyskehityksen muutokset ovat heijastuneet saman suuntaisina myös Lohjan kaupungin lukuihin. Vuoden 2008 lopusta vuoden 2010 alkuun työllisyystilanne heikkeni Lohjalla yli 4 prosenttiyksikköä. Työvoimaviranomaisten selvityksen mukaan vuoden 2009 heinäkuussa oli Lohjan kaupungissa 1 650 työtöntä ja työttömyysaste oli 8,4 %. Samaan aikaan avoimia työpaikkoja oli 133. Vuoden 2010 aikana työttömyyden kasvu on hidastunut ja heinäkuun lopussa työttömien työnhakijoiden määrä oli 1 820 ja työttömyysaste 9,2 %. Avoimia työpaikkoja oli 138.

Taluskriisin seurauksena Suomen lähtökohtaisesti vahva julkinen talous on heikentynyt voimakkaasti, vuonna 2009 peräti 7 prosenttiyksikköä suhteessa bruttokansantuotteeseen. Vuosien 2010 ja

2011 aikana otetaan ensimmäiset askeleet kohti talouden tasapainottamista. Sovittujen välillisten verojen korotusten myötä finanssipolitiikka on muuttumassa elvyttävästä kiristävästä suuntaan. Vaikka talous kääntyy tänä vuonna maltilliseen nousuun, julkisen talouden alijäämä syvenee edelleen, sillä suhdannetilän muutokset näkyvät julkisessa taloudessa viiveellä. Julkisyhteisöjen alijäämä on kuluvana vuonna 3,3 % suhteessa kokonaistuotantoon, mutta se kohenee ensi vuonna pysyen kuitenkin tuntuvasti alijäämäisenä. Julkinen velka suhteessa kokonaistuotantoon jatkaa valtion ja kuntien velanoton vuoksi edelleen nousuaan ja ylittää 50 % vuonna 2011.

Kuntien talous pysyy kuluvana vuonna tavanomaista kireämpänä, kun kunnallisveron tuotto ei lisäännä heikon työllisyystilanteen johdosta. Kuntien lähivuosien verotulojen kasvunäkymät ovat sen sijaan aiemmin ennakoitua myönteisemmät. Kuntatalouden tasapainon koheneminen ja tarvittavien investointien turvaaminen ilman velan jatkuvaa kasvua edellyttävät kuitenkin toimintamenojen kasvun pysymistä erittäin maltillisena. Lisäksi ikääntymisen kuntatalouteen kohdistamat paineet korostavat tuottavuutta parantavien uudistusten välttämättömyyttä.

8.3 Palkat ja hinnat

Keväällä 2010 päättyneellä palkkaneuvottelukierroksella sovittiin vajaan prosentin sopimuskorotuksista kuluvalla vuodelle. Kun oletetaan, että vuoden 2010 liukuma jää vähäiseksi kuten vuonna 2009 ja huomioidaan viime vuodelle ajoittuneiden palkankorotusten vaikutus tälle vuodelle, voidaan ansiotasoindeksin nousun arvioida kuluvana vuonna hidastuvan reilun prosenttiyksikön viime vuotisesta, 2,6 prosenttiin. Ensi vuoden ansiotason arvioon vaikuttavat vajaan prosentin palkkaperintö tältä vuodelta ja maltillisesti suuremmaksi odotettu liukuma. Ansiotason nousua hidastavat ensi vuonna vielä verrattain heikko työllisyystilanne ja heikoksi arvioitu tuottavuuden kehitys. Pitkin vuotta ajoittuvat neuvottelut ja sovitut sopimukset ovat erimittaisia, jolloin ansiotason ennustaminen on entistä haastavampaa. Ansiotasoindeksin ensi vuoden muutokseksi arvioidaan 2,8 prosenttia. Paranevan työllisyyden johdosta palkkasumman arvioidaan kasvavan 4,5 prosenttia.

Kuluvan vuoden alkupuolella raaka-ainehintojen nousu on nostanut teollisuuden tuottajahintoja jo selvästi vuoden takaista korkeammaksi. Etenkin tuontihinnat ovat nousseet hyvin nopeasti. Kuluttajahinnat eivät kansallisen hintaindeksin mukaan nousseet viime vuonna lainkaan. Kuluvana vuonna inflaatio kiihtyy 1,5 prosenttiin, kun energian ja muiden raaka-aineiden huomattava kallistuminen maailmanmarkkinoilla alkaa tuottajahintojen jälkeen näkyä myös kuluttajahinnoissa. Indeksia korottavat vuoden loppupuolella asumisen kustannukset ja lisäksi elintarvikkeiden alv-alennuksen vaikutus indeksistä poistuu.

Vuonna 2011 hintoihin ei odoteta kohdistuvan merkittävää painetta kysynnän voimistumisesta, mutta tuonti- ja tuotantohinnat jatkavat nousuaan. Vuoden alussa voimaan tuleva energiaveron korotus vaikuttaa kuluttajahintoihin sekä suoraan kotitalouksilta kerättävien verojen korotuksina että välillisesti kohonneina hintoina, kun yrityksille kohdistettu vero siirtyy osittain kuluttajahintoihin. Kaikkiaan kuluttajahintojen ennustetaan nousevan noin 2,5 %.

8.4 Verotulot

Verovuoden 2009 verotus valmistuu lokakuun 2010 loppuun mennessä. Verovuoden 2009 ansio- ja pääomatulojen osalta tehdään marraskuussa ns. maksuunpanotilityksen kaltainen tilitys, jolloin jo tilitetyt verot oikaistaan vastaamaan lopullisen verotuksen mukaisia maksuunpanosuhteita. Lisäksi kunnilta vähennetään näiden osuus verovelvollisille vuodelta 2009 maksettavista ennakonpalautuksista. Vuoden 2011 verotuloihin vaikuttavat vuoden 2011 tuloista tehtävien verotilitysten lisäksi em. oikaisut ja vähennykset verovuodelta 2009. Lohjan kaupungin kunnallisverotuksessa vuoden 2009

maksuunpannut verot olivat 0,9 % pienemmät kuin edellisenä vuonna. Koko maassa maksuunpannut verot pienenevät 0,4 %. Lohjan tuloveroprosentti korotettiin 19,5 %:iin vuonna 2010. Koko maan keskimääräinen tuloveroprosentti on 18,98 ja Uudellamaalla 18,16. Yhden veroprosentin tuotovaikutus vuonna 2011 olisi runsaat 6,0 milj. euroa. Talousarvioehdotus ei sisällä tuloveroprosentin tarkistuksia.

Edellä selvitetyn lisäksi verovuoden 2010 ennakkoperinnän jako-osuuksia oikaistaan joulukuussa 2010 tehtävässä tilityksessä. Tällöin muutetaan paitsi yksittäisten kuntien myös koko kuntaryhmän jako-osuus. Jako-osuuksien muutoksen yhteydessä oikaistaan verovuodelta jo tilitettyt verot vastaamaan uusia jako-osuuksia. Verovuodelle 2011 lasketaan sekä uudet ryhmäosuudet että yksityisten kuntien jako-osuudet, joita sovelletaan ensimmäisen kerran helmikuussa 2011 tehtävissä tilityksissä. Osuudet tarkistetaan vuoden lopussa vuoden 2010 verotustietojen pohjalta.

Kunnallisveron perusvähennykseen, työtulovähennykseen, kunnallisveron eläketulovähennykseen, työsuhdematkalipun verovapauteen sekä pitkäaikaissäätämisen verotukseen tänä vuonna tehtyjen perustemuutosten on arvioitu vähentävän kunnallisveron tuottoa noin 375 milj. euroa eli 70,77 euroa asukasta kohden. Menetykset kompensoitiin kunnille täysimääräisesti valtionosuusjärjestelmän kautta. Veroperusteita muutetaan edelleen myös vuodelle 2011. Jotta verotus ei kiristyisi ansiotason nousun ja palkansaajamaksujen nousun vuoksi, työtulovähennyksestä kasvatetaan siten, että kunnallisveron tuotto alenee yhteensä 106 milj. euroa. Eläketulon verotuksen keventäminen vähentää kunnallisveron tuottoa kokonaisuutena 14 milj. euroa. Kevennykset kompensoidaan kunnille valtionosuusjärjestelmän kautta kuntakohtaisesti oikein vastaamaan verotulomenetyksiä. Kompensaation suuruus on keskimäärin 24,23 euroa asukasta kohden.

Ensi vuonna kansantalouden palkkasumman arvioidaan kasvavan 4,5 prosenttia. Tuloista tehtävät vähennykset kasvavat noin 4,4 % ja verotettava tulo kokonaisuudessaan noin 3,5 %.

Kuntien yhteisöveron tuoton arvioidaan kuluvana vuonna kasvavan 17 %, kun se edellisenä vuonna kuntaosuuden 10 prosenttiyksikön korotuksesta huolimatta pieneni 21,9 %. Vuonna 2011 yhteisöveron tuoton arvioidaan kasvavan 15 %. Kuntasektorin osuus yhteisöveron tilityksistä vuosina 2009 – 11 on 32,03 %, josta Lohjan kaupungin osuus vuonna 2011 määräytyy vuosien 2008 ja 2009 verotusten perusteella laskettujen jako-osuuksien keskiarvona. Lohjan jako-osuus on 0,0036575 vuonna 2010 ja yhteisöveron tuotoksi arvioidaan noin 5,1 milj. euroa. Vuoden 2011 yhteisöveron tuotoksi on arvioitu 5,9 milj. euroa, mikä perustuu yhteisöveron tuoton kasvuun Lohjan kaupungin jako-osuuden pysyessä vuoden 2010 tasolla.

Kiinteistöverolain mukaan valtuuston on määrättävä kaupungin kiinteistöveroprosenttien suuruus vuosittain etukäteen samalla, kun se vahvistaa varainhoitovuoden tuloveroprosentin. Kuntataloutta vahvistavina toimenpiteinä kiinteistöverolakia muutettiin vuonna 2009 siten, että yleisen kiinteistöveroprosentin ja vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentin ala- ja ylärajoja nostettiin. Kuntien perimän yleisen kiinteistöveron vaihteluväli on 0,60 – 1,35 prosenttia ja vakituisten asuinrakennusten vaihteluväli 0,32-0,75 prosenttia. Muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosenttien vaihteluväli on 0,60 – 1,35 prosenttia. Veroprosentti voi edelleen olla korkeintaan 0,6 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vakituisten asuinrakennuksen veroprosentti. Kunnanvaltuusto voi erikseen määrätä kiinteistöverolaisissa tarkoitettujen rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentin, joka on vähintään 1,00 ja enintään 3,00.

Yhteisöveron ja kiinteistöverojen veroperusteisiin ei tehdä valtion toimesta muutoksia vuodelle 2011.

Vuonna 2010 Lohjan kaupungin yleinen kiinteistöveroprosentti korotettiin 0,80:een, vakituiseen asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti 0,38:aan ja muuhun asumiseen käytetyn rakennuk-

sen veroprosentti 0,98:aan. Rakentamattomalle rakennuspaikalle määrättiin 2,0 prosentin kiinteistövero. Yleisen kiinteistöveroprosentin keskiarvo koko maassa on 0,87 ja Uudellamaalla 0,80. Vastaavat prosentit vakituiseen asunnon kohdalla ovat 0,38 ja 0,34 sekä muun rakennuksen osalta koko maassa 0,98 ja Uudellamaalla 1,07. Talousarvioehdotus ei sisällä kiinteistöveron korotuksia vuodelle 2011.

8.5 Valtionosuudet vuonna 2011

Vuodelle 2010 uudistetun valtionosuusjärjestelmän ns. peruspalvelujen valtionosuuteen on koottu aiemmin erillään olleita valtionosuuksia ja se perustuu yleisen osan määräytymisperusteisiin, sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisiin kustannuksiin, esi- ja perusopetuksen sekä yleisten kirjastojen laskennallisiin kustannuksiin, taiteen perusopetuksen ja yleisen kulttuuritoimen määräytymisperusteisiin ja erityisen harvan asutuksen, saaristokuntien sekä saamelaisten kotiseutualueen kuntien lisätyn valtionosuuden määräytymisperusteisiin. Tämän järjestelmän ulkopuolisena osana toimii ns. ylläpitäjäjärjestelmä, jossa lukioiden, ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulun rahoitus menee suoraan opetuksen järjestäjälle oppilasmäärän mukaisena. Rahoitusta tarkistetaan joka vuosi toteutuneiden keskimääräisten kustannusten mukaisesti. Yhdistettyjä valtionosuuksia lisätään tai vähennetään kuntakohtaisesti verotuloihin perustuvalla valtionosuuksien tasauksella. Lohjan ta-
sausvähennyksen vuonna 2011 arvioidaan olevan 4,6 milj. euroa.

Uudistuksessa ei ole merkittävästi muutettu vanhoja määräytymisperusteita. Valtionosuusuudistuksen perusrakenne säilyi uudistuksessa lähtökohtaisesti entisellään. Kunnan valtionosuus lasketaan siten, että kullekin kunnalle erikseen lasketusta valtionosuuden laskennallisesta perusteesta vähennetään kunnan omarahoitusosuus, joka on kaikissa kunnissa asukasta kohti yhtä suuri. Yhdistettävissä valtionosuuksissa on yksi yhtenäinen kiinteä valtionosuusprosentti, joka kuvaa valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa. Valtionosuuksien yhdistämiseksi tehtiin kuitenkin eräitä muutoksia määräytymisperusteisiin, mitkä johtuivat esiopetuksen ja perusopetuksen oppilaskohtaisen valtionosuuden muuttumisesta ikäluokan asukasmäärään perustuvaksi. Vuonna 2011 peruspalvelujen valtionosuusprosentti on 34,11 ja tämän ulkopuolelle jäävien opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalta rahoitettavissa palveluissa 41,89.

Vanhassa suoraan eri ylläpitäjille oppilasmäärän perusteella maksettavassa esi- ja perusopetuksen valtionosuudessa ei ole ollut juurikaan tarvetta kotikuntien maksuosuuksiin. Kun esi- ja perusopetuksen valtionosuudet maksetaan kunnille kunkin kunnan oppilasikäluokan perusteella, edellyttää uusi järjestelmä kotikuntalaskutusta oppilaan käydessä koulua muualla kuin oman kunnan ylläpitämässä peruskoulussa. Ylläpitäjällä on oikeus saada kotikuntakorvaus kotikunnalta. Uudistus ei vaikuta oppilaan oikeuteen hakeutua opetukseen kotikuntansa ulkopuolella. Kotikuntakorvaus perustuu kunnan esi- ja perusopetuksen laskennallisiin kustannuksiin ja se on erisuuruinen 6, 7 – 12 ja 13 – 15 -vuotiaille.

Uudistuksen aiheuttamat kuntakohtaiset valtionosuuksien muutokset on tasattu järjestelmässä kuntien välillä valtionosuusjärjestelmämuutoksen tasauksella. Tasauksessa uuden järjestelmän valtionosuuksia sekä esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvauksia on verrattu vuoden 2010 valtionosuuksiin, mikäli ne olisi laskettu vanhan valtionosuusjärjestelmän mukaan. Erotuksena saatava summa lisätään tai vähennetään kunnan valtionosuuksiin siten, että järjestelmämuutoksen vaikutus kunkin kunnan valtionosuuksiin nollataan. Tähän tarkoitukseen osoitettu ylimääräinen 30 milj. euron valtionosuus poistetaan vuonna 2011.

Valtion talousarviossa on valtionosuuksia budjetoitu vuodelle 2011 4,2 % tämän vuotista enemmän. Valtionosuuksiin sisältyy 1,6 %:n indeksikorotus. Todelliseksi kustannustason nousuksi on arvioitu 2,6 %, mutta indeksikorotusta on korjattu pienemmäksi, koska tarkentuneiden tietojen mukaan vuo-

den 2009 indeksikorotus osoittautui noin prosenttiyksikön liian suureksi. Valtionosuuteen sisältyy asukasluvun ja ikärakenteen muutoksesta aiheutuva lisäys sekä veroperustemuutosten kompensatona 129 milj. euroa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon osalta valtionosuuteen sisältyy 1.9.2009 voimaan tulleen vammais- palvelulain toimeenpanon laajentaminen sekä neuvolatoiminnan ja koulu- sekä opiskelijaterveyden- huollon täysimääräisen toimeenpano sekä perustoimeentulotuen kustannuksiin maksettavan valti- onosuusmenojen kasvu. Myös pitkään valmisteltu terveydenhuoltolaki astuu voimaan. Kuntaliiton arvion mukaan todelliset kustannukset tulevat olemaan moninkertaiset maksettaviin valtionosuuk- siin nähden ja näin ollen tulevat kiristämään kuntien taloutta.

8.6 Laskentaperusteet

Talousarvion määrärahojen perustana olevien käyttösuunnitelmien laatimisessa on noudatettu seuraavia arviointiperusteita:

1. Yleinen hintataso laskentaperusteena vuonna 2011 on 1,5 % korkeampi kuin vuonna 2010 ja 2,7 % korkeampi kuin vuonna 2009. Vuosina 2012–13 hintatason muutos on keskimäärin 2,0 % vuodessa;

Kunnallisten palvelujen ja yksityisten asiakaspalvelujen kustannustason muutos vuonna 2010 on 2,0 %, vuonna 2011 2,2 % sekä vuosina 2012-13 keskimäärin 2,7 % vuodessa;

2. Kokouspalkkiokustannukset arvioidaan jäsenmäärän, kokousten lukumäärän sekä valtuuston 18.3.2009 hyväksymän luottamushenkilöiden palkkiosäännön pohjalta.
3. Vuonna 2011 palkataan uutta henkilökuntaa ainoastaan korvaamaan ostopalvelujen käyttöä, jotka muutokset on erikseen esitetty talousarvion perusteluosan toiminnallisissa muutoksissa..

Vuoden 2011 palkkataso on keskimäärin 2,2 % korkeampi kuin 1.5.2010 palkkataso. Tun- tipalkkoihin, ylitunteihin, erilliskorvauksiin, asiantuntija- ja varahenkilöpalkkoihin sekä an- sionmenetykskorvauksiin osoitetaan 2,2 % enemmän kuin vuoden 2010 talousarviossa. Vuo- sina 2012 – 2013 palkkojen korotus on keskimäärin 3,0 % vuodessa;

4. Yhteenlaskettu sosiaaliturva- ja työttömyysvakuutusmaksuprosentti on vuosina 2011 - 2013 5,85 %;
5. KVTEL:n palkkaperusteinen maksu on 16,0 % ja VEL:n maksu 22,2 % palkkasummasta, minkä lisäksi vuoden 2009 toteutuneisiin eläkeperusteisiin maksuihin ja eläkkeiden omavas- tuusuuksiin lisätään 8 %. Palkkauksen sivukulujen kokonaisprosentiksi vuosina 2011-13 muodostuu keskimäärin 30,2 %.
6. Lämmitysöljyn ja kaukolämmön hinnan arvioidaan olevan vuonna 2011 keskimäärin 10 % korkeampi kuin vuonna 2010;
7. Sähköenergian ja siirron hinnan arvioidaan vuonna 2011 olevan keskimäärin samalla 3 % korkeampi kuin vuonna 2010 ilman tilamuutoksia;
8. Veden ja jäteveden hinnan arvioidaan vuonna 2011 olevan 2,0 % korkeampi kuin vuonna 2010;

9. Muiden materiaalien hankintaan osoitetaan vuoden 2009 talousarvion mukaiset varaukset;
10. Kokonaisuutena tilakustannusten (sisäisten vuokrien) hintataso on vuonna 2011 3,8 % korkeampi kuin vuonna 2010 ilman tilamuutoksia.
11. Sisäisten palvelujen kustannustason muutos vuonna 2011 on 2,2 % ja vuosina 2012 – 13 on keskimäärin 2,7 % vuodessa.
12. Sisäisten palvelujen käytön ja sisäisen laskituksen osalta tuottajayksikköjen on ilmoitettava tilaajille sovellettavat laskutushinnat. Määrärahatarpeen arvioimiseksi on tilaajayksikön yhdessä tuottajayksikön kanssa arvioitava palvelujen käyttö.

Edellä olevien perusteiden mukaan laaditusta laskelmasta on vähennetty tai laskelmaan lisätty toiminnallisten muutosten vaikutukset, jotka on erikseen selvitetty perusteluosassa.

9 SUUNNITTELUKAUDEN ASUNTOTUOTANTO

9.1 Kaavavaranto ja vireillä oleva kaavoitus

Kerrostaloitonttien varantoa on Lohjan kaupungin omistuksessa yhteensä 16 tonttia, joilla on rakennusoikeutta yhteensä noin 30 000 k-m². Yksityisomistuksessa on yhteensä 11 toteutumattomaa kerrostaloitonttia, joilla on kerrosalaa yhteensä noin 25 000 k-m². Kerrostaloitontit sijoittuvat pääasiassa Lohjan keskustaan ja Virkkalaan. Lohjan keskustassa on vireillä useita asemakaavanmuutoksia.

Pääosa toteutumattomasta rivitalojen kerrosalasta sijaitsee Etelä-Lohjalla Vappulassa ja Virkkalassa: kaupungin omistuksessa on yhteensä noin 30 000 k-m² ja yksityisomistuksessa noin 40 000 k-m². Tämä viittaa siihen, että tontteja on kaavoitettu enemmän kuin alueilla on luontaista kysyntää. Rivitaloitonttien reservi on kaiken kaikkiaan yhteensä noin 160 000 k-m², kun kerrostalojen vastaava on vain noin 60 000 k-m². Oletettavasti kaikki rivitaloille varattu kerrosala ei siis ole toteuttamiskelpoista Etelä-Lohjalla, kun samaan aikaan tarjonta on varsin niukkaa esim. Pohjois-Lohjalla.

Lohjan kaupungilla on omistuksessaan n. 150 rakentamatonta omakotitonttia, joista n. 30 sijaitsee Sammatissa. Kaupungin omakotitonteista kaikkiaan noin 50 % sijoittuu valmiin kunnallistekniikan alueelle. Pohjois-Lohjalla tai Routiolla ei ole kaupungin omistuksessa omakotitontteja valmiin kunnallistekniikan piirissä. Immulassa on kaupungin omistuksessa 36 omakotitonttia toistaiseksi kunnallistekniikan ulkopuolella.

Yksityisomistuksessa on Lohjalla yhteensä n. 500 rakentamatonta AO -tonttia, joista valmiin kunnallistekniikan piirissä n. 400 tonttia. Yksityisten omistamasta AO -varannosta noin puolet sijoittuu Vappulaan (n. 100 tonttia) ja muualle Etelä-Lohjalle (n. 180 tonttia). Sammattiin sijoittuu n. 40 yksityisten omistamaa kaavoitettua omakotitonttia.

Vireillä olevissa asemakaavoissa on Rajaportin ja Taka-Roution alueille muodostumassa kaupungin omistuksessa oleville maille yhteensä n. 80 omakotitonttia ja 6 AR -tonttia sekä yksityisille maille n. 50 omakotitonttia ja 5 AP/AR -tonttia. Muijalaan on asemakaavan muutoksessa muodostumassa n. 20 uutta AO -tonttia ja 8 AR -tonttia sekä Vappulaan n. 50 AO -tonttia.

9.2 Asuntotuotantokohteet 2010-2014 väestösuunnitealueittain

Kaupungin väestösuunnitteen pohjaksi laaditun asuntorakentamisen arvion mukaan kaupunkiin rakentuisi viiden vuoden ajanjaksolla 2010–2014 yhteensä n. 800 asuntoa eli keskimäärin 160 asuntoa/vuosi.

Lohjan keskustassa rakentaminen painottuu lähivuosina ydinkeskustan yksittäisiin kerrostaloitontteihin ja – kortteleihin.

Ojamon väestösuunnitealueella rakentaminen painottuu ajanjaksolla Vappulaan ja Haikariin. Alueiden rivitalorakentamiseen vaikuttaa voimakkaasti rivitaloasuntojen kysynnän vaihtelut.

Nummentaustan väestösuunnitealueella rakentaminen painottuu Gunnarlan asemakaavoitetulle alueelle.

Helsinki-Turku – moottoritien hyvä saavutettavuus Roution liittymän ja sisääntulotien kautta luo rakentamispaineita Roution väestösuunnitealueella. Routiolla ja Haukilahdessa on asemakaavoitettuja rivitaloitontteja, mutta vireillä olevien Länsi-Lohjan asemakaavojen (mm. Rajaportti, Taka-Routio) sekä Paloniemen osayleiskaavan vahvistumista ja toteutusta hidastaa edelleen Helsinki-

Turku -nopean rautatieyhteyden linjausten suunnittelun keskeneräisyys. Espoo-Lohja-Salo –radan (ESA) ympäristövaikutusten arviointi on valmistunut, mutta radan lopullinen linjaus ratkaistaan vasta maakuntakaavassa.

Pohjois-Lohjalla lähivuosien asuntotuotannon on arvioitu painottuvan Immulan asemakaava-alueen toteutukseen. Immulan alueen kunnallistekniikan rakentamiseen on saatu ARA:n ennakkopäätös 500 000 euron avustuksesta vuosille 2011-2012. Vireillä olevan taajamaosayleiskaavoituksen puitteissa selvitetään täydennysrakentamismahdollisuuksia Espoo-Vihti-Lohja – taajamaratasuunnitelman Muijalaan ja Perttilään sijoitettujen asemien läheisyydessä.

Virkkalan väestösuunnitelalueella lähivuosien rakentaminen painottunee Jönsbölen (mm. Lasitehtaan ympäristö) omakotialueen täydentymiseen sekä Virkkalan keskustan kerrostalorakentamiseen.

Sammatin kirkonkylässä lähivuosien rakentaminen painottunee asemakaavoitetuille Kukkusnummen (osittain toteutunut) ja ns. Työtehoseuran alueille.

Maaseutumaisilla Etelä-Lohjan, Länsi-Lohjan (mukaan lukien Sammatti), Pohjois-Lohjan ja Itä-Lohjan suunnitelalueilla viiden vuoden rakentamisen arvio, yhteensä n. 100 omakotitaloa, pohjautuu alueilla aikaisempina vuosina tehtyjen myönteisten suunnittelutarveratkaisujen tai poikkeamislupien määriin (koskien ympärivuotista asumista) sekä oletukseen lähimpien tulevien vuosien rakentamisen hidastumisesta. Pohjois-Lohjalla lähivuosien rakentamiseen vaikuttaa olennaisesti osalla aluetta voimassa oleva rakennuskielto. Osa myönteisistä suunnittelutarveratkaisuksista tai poikkeamisluvista jää myös yleisesti toteutumatta.

10 TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Kaikki toimialat

Hyvinvoiva ja terve Lohja –ohjelman toimeenpanoa osana Lohjan kaupunkistrategiaa jatketaan. Ohjelmassa määritellään kehittämisen painopistealueet ja kärkihankkeet, asetetaan niille tavoitteet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä mittarit toimenpiteiden vaikuttavuuden arvioimiseksi. Ohjelman täytäntöönpano- ja seurantavastuu on Lohjan kaupungin johtoryhmällä.

Valmisteilla olevan terveydenhuoltolain mukaan kuntien on seurattava asukkaidensa terveydentilaa ja siihen vaikuttavien tekijöidensä kehitystä väestöryhmittäin. Terveystieteiden kehittäminen on otettava huomioon kaikessa lohjalaisessa päätöksenteossa – kaavoituksessa, liikennematkaisuissa, koulutuksessa ja vapaa-ajan palveluissa.

10.1 Tarkastuslautakunta

Yksikkö- ja asukaskohtaisten tunnuslukujen määrittelyt

Suorite- / tuotekohtaisten kustannusten laskemiseksi toimintakulut, jotka on kohdennettu tuotettuun palvelu-suoritteeseen tai siihen rinnastettavaan sijaisyksikköön, sisältävät varsinaisten kulu- jen lisäksi Lohjan kaupungin kustannuslaskennan määrittelyn mukaisesti keskitettyjen, sisäisten hallintopalvelusten kustannukset vyörytyksinä sekä pääomakustannukset pääomavuokrina ja pois- toina. Näin saatuja kustannuksia voidaan käyttää mm. palvelun-tuottajien hintavertailuissa.

Tulosalue- tai toimialakohtaisesti lasketut asukaskohtaiset kulut ja toimintakatteet on laskettu toi- minta- ja talustilaston määrittelyn mukaisesti eivätkä sisällä hallinnon yleiskustannuksia eivätkä pääomakustannuksia. Asukaskohtaisia kustannuksia voidaan käyttää tällöin mm. kuntavertailussa.

	2009	2010	2011	2012	2013
	Toteutunut	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
Toimielin/toiminta					
TARKASTUSLAUTAKUNTA					
Ulkoisen valvonta					
Lautakunnan kokoukset, kpl	9	8	9	9	9
Tarkastuspäivät, tilintarkastajat	45	62	62	62	62
* <i>Toimintakulut, eur/asukas</i>	1,60	2,07	1,97	1,99	2,04
Ostopalvelut % kuluista	40,0	49,5	47,7	47,8	47,5
Toimiala yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	0,3	0,30	0,30	0,30	0,30
Toimintatuotot /asukas, €	0,00	0,04	0,00	0,00	0,00
Toimintakulut /asukas, €	1,57	2,01	1,94	1,96	2,01
Toimintakate /asukas, €	-1,57	-1,97	-1,94	-1,96	-2,01

10.2 Yleinen luottamushenkilöhallinto

	2009	2010	2011	2012	2013
	Toteutunut	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
Toimielin/toiminta					
YLEINEN LUOTTAMUS- HENKILÖHALLINTO					
Valtuuston kokoukset, kpl	10	10	10	10	10
* eur/valtuuston kokous	24 410	18 960	26 801	27 104	28 594
Hallituksen kokoukset	27	28	28	28	28
Henkilöstöjaoston kokoukset	11	12	12	12	12
Kehittämis- ja elinkeinojaoston kokoukset	10	12	12	12	12
*eur/kokous	9 391	11 245	8 675	8 875	9 225

10.3 Keskushallinto

Valtuuston hyväksymän hyvinvointiohjelman toteuttamiseksi keskushallinnon kärkihankkeita ovat Lohjan vetovoimaisuuden kehittämiseksi markkinointisuunnitelman toteuttaminen sekä työhyvinvoinnin edistäminen.

10.3.1 Edunvalvonta ja suhdetoiminta

Tulosalue sisältää Kuntaliiton jäsenmaksun sekä kansainvälisen toiminnan ja Scholkovon yhteistoiminnan välttämättömät matka- ja majoituskustannukset.

10.3.2 Elinkeinopalvelut

Elinkeinotoimi tehostaa yritysten palvelua lisäämällä yhteistyötä Länsi-Uudenmaan alueella. Alueen kuntien kanssa on valmisteltu suunnitelmaa, jossa perustetaan uusi palveluyksikkö, johon yhdistetään alueen nykyiset yrityksiä palvelevat organisaatiot mm. uusyrityskeskukset, yrityshautomot ja elinkeinokeskukset. Uusi palvelukokonaisuus on niin yrityksen perustajien, yrityksen kehittämistä tarvitsevien kuin sukupolvenvaihdoista suunnittelevien käytettävissä. Palvelut tulevat edelleen olemaan asiakkaille maksuttomia.

Aluekehittämisessä ohjelmakausi jatkuu koheesio- ja kilpailukyky KOKO -ohjelmassa. Ohjelman painopisteinä ovat hyvinvoiva Länsi-Uusimaa, teknologian sovellukset sekä luovassa taloudessa käyttäjälähtöiset toimintatavat ja uudet liiketoimintamallit. Lohja toteuttaa seutuyhteistyötä yhdessä Karjalohjan, Karkkilan, Nummi-Pusulän, Siuntion sekä Hangon, Inkoon ja Raaseporin kanssa.

Lohjan kaupungin organisaatioon jää elinkeinopolitiikkaa ja markkinointia hoitava yksikkö elinkeinojohtajan johdolla sekä Lohjan matkailutoimi ja toistaiseksi myös maataloustoimi. Elinkeinotoimen markkinointia tehostetaan ja laaditun markkinointisuunnitelman toteuttamiseksi on talousarvioon kuluvaan vuoteen verrattuna lisätty 78 000 euroa. Määrärahan lisäys on järjestetty keskushallinnon sisällä elinkeinopalveluista, hallinto- ja talouspalveluista sekä henkilöstöpalveluista.

Lohjan Matkailupalvelukeskus tulee lähivuosina suuntaamaan Lohjan markkinointia pääkaupunki-seudulle, Turun alueelle, yhteistyöhön Etelä-Suomen matkailutoimijoiden kanssa sekä Lohjan markkinointiin ulkomaille pienin askelin Helsingin kanssa. Ensisijaisena kohderyhmänä ovat matkanjärjestäjät, incomingtoimistot sekä liikenneyhtiöt. Karnaisten liittymän ABC –asemalla sijaitse-

vien uusien tilojen ja sijainnin myötä matkailun aukioloajat ovat laajentuneet sesonkiaikaan. Samalla henkilöstöllä kuin aikaisempina vuosina matkailu palvelee arkena päivittäin pidempään ja lauantaina palvelua on sekä ABC Lohjan liikennemyymälässä että kesäkaudella torin infokojussa.

Laki maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa ohjaa maaseutuhallinnon suurempiin kokonaisuuksiin. Länsi-Uudellamaalla tehdään selvitystyötä eri vaihtoehdoista. Alueen kunnille tullaan antamaan selvittäjän konkreettinen esitys päätettäväksi. Vuoden 2011 talousarvio valmistellaan nykytilanteen mukaan siten, että toimistopalvelut järjestetään ostopalveluna.

10.3.3 Hallinto- ja talouspalvelut

Hallinto- ja talouspalveluihin ei sisälly kustannuksiin vaikuttavia toiminnallisia eikä resurssimuutoksia. Tulosalueen sisällä suunnittelu- ja tutkimustoiminnan menot pienenevät konsulttikustannusten johdosta. Johdon assistentin tehtävän vaatavuus ja palkkataso on rinnastettu yhteyssihteerin palkkaukseen, jolloin talousarvioon sisältyy lakkautetun kaupunginjohtajan sihteerin tehtävän ja uuden johdon assistentin palkanero.

Vuoden aikana selvitetään SITRA:n palvelukeskushankkeen ja siihen liittyvän asiakasomistajuuden soveltuvuus talous- ja henkilöstöhallinnon laskentapalvelujen järjestämiseen tulevaisuudessa.

10.3.4 Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalvelujen toiminnallisina muutoksina on talousarvioon varattu 18 000 euroa työhyvinvointikyselyn toteuttamiseen. 20-vuotiskoulutus/kuntoutusvapaisiin on varattu määrärahat 70 henkilölle. Työterveyshuollossa on varauduttu kustannustason nousua suurempiin korotuksiin. Muilta osin toiminnat ja henkilöstöpalvelujen mitoitus säilyvät vuoden 2010 tasolla. Henkilöstöpalvelujen määrärahan pieneneminen johtuu työllistämiseen tarkoitettujen määrärahavarausten siirtämisestä muiden palvelukeskusten lähinnä perusturvakeskuksen talousarvioon.

10.3.5 Oikeuspalvelut

Oikeuspalveluihin ei sisälly kustannuksiin vaikuttavia toiminnallisia eikä resurssimuutoksia.

10.3.6 Tietopalvelut

Tietohallinnon 2011 suunnitelmassa keskitytään tietoturvan ja käytettävyyden parantamiseen. Uusina käyttöönottoprojekteina aloitetaan Windows 7 käyttöönoton valmistelu, sähköisen työpöydän rakentaminen taloushallintoon, viestinnän tehostaminen videoneuvottelujärjestelmien ja sähköisten etäkokousjärjestelmien avulla sekä jatketaan luottamushenkilöiden sähköisen asioinnin kehittämistä. Kansalaisille tarjottavien e-palveluiden rakentamista jatketaan hammashuollossa. Lakisääteisen KanTa-hankkeen käyttöönottoa jatketaan niiden osa-alueiden osalta, joissa asia on valtakunnallisesti edennyt.

Tietoverkkoa parannetaan uusimalla laitteistoja, nostamalla tietoliikenneyhteyksien nopeuksia sekä ottamalla käyttöön tietoliikenteen valvontatyökaluja ja langattomia tekniikoita. Tietokonekapasiteetin varmistamiseksi laajennetaan nykyisiä levyjärjestelmiä ja palvelinympäristöä. Vuonna 2011 jatketaan maakuntatietoverkon kehittämistä yhdessä Kirkkonummen, Raaseporin ja Vihdin kanssa.

Kehitystyön tuloksena julkaistaan maakuntatietoverkkostrategia, jonka perusteella Länsi-Uudellemaalle luodaan vaiheittain kuntien yhteinen maakunnallinen tietoverkko.

Tietohallinnon nykyinen budjetti kattaa nykyisen toiminnan ylläpitämiseen tarvittavat käyttökustannukset. Vuonna 2011 vakinaistetaan tietohallinnon kolme tilapäistä mikrotukihenkilöä, joiden palkkaukseen tarvittava määräraha on ollut jo edellisten vuosien talousarviossa. Kehittämishankkeet toteutetaan pääosin investointibudjetin kautta. Seudullisen tietohallinnon toimintakulut koostuvat Lohjan ja Länsi-Uudenmaan ammatillisen koulutuskuntayhtymän yhteisistä tietojärjestelmien käyttö-, ylläpito- ja palkkakustannuksista. Lisäksi Lohjan kaupunki myy naapurikunnille tarvittaessa tietojärjestelmäpalveluja.

10.3.7 Projektit

Talousarvio sisältää vuosille 2010 – 11 suunnitellun ”Potkua palveluprosesseihin” projektin vuoden 2011 osuuden. Hankkeesta kattaa TEKES:n avustus 50 %, jolla rahoitetaan ulkopuolisten asiantuntijoiden työpanos ja muut ulkoiset kustannukset. Omarahoitusosuus muodostuu kaupungin oman henkilökunnan työpanoksesta kuten koulutuksesta, prosessien mallinnuksesta ja tavoitetilojen hahmottamisesta, prosessikokonaisuuksien muodostamisesta sekä sähköisen asioinnin kehittämisestä. Prosessien mallintamisen valmistuttua kehitetään laatumittarit, joiden avulla prosessien laadukkuutta ja tehokkuutta voidaan mitata.

10.3.8 Keskushallinnon suoritteet

Yksikkö- ja asukaskohtaisten tunnuslukujen määrittelyt

Suorite- / tuotekohtaisten kustannusten laskemiseksi toimintakulut, jotka on kohdennettu tuotettuun palvelu-suoritteeseen tai siihen rinnastettavaan sijaisyksikköön, sisältävät varsinaisten kulujen lisäksi Lohjan kaupungin kustannuslaskennan määrittelyn mukaisesti keskitettyjen, sisäisten hallintopalvelusten kustannukset vyörytyksinä sekä pääomakustannukset pääomavuokrina ja poistoina. Näin saatuja kustannuksia voidaan käyttää mm. palvelun-tuottajien hintavertailuissa.

Tulosalue- tai toimialakohtaisesti lasketut asukaskohtaiset kulut ja toimintakatteet on laskettu toiminta- ja taloustilaston määrittelyn mukaisesti eivätkä sisällä hallinnon yleiskustannuksia eivätkä pääomakustannuksia. Asukaskohtaisia kustannuksia voidaan käyttää tällöin mm. kuntavertailussa.

Toimielin/toiminto	2009	2010	2011	2012	2013
KESKUSHALLINTO	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
Elinkeinopalvelut					
Työpaikkojen määrä, kpl	15300	15800	15800	15800	15800
Perustetut/siirtyneet yritykset, kpl	230	160	160	160	160
Työttömyysaste, %	9,6	6,0	6,0	6,0	6,0
Maatalouden aktiivivilat (yli 3 ha), kpl	172	170	170	168	168
Hakemukset, kpl	819	700	700	680	680
Elinkeinopalvelut yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	6,5	6	5	5	5
Toimintakulut /asukas, €	-28,86	-29,85	-30,27	-30,82	-31,22
Toimintakate /asukas, €	-25,65	-28,31	-27,91	-28,41	-28,78
Hallinto- ja talouspalvelut					
Taloushallinto					

Toimielin/toiminto	2009	2010	2011	2012	2013
KESKUSHALLINTO	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
Ostolaskut, kpl	56486	54000	54000	54000	54000
Tositteet, kpl	62850	67000	67000	67000	67000
*Toimintakulut,eur/tosite	5,80	5,68	5,88	6,06	6,24
Keskusjohdon hallintopalvelut					
Kokoukset, kpl (kv,kh,jaostot)	58	62	62	62	62
*Toimintakulut, eur/kokous	6 465,53	6 162,42	6 076,66	6 256,06	6 214,35
Virastopalvelut					
Arkistohyllyt, m	2088	2376	2376	2376	2376
*Toimintakulut, eur/m	67,99	62,83	51,56	52,84	54,13
Monistamon kopiot, milj. kpl	1,5	1,7	1,3	1,3	1,2
*Toimintakulut, eur/kopio	0,09	0,08	0,09	0,09	0,10
Hallinto- ja talouspalvelut yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	27,7	27,7	27,7	27,7	27,7
Toimintakulut /asukas, €	-65,57	-11,98	-10,38	-12,23	-14,00
Toimintakate /asukas, €	-58,59	-3,66	-3,69	-5,39	-7,05
Henkilöstöpalvelut					
Kaupungin vakinaisen henkilökunnan määrä (v.2009: henkilöt, 2010-13: vakanssit)	2147,0	2341,0	2370,0	2370,0	2370,0
Määräaikaiset työntekijät	649	700	700	700	700
Työllistettyjen määrä	22	2	2	2	2
Kesätyöllistetyt	76	40	40	40	40
*Työllistämiskulut, eur/asukas	12,92	4,72	5,52	5,57	5,59
*Henkilöstöetuudet, eur/vak.työntekijä (kp 143)	85,26	77,42	72,70	74,63	76,62
*Työsuojelu ja työterveydenhuoto, eur/vak.työntekijä	326,35	377,26	308,59	317,00	325,62
Henkilöstöpalvelut yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	21,7	21,33	21,2	21,2	21,2
Toimintakulut /asukas, €	65,32	17,98	18,21	19,68	21,02
Toimintakate /asukas, €	-49,57	-5,16	-5,23	-6,41	-7,54
Vak+määräaik.työntekijä/henkilötyövuosi	119,16	138,20	139,04	139,04	139,04
Oikeuspalvelut					
Velkaneuvonnan asiakkaat	262	200	260	260	260
*Toimintakulut, eur/asiakas	167,87	230,83	213,22	219,20	225,12
Pysäköintivirhemaksut kpl	7132	8400	8400	8400	8400
*Toimintakulut, eur/virhemaksu	25,22	24,23	22,52	23,14	23,76
*Toimintakate, eur/virhemaksu	18,74	11,25	13,17	12,66	12,16
Oikeuspalvelut yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	7,0	6,5	6,8	6,8	6,8
Toimintakulut /asukas, €	9,15	7,01	7,28	7,50	7,68
Toimintakate /asukas, €	0,84	1,46	1,79	1,59	1,38
Tietopalvelut					
Tietohallinto					
Käyttäjätunnukset yhteensä	3049	2150	3100	3150	3200
Vak. henkilöstömäärä	13	15	15	15	15
*Toimintakulut, eur/käyttäjätunnus	232,77	536,25	390,61	394,86	399,01
*Käyttäjätunnuksia/vak.tietohallinnon henkilöstö	235	143	207	210	213
Puheviestintä					

Toimielin/toiminto	2009	2010	2011	2012	2013
KESKUSHALLINTO	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
Puhelinvaihteen ala-liittymät, kpl	760	450	500	480	470
Centrex / palveluvaihde alaliittymät, kpl	210	250	220	200	180
Matkapuhelimet, kpl	545	900	1000	1050	1100
Vak. henkilöstömäärä	1	1	1	1	1
*Toimintakulut, eur/vaihteen liittymä	216,20	298,60	294,58	313,81	327,66
Tietopalvelut yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	14	15	16	16	16
Toimintakulut /asukas, €	33,94	33,95	46,60	48,39	49,61
	65				
Keskushallinto yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	76,9	76,5	76,7	76,7	76,7
Toimintatuotot /asukas, €	70,17	63,06	67,27	65,76	65,11
Toimintakulut /asukas, €	-206,33	-122,68	-204,85	-201,87	-116,20
Toimintakate /asukas, €	-136,16	-59,62	-137,58	-136,11	-51,08

10.4 Sosiaali- ja terveyslautakunta

Lohjan kaupunki järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut Lohjan, Siuntion, Inkoon ja Karjalohjan yhteistoiminta-alueen (Lost) asukkaille. Lohjan kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta vastaa Lostin toiminnoista ja siihen kuuluu edustajia kaikista yhteistoiminta-alueen kunnista.

10.4.1 Hallintopalvelut

Hallintopalvelujen henkilöstön määrä vähenee yhdellä, koska kehittämispäällikön virka jätetään täyttämättä. Tämä määräraha (70 000 euroa) on siirretty vanhus- ja sairaalapalvelujen ylihoitajan palkkakulujen katteeksi.

10.4.2 Vanhus- ja sairaalapalvelut

Vanhus- ja sairaalapalveluita kehitetään syksyllä 2010 valmistuvan ikääntymispoliittisen ohjelman mukaisesti. Ostopalveluna tuotetut asumispalvelut on kilpailutettu. Lohjalla käynnistyy vanhusten palvelukeskuksen viereen tulevan 56-paikkaisen asumispalveluyksikön rakennustyö. Inkoon uuden palveluasumisyksikön valmistelua jatketaan. Kartanomäkeen lisätään tilapäishoitopaikkoja vähentämällä pitkäaikaishoitopaikkoja. Lohjan palvelutalosaatiön palvelutuotanto siirretään liikkeenluovutuksena Lohjan kaupungille 1.1.2011 alkaen.

Kaikissa toimipisteissä kotihoidon alueella saa ympärivuorokautista hoitoa. Kotihoidon henkilöstöä koulutetaan ja ohjataan ikääntyneiden toimintakyvyn ja aktiivisen arjen ylläpitämisessä. Kotihoidon esimiesten työtä rationalisoidaan siten, että palvelualueiden määrä kotihoidossa vähennetään yhdellä alueella yhdeksästä kahdeksaan. Omaishoidontukiasioiden hoitaminen keskitetään yhden työntekijän vastuulle ja hän toimii myös omaishoidontukitiimin vetäjänä. Kotihoitoon olisi toiminnallisesti tarkoituksenmukaista perustaa kaksi kotiutustiimiä (kummassakin yksi sairaanhoitaja ja yksi lähihoitaja) parantamaan hoitoketjujen joustavuutta ja nopeaa kotiutumista varsinkin erikoissairaanhoidosta, mutta tässä talousarvioesityksessä ei ole pystytty siihen varautumaan.

Lääkäreiden työpanosta pyritään vahvistamaan pitkäaikaishoidossa ja kotihoidossa. Meltolan (Folkhälsan Raseborg) käyttöä vähennetään 375 000 euroa, josta 270 000 euroa on siirretty mielen-terveyskuntoutujien asumispalvelujen ostoon erityispalvelujen tulosalueelle. Loput 105.000 euroa

on siirretty turvapuhelinpalvelujen lisääntyneisiin kuluihin (57 000 euroa) sekä kolmivuorotyön erillislisiin (40 000 euroa) ja henkilöstöjaoston päättämiin lääkäreiden palkkojen tarkistuksiin (19 000 euroa, joista osalle kate saatiin henkilöstövuokrauksen supistamisesta). Henkilöstövuokrauksesta on vähennetty 388 000 euroa, jota on kohdennettu mm. laboratoriopalvelujen lisääntyneisiin kuluihin (100 000 euroa) ja asiakaspalvelujen ostoon osittain samalle tulosalueelle (88 000 euroa) ja osittain terveystalouteen (189 000 euroa). Vuodeosastot keskittyvät akuutti- ja kuntoutushoittoon. Pitkäaikaispotilaat siirretään mahdollisuuksien mukaan asumis- ja laitospalveluihin.

10.4.3 Erityispalvelut

Vammaispalvelulaki laajenee edelleen 2011 vuoden alusta, mikä tulee lisäämään kustannuksia. Lainmuutoksen myötä henkilökohtaisen avun osuus muuttuu siten, että kunnan velvollisuus järjestää henkilökohtaista apua harrastuksiin, yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämiseen kasvaa vähintään 30 tuntia kuukaudessa (31.12.2010 asti 10 h/kk). Henkilökohtainen apu kuuluu erityisen järjestämisvelvollisuuden piiriin eli on subjektiivinen oikeus. Tulkkipalvelujen järjestäminen siirtyy jatkossa Kelalle, mistä aiheutuu noin 90 000 euron säästö. Se on kohdennettu henkilöstöjaoston päättämiin sosiaalityöntekijöiden palkkojen tarkistuksiin (ns. rekrytointilisiin 27 000 euroa), vammaisten henkilökohtaisen avun lisäämiseen (49 000 euroa) ja vammaisten kuljetuspalveluihin (14 000 euroa). Vuoden 2010 toteumaan perustuvaan arvion pohjalta näiden sisäisten siirtojen lisäksi vammaispalveluiden menot kasvavat 250 000 euroa ja henkilökohtaisen avustajatoiminnan noin 200 000 euroa, jotka on uusina menoina sisällytetty talousarvioon.

Päihdepalveluiden palvelurakenteen arviointia jatketaan osana käynnistyvää seudullista Koho -päihde- ja mielenterveyshanketta. Päihde- ja mielenterveyspalveluihin laaditaan uusi toimintasuunnitelma ja laitoshoidon hoitopaikat kilpailutetaan yhteistyössä Karviaisen kanssa. Paloniemen Harjulan (ex-ukkokodin) kahdeksan asuntopaikan lisäksi perusturvan asuntopalveluista siirretään ns. Leivintuvan neljä asuntoa ja ns. Tukevan neljä asuntoa päihdetyön avopalveluihin. Tällöin tuettuja ja päihdeettömiä asuntoja voidaan hyödyntää nykyistä joustavammin. Asumispalveluita ostetaan henkilöille, jotka eivät terveystensä vuoksi pysty huolehtimaan itsestään ja asumaan itsenäisesti. Tämä lisää päihdepalveluiden kustannuksia arviolta 100 000 euroa, mitä ei ole pystytty huomioimaan talousarvion raamin sisällä. Lisäksi kustannukset nousevat lastensuojelun kautta ohjautuvien huumeperheiden perhehoitojen myötä.

Mielenterveyspalveluiden palvelurakennetta muutetaan avohoitopainotteisempaan suuntaan siirtämällä kuntoutujia tuen turvin itsenäiseen asumiseen. Mielenterveyspalveluja kehitetään yhteistyössä Karviaisen ja erikoissairaanhoidon kanssa vuonna 2010 käynnistyneessä Koho-hankkeessa luomalla uusia yhtenäisiä toimintamalleja.

Tukipalveluita perusturvalle tuottavan sijaisrekrytointiyksikön tavoitteena on saada ns. supertiimin toimet täytettyä. Sijaisrekrytointin tavoite on pyydettyjen työvuorojen täyttäminen 75-prosenttisesti sekä toiminnan laajentaminen vastaanottotoimintaan ja terveyden edistämisen yksikköön. Sähköisen järjestelmän käyttö vakiinnutetaan.

10.4.4 Sosiaalipalvelut

Sosiaalityön palvelujärjestelmää kehitetään kokonaisuudessaan toiminnallisten muutosten kautta vahvistamalla henkilöstörakennetta, lisäämällä omaa palvelutuotantoa ja muuttamalla palvelurakennetta nykyistä avohuoltopainotteisemmaksi. Muutokset ja lisäykset toteutetaan kustannusneutraalisti. Yksi toimistosihteerin on siirtynyt kaupunkisuunnittelukeskuksen ruoka- ja siivouspalveluista

puolittain aikuissosiaalityöhön ja puolittain työllistämispalveluihin. Vastaava henkilöstövähennys on tehty kaupunkisuunnittelukeskuksessa.

Toimeentulotukilain ja lastensuojelulain säättämien palveluaikojen toteutumiseksi aikuissosiaalityöhön perustetaan sosiaalityöntekijän virka (49 000 euroa) ja lapsiperhetyöhön kaksi sosiaalityöntekijän virkaa (98 000 euroa). Määrärahat osoitetaan vähentämällä työmarkkinatuen kuntaosuuden (49 000 euroa) ja lastensuojelun laitoshoidon määrärahoja (135 000 euroa). Henkilöstöjaoston päättämät sosiaalityöntekijöiden palkkojen tarkistukset eli ns. rekrytointilisän kulut (52 000 euroa) on katettu em. lastensuojelun laitoshoidon määrärahasta ja osin toimeentulotuen määrärahasta. Sosiaalipäivystyksen tarvitsema 100 000 euron lisäys on katettu toimeentulotukimäärärahan vastaavalla vähennyksellä. Monitoimikeskuksen palvelujen oston lisäys (29 000 euroa) on katettu pakolaispalveluostojen vähentämällä (9 000 euroa) ja toimeentulotukimäärärahaa supistamalla. Toimeentulotuen määrärahaa vähennettiin siten yhteensä 135 000 euroa.

Työllistymistä tukevia palveluja kehitetään edelleen kaupungin oman työllistämishankkeen, Mahiksen ja työvoiman palvelukeskuksen kautta. Oma palvelutuotantoa vahvistetaan ja kuntouttavan työtoiminnan osuutta lisätään käynnistämällä työpaja-toiminta Mahis-hankkeen yhteydessä. Mahis-hanke saa osarahoituksen Uudenmaan Ely-keskuksen kautta. Toiminnalliset muutokset toteutetaan työmarkkinatuen kunta-osuuden kautta syntyvinä säästöinä. Järjestöjen ja säätiöiden työllistämistoiminnan tukemista jatketaan kuntalisäkoikeilun kautta vuoden 2011 loppuun.

Lastensuojelun laitoshoidon määräraha sisältää uuden lastensuojeluyksikön toiminnalliset kustannukset (toimintakulut 723 000 euroa ja tuotot 113 000 euroa) siten, että vastaavasti laitoshoidon osuutta vähennetään. Vuoden 2010 toteutuman perusteella laitoshoidon tarvitsemaan nykyisellä palvelurakenteella 500 000 euroa lisää, mitä ei ole pystytty osoittamaan talousarviossa. Uusi lastensuojeluyksikkö on suunnattu yli 12-vuotiaille lyhytaikaista laitostuntoutusta tarvitseville lapsille ja yksikön yhteydessä olevan perhekuntoutusyksikön palvelut ilman ikärajaa lastensuojelun asiakasperheille. Yksikkö keskittyy arvioivaan ja kuntouttavaan työhön. Yksikkö vähentää laitoshoidon ostopalvelujen käyttöä ja lyhentää sijoitusaikoja sekä vähentää kokonaiskustannuksia. Yksikkö vahvistaa lastensuojelun avoimuutta ja kuntoutuksen rakenteita. Perhehoidon osuutta sijaishuoltomuotona kehitetään seudullisessa kehittämishankkeessa. Lastensuojelupalveluiden kehittämistoimenpiteet ovat osa lakisääteisen Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman kehittämistoimenpiteitä. Kunnallisen ammatillisen perhekodin käynnistäminen vuonna 2012 valmistellaan.

10.4.5 Terveyspalvelut

Henkilöstövuokrausmäärärahaa vähennettiin yhteensä 533 000 euroa, mitä käytettiin moniin pakollisten toimintokulujen kattamiseen. Avosairaanhoidon vastaanottotoiminnassa hoitotakuulainsäädännön mukaisen hoidon tarpeen arvioinnin turvaamiseksi palkataan uusi määräaikainen sairaanhoitaja (40 000 euroa). Neuvolatoiminnan ja kouluterveydenhuollon asetusmuutoksen edellyttämien lääkärintarkastusten toteuttamiseksi perustetaan osa-aikainen (50 %) terveyskeskuslääkärin virka (55 000 euroa) määräaikaisesti. Tulosalueelle perustetaan myös uusi puheterapeutin vakanssi (48 000 euroa) ja osa-aikainen (50 %) toimintaterapeutin vakanssi (18 000 euroa) kustannusneutraalisti ostopalvelumäärärahoja kyseisistä kustannuspaikoista vastaavasti vähentämällä. Puheterapeutin työpanosta käytetään oman ruotsinkielisen puheterapiapalvelun tuottamiseksi. Tulosalueen henkilöstön määrä lisääntyy kahdella verrattuna vuoden 2010 alkuun, koska vuoden 2010 lopulla vanhus- ja sairaalapalvelujen tulosalueiden organisaatiomuutoksen yhteydessä terveyspalvelujen tulosalueelta siirtyi yksi lääkärin virka uudelle vanhus- ja sairaalapalvelujen tulosalueelle. Henkilöstöjaoston päättämien lääkärin palkkojen tarkistus (61 000 euroa) on katettu henkilöstövuokrausta vähentämällä.

Sammatin ja Karjalohjan terveysasemien vastaanotto toiminta muutetaan kokonaan kaupungin omaksi tuotannoksi, jos alueelle onnistutaan palkkaamaan oma terveyskeskuslääkäri. Ostopalvelujen vähentämisen kautta muutos on kustannusneutraali.

Toimintavuoden aikana tulee päätettäväksi virka-ajan ulkopuolisen terveyskeskuspäivystyksen mahdollinen järjestäminen kevästä 2012 alkaen Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin (HUS) järjestämänä palveluna. Oman vaativan päiväaikaisen terveyskeskuspäivystyksen jatkamiseksi käytössä on edelleen määräaikaista yksi terveyskeskuslääkärin virka ja yksi sairaanhoitajan vakanssi. Terveyskeskuspäivystyksen kilpailutus syksyllä 2010 tuottaa arviolta 300 000 euron säästön kilpailutettuun ostopalvelukokonaisuuteen vuonna 2011. Naapurikuntien maksamat päivystyksen tuotot jäävät toteuman perusteella noin 200 000 euroa pienemmiksi kuin vuoden 2011 talousarviossa on. Lisäksi päivystyspalvelujen turvaamiseksi joudutaan ostamaan lisäpalveluja arviolta 100 000 eurola.

Uuden terveydenhuoltolain edellyttämät muutokset ensihoito- ja sairaankuljetuspalveluissa ja potilaiden valinnanvapauden lisäämisessä toteutetaan. Sosiaali- ja terveysministeriö on arvioinut valinnanvapausmuutoksen aiheuttavan Lost-alueelle noin 100 000 euron lisäkustannukset, joihin ei ole talousarviossa suoranaisesti varauduttu. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon integraatiossa toimitaan edelleen aktiivisesti.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuojelusuunnitelman mukaisesti terveyden edistämisen tuloksikkoon olisi pitänyt jo vuonna 2010 palkata uusi perheohjaaja, mutta se ei ole mahtunut myöskään vuoden 2011 talousarvion kehykseen.

Veteraanien kodinhoitopalveluihin on lisätty 60 000 euroa. Kaksi puheterapeuttia siirretään sivistyskeskuksen varhaiskasvatuksesta samaan yksikköön perusturvan kahden puheterapeutin kanssa, mikä mahdollistaa nykyistä paremmin vertaistuen ja synergiaedut. Kustannusten lisäys sisältyy sosiaali- ja terveyslautakunnan määrärahaan ja vastaava vähennys on tehty opetuslautakunnan määrärahaan.

Henkilöstövuokrauksen kustannuksia vähentämällä katetaan budjettikehyksen sisällä ensihoidon ja sairaankuljetuksen valmiuden ja palvelutason lisäyksen aiheuttamat lisäkustannukset, jotka lisäkulut olivat yhteensä 233 000 euroa. Kuvantamispalvelujen lisätarve 137 000 euroa, hoitotarvikkeiden hankinnan lisäys 30 000 euroa sekä asiakaspalvelujen ostojen lisätarve 156 000 euroa katettiin myös henkilöstövuokrausta vähentämällä.

10.4.6 Sosiaali- ja terveyslautakunnan suoritteet

Yksikkö- ja asukaskohtaisten tunnuslukujen määrittelyt

Suorite- / tuotekohtaisten kustannusten laskemiseksi toimintakulut, jotka on kohdennettu tuotettuun palvelu-suoritteeseen tai siihen rinnastettavaan sijaisyksikköön, sisältävät varsinaisten kulujen lisäksi Lohjan kaupungin kustannuslaskennan määrittelyn mukaisesti keskitettyjen, sisäisten hallintopalvelusten kustannukset vyörytyksinä sekä pääomakustannukset pääomavuokrina ja poistoina. Näin saatuja kustannuksia voidaan käyttää mm. palvelun-tuottajien hintavertailuissa.

Tulosalue- tai toimialakohtaisesti lasketut asukaskohtaiset kulut ja toimintakatteet on laskettu toiminta- ja taloustilaston määrittelyn mukaisesti eivätkä sisällä hallinnon yleiskustannuksia eivätkä pääomakustannuksia. Asukaskohtaisia kustannuksia voidaan käyttää tällöin mm. kuntavertailussa.

	2009 Tot.	2 010 Tavoite	2 011 Tavoite	2 012 Tavoite	2 013 Tavoite
Toimielin/toiminto					
SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA					
Hallintopalvelut					
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	15	14	13	13	13
Toimintakulut /Lostin asukas, €	17	20	16	16	17
Toimintakate /Lohjan asukas, €	17	20	16	16	17
Vanhus- ja sairaalapalvelut					
Kotihoito, käynnit	206 152	210 000	210 000	210 000	210 000
<i>Kotihoidon käynnin hinta</i>	31	33	35	36	37
Omaishoidon tuki, tuen saajat	149	120	120	120	120
<i>Omaishoidon tuki / tuensaaja</i>	5 028	6 041	5 170	5 254	5 340
Ateriapalvelut, kotiinkuljetetut ateriat	64 915	64 000	64 000	64 000	64 000
<i>Kotiinkuljetetun aterian hinta</i>	8	9	9	9	9
Vanhusten päivätoiminta, käynnit	5 884	5 600	5 600	5 600	5 600
<i>Päivätoimintakäynnin hinta</i>	116	112	114	117	120
Vanhusten asumispalvelut, (omat) hoitopäivät	43 753	45 000	52 000	52 000	52 000
<i>Hoitopäivän hinta</i>	118	120	111	114	116
Vanhusten asumispalvelut (ostop.) hoitopäivät	25 823	29 000	23 000	23 000	23 000
<i>Hoitopäivän hinta</i>	88	95	105	108	111
Vanhusten pitkäaik. hoitopalvelut (omat.) hoitopäivät	36 156	32 350	37 000	37 000	37 000
<i>Hoitopäivän hinta</i>	144	150	125	129	132
Vanhusten pitkäaik. hoitopalvelut (ostop.) hoitopäivät	1 719	1 200	1 200	1 200	1 200
<i>Hoitopäivän hinta</i>	117	111	114	117	120
Vuodeosastohoito, hoitopäivät	53 500	54 020	54 020	54 020	54 020
<i>Hoitopäivän hinta</i>	187	189	170	175	179
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	452	450	452	452	452
Toimintakulut /Lostin asukas, €	615	624	606	622	638
Toimintakate /Lohjan asukas, €	326	322	336	345	354
Erityispalvelut					
Kehitysvammaisten palvelut, asiakkaat	264	280	280	280	280
<i>Kehitysvammaisten palvelun kulut / asiakas</i>	26 794	26 003	26 879	27 878	28 644
Vammaispalvelut, asiakkaat	447	450	450	450	450

	2009 Tot.	2 010 Tavoite	2 011 Tavoite	2 012 Tavoite	2 013 Tavoite
<i>Vammaispalvelujen kulut / asiakas</i>	3 959	3 912	5 661	5 891	6 098
Mielenterveyspalvelut, asiakkaat	66	55	55	55	55
<i>Mielenterveyspalvelujen kulut / asiakas</i>	23 823	26 792	36 213	37 567	38 619
Omaishoidontuki, tuen saajat	66	65	100	100	100
<i>Omaishoidon tuki / tuensaaja</i>	5 676	5 832	6 600	6 914	7 243
Perheneuvola, käynnit	4 079	5 000	5 000	5 000	5 000
<i>Perheneuvolakäynnin hinta</i>	100	100	111	112	115
Päihdekliniikka, käynnit	3 651	4 150	4 150	4 150	4 150
<i>Päihdekliniikkakäynnin hinta</i>	84	72	86	88	90
Sijaisrekrytointi, työvuorot	3 947	3 000	3 000	3 000	3 000
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	36	37	37	37	37
Toimintakulut /Lostin asukas, €	243	243	277	287	295
Toimintakate /Lohjan asukas, €	170	173	214	223	229
Sosiaalipalvelut					
Sijaisperhehoito, hoitopäivät	10 633	11 000	12 460	13 190	13 190
<i>Hoitopäivän hinta</i>	53	55	48	46	47
Lastensuojelun laitospalvelut, hoitopäivät	32 491	38 325	34 500	34 500	34 500
<i>Hoitopäivän hinta</i>	239	226	229	235	241
Toimeentulotuki, asiakasruokakunnat	1 730	1 500	1 730	1 730	1 730
<i>Toimeentulotuen määrä / asiakasruokakunta</i>	2 640	3 356	3 003	3 018	3 032
Työllistämispalvelut, työtoimintapäivät	8 437	16 000	14 600	14 600	14 600
<i>Työtoimintapäivän hinta</i>	46	53	62	63	65
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	47	48	52	52	52
Toimintakulut /Lostin asukas, €	308	340	330	337	344
Toimintakate /Lohjan asukas, €	245	253	278	283	288
Terveyspalvelut					
Vastaanotto toiminta, lääkärikäynnit	58 207	65 000	60 000	60 000	60 000
<i>Lääkärikäynnin hinta</i>	83	80	89	92	94
Vastaanotto toiminta, hoitajakäynnit	67 910	50 000	68 000	68 000	68 000
<i>Hoitajakäynnin hinta</i>	37	54	40	41	42
Päivystyskäynnit	24 730	26 000	26 000	26 000	26 000
<i>Päivystyskäynnin hinta</i>	86	86	84	84	85
Kuntoutuskäynnit (fysioterapia)	15 824	24 000	17 000	17 000	17 000
<i>Kuntoutuskäynnin hinta</i>	94	56	94	96	98
Terveyden edistäminen, käynnit, lääkäri ja hoitaja	41 828	41 250	43 710	43 710	43 710
<i>Terveyden edistäminen, käynnin hinta</i>	43	47	46	47	49
Suunterveydenhuolto, hammaslääkärikäynnit	41 566	40 000	42 000	42 000	42 000
<i>Hammaslääkärikäynnin hinta</i>	95	96	109	113	116
Suunterveydenhuolto, suuhygienistikäynnit	8 182	12 000	12 000	12 000	12 000
<i>Suuhygienistikäynnin hinta</i>	45	30	44	46	47
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	228	240	244	244	244
Toimintakulut /Lostin asukas, €	457	466	507	519	532
Toimintakate /Lohjan asukas, €	261	267	313	319	328
Sosiaali- ja terveyslautakunta yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	778	789	798	798	798
Toimintakulut /Lostin asukas, €	1 640	1 696	1 737	1 781	1 826
Toimintakate /Lohjan asukas, €	1 015	1 030	1 152	1 182	1 211

10.5 Lohjan perusturvalautakunta

10.5.1 Perusturvan hallinto

Yhteisöavustusten määräraha säilyy 34 000 euronä. Ikäihmisten juhlan järjestämiseen on varattu 5 000 euron määräraha.

10.5.2 Asuntopalvelut

Kahdeksan vuokratyöyhtiön fuusio toteutuu 1.3.2011. Samanaikaisesti asuntopalvelut yksikköön perustetaan asumisneuvojan työsuhte. Asumisneuvojan, joka palvelee ensisijaisesti uutta vuokratyöyhtiötä, kulut katetaan tarkistamalla yhtiön maksama neliöperusteinen hallintokulukorvaus kuudesta sentistä yhdeksään senttiin/m²/kk. Samalla tätä maksua ryhdytään perimään siltä aiemmin vapautetuilta kohteilta (Puistokatu 1, Suurlohjankatu 28, Sahrami, Rajavartiostonkatu, Sammatintakkoja, Hakajaakoppi). Hallintokulukorvauksen tuotto kasvaa 27.000 euroa, mikä kattaa asumisneuvojan kulut vuonna 2011.

Kaksi erityisasuntokohdetta siirtyy asuntopalveluista päihdepalveluihin.

10.5.3 Erikoissairaanhoito

Erikoissairaanhoidon asiakaspalvelujen ostoon HUS:lta (Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri) varattu määräraha on 39 320 000 euroa (2,9 % lisäys vuoden 2010 palvelusopimukseen). Budjetin toteutuminen edellyttää HUS:lta tuottavuuden parantamistoimenpiteiden onnistumista ja saumaton perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteistyötä.

10.5.4 Lohja perusturvalautakunnan suoritteet

Toimielin/toiminto	2009	2 010	2 011	2 012	2 013
PERUSTURVALAUTAKUNTA	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
Hallintopalvelut					
Yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Toimintakulut /asukas, €	36	33	37	38	39
Toimintakate /asukas, €	36	33	37	38	39
Asuntopalvelut					
Kaupungin hallitsemat vuokra-asunnot, kpl	1656	1 654	1 646	1 646	1 700
Asukasvalintapäätökset, kpl	549	450	600	600	600
Toimintakulut, euroa/asukas	27	30	28	28	28
Yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	3,5	3,5	4,5	4,5	4,5
Toimintakulut /asukas, €	27	27	28	29	30
Toimintakate /asukas, €	5	6	4	4	4
Erikoissairaanhoito					
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	0	0	0	0	0
Toimintakate /asukas, €	1000	1013	1021	1049	1078
Perusturvalautakunta yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	3,6	3,6	4,6	4,6	4,6
Toimintakate /asukas, €	1031	1039	1054	1084	1114

10.6 Opetuslautakunta

10.6.1 Hallinto- ja talouspalvelut

Hallinto- ja talouspalveluissa yksi toimistosihteerin tehtävä muutetaan suunnittelijan tehtäväksi, kustannusvaikutus n. 2.000 euroa, joka katetaan kalustomäärärahan tehdyllä vähennyksellä. Tehtäväjärjestelyllä vahvistetaan koulumatkakuljetusten suunnittelua ja kehittämistä. Tilanvarausjärjestelmänvaihtoehdot kartoitetaan. Jokainen työntekijä suorittaa tietoturvallisuustestin.

10.6.2 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksessa on vuonna 2009 - 2010 ollut hankkeena palvelurakenteiden ja taloudellisten ohjausjärjestelmien kehittäminen. Tässä hankkeessa on viisi päivähoitoaluetta ollut pilottina suoriteperusteisen budjetoinnin toteuttamisessa. Suoriteperusteista budjetointia laajennetaan vuonna 2011 koskemaan kaikkia päivähoitoalueita. Samalla yksi vuonna 2010 mukana olleista alueista aloittaa pilottina tulospalkkauksen kokeilun omien määrärahojen puitteissa.

Vuoden 2011 alusta siirrytään yksityisessä päivähoitossa palvelurahan käyttöön. Tämän jälkeen yksityisen hoidon maksatuksen muotona käytetään palvelurahaa kaikissa nykyisin yksityisen hoidon tuen ja ostopalvelun kautta hankituissa päivähoitopalveluissa (lukuun ottamatta kuntin välistä laskutusta). Myös vuorohoidon palveluiden ostaminen liitetään palvelurahan piiriin. Uusi palveluraha antaa paremman valinnanmahdollisuuden palveluiden käyttömuodosta asiakkaille.

Varhaiskasvatus haluaa lisätä asiakkaiden mahdollisuutta vaikuttaa varhaiskasvatuspalvelun sisältöön. Tätä varten on suunniteltu perustettavaksi kaikille kaupungin viidelle päivähoitoalueelle vanhempien edustukselliset ”vanhempainraadit”, joita on myös kaavailtu toteutettavaksi yhdessä perusturvan kanssa. Tällöin alueiden raadeissa olisi kattavasti lapsiperheiden edustus huomioituna lapsen hoitomuodosta riippumatta.

Varhaiskasvatus haluaa myös vuonna 2011 olla aktiivisesti mukana luomassa sähköistä palautejärjestelmää varhaiskasvatuspalveluiden piirissä oleville ja mahdollisille tuleville asiakkaille.

Varhaisen tuen vaikuttavuuden selvittämiseksi haetaan Kaste-hankkeen kautta rahoitusta vuonna 2011 toteutettavasta kokeilusta jollain Lohjan päivähoitoalueista. Kokeilu tulee toimimaan tiiviissä yhteistyössä oppilashuollon ja sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa. Sen aikana etsitään nykyisiin toimintamalleihin mahdollisuuksia toteuttaa toimintaa tuen antamisen kannalta vaikuttavammin. Mikäli rahoitusta hankkeelle ei saada, toteutetaan kokeilu pienimuotoisesti omilla resursseilla.

Lintulan vuoropäiväkodissa on jäänteinä ryhmäperhepäivähoidosta yksi ryhmäperhepäivähoitajan tehtävä. Kyseinen tehtävä muutetaan lastenhoitajan tehtäväksi; tällöin tehtävänimike vastaa henkilöstöasetusta päiväkodissa.

Vuorohoidon tarpeen kasvamisen vuoksi ryhmäperhepäiväkoti Antin Aurinko muuttuu vuorohoitoa antavaksi yksiköksi. Yksikön lastenhoitaja ja kaksi ryhmäperhepäivähoitajaa jäävät vuororyhmään, mutta lisäksi yksikkö tarvitsee vuoden 2011 alusta kaksi uutta lastenhoitajaa.

Hoitopaikkojen kysyntään vastaamiseksi tarvitaan varhaiskasvatukseen 1.8.2011 alkaen kaksi uutta lastenhoitajan tehtävää. Sekä Mäntynummi että ruotsinkielinen päivähoito toimivat tällä hetkellä väliaikaisjärjestelyillä. Uusien päivähoitopaikkojen luomiseksi kaupunginhallitus on lisännyt opetuslautakunnan talousarvioon määrärahavaruksen kolmen lastentarhanopettajan, kuuden lastenhoi-

tajan ja kolmen ryhmävustajan palkkaamiseen 1.1.2011 alkaen. Kaksi puheterapeutin tehtävää siirretään määrärahoineen perusturvakeskuksen alaisuuteen 1.1.2011 alkaen.

10.6.3 Perusopetus

Opetussuunnitelmamuutos jalkautetaan kevään aikana. Muutos opetussuunnitelmaan on seurausta pitkään valmistellusta erityisopetuksen lainsäädännön muutoksesta. Kyseiseen lainsäädännön muutokseen on varauduttu Kelpo-hankkeella, joka jatkuu edelleen. Myös seudullinen oppilashuollon ja oppilaanohjauksen kehittäminen –hankkeet jatkuvat.

Opettajien täydennyskoulutusjärjestelmää kehitetään seudullisella Osaava-hankkeella. Koulutuksia järjestetään tiiviillä yhteistyöllä Opetushallituksen ja Etelä-Suomen aluehallintoviraston kanssa.

Perusopetuksen laatuksiteerit ja koulutuspoliittisen ohjelman päivitys on sidottu yhteen kasvatuksen ja opetuksen kehittämisohjelmaksi. Kehittämisohjelma tuodaan opetuslautakunnan hyväksyttäväksi.

10.6.4 Lukiokoulutus

Lukiot tiivistävät edelleen yhteistyötään toisen asteen oppilaitosten kanssa. ISOVerstas- ja Lukuverkosto-yhteistyö jatkuvat.

10.6.5 Opetuslautakunnan suoritteet

Yksikkö- ja asukaskohtaisten tunnuslukujen määrittelyt

Suorite- / tuotekohtaisten kustannusten laskemiseksi toimintakulut, jotka on kohdennettu tuotettuun palvelu-suoritteeseen tai siihen rinnastettavaan sijaisyksikköön, sisältävät varsinaisten kulujen lisäksi Lohjan kaupungin kustannuslaskennan määrittelyn mukaisesti keskitettyjen, sisäisten hallintopalvelusten kustannukset vyörytyksinä sekä pääomakustannukset pääomavuokrina ja poistoina. Näin saatuja kustannuksia voidaan käyttää mm. palvelun-tuottajien hintavertailuissa.

Tulosalue- tai toimialakohtaisesti lasketut asukaskohtaiset kulut ja toimintakatteet on laskettu toiminta- ja taloustilaston määrittelyn mukaisesti eivätkä sisällä hallinnon yleiskustannuksia eivätkä pääomakustannuksia. Asukaskohtaisia kustannuksia voidaan käyttää tällöin mm. kuntavertailussa.

	2009 Tot.	2010 Tavoite	2011 Tavoite	2012 Tavoite	2013 Tavoite
ka=keskiarvo kevästä ja syksystä					
Toimielin/toiminta					
OPETUSLAUTAKUNTA					
Varhaiskasvatus					
- 0-6 -vuotiaat	3314	3 330	3 359	3 359	3 335
- 1-6-vuotiaat	2 886	2 901	2 844	2 812	2 804
- Läsnaolopäivät 1 (sis. kotihoidon tuki)	634 605	625 500	635 000	628 000	628 000
- Läsnaolopäivät 2 (ilman kotihoidon tukea)	357 657	363 500	358 000	365 900	365 900
- Hoitopaikat (sis. kotihoidon tuki)	3 214	2 881	2 948	2 950	2 985

	2009	2010	2011	2012	2013
	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
- Koululaisten aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta, lapsia	346	300	350	350	350
- Koululaisten aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta, kerhopäiviä	43 834	42 500	43 800	43 800	43 800
- Päiväkotipaikat, % paikoista	46,3	48,2	49,4	49,5	50,1
- Perhepäivähoidon paikat, % paikoista	10,2	11,8	11,5	11,5	11,4
- Kotihoidontuen ja yksit. hoidon tuen paikat, % paikoista	38,3	36,1	35,3	35,3	34,8
- Ostopalvelupaikat, % paikoista	5,2	3,9	3,8	3,8	3,7
- Kotihoidontuen saajia (lapsia)	863	780	860	860	860
- Yksityisen hoidon tuen saajia (lapsia)	236	260	240	240	240
- Tehty työaika, henkilötyövuodet	338,5	345,0	340,0	342,0	344,0
- Läsnaolopäivät 2/henkilötyövuosi	1 057	1 054	1053	1 070	1 064
- Käyttöaste, %	81,4	85	85	85	85
* Toimintakulut, euroa/0-6 v.	7 389	7 235	7 724	7 827	8 074
* Toimintakulut, euroa/läsnaolopäivä 1	38,59	38,52	40,86	41,86	42,87
* Toimintakate, euroa/0-6-vuotias	-6 537	-6 359	-6 805	-6 888	-7 110
* Toimintakate, euroa/läsnaolopäivä 1	-34,14	-33,85	-35,99	-36,84	-37,76
	620	607,52	614,47	622,04	622,04
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	454	431,21	446,21	450	456
Toimintakulut /asukas, €	560,17	558,38	583,50	586,42	596,37
Toimintakate /asukas, €	-488,63	485,18	506,50	508,65	517,81
Peruskoulut					
- Peruskoulut	24	24	24	24	24
- Oppilasmäärä (ka)	4 778	4 818	4 847	4 815	4 815
- Kokonaistuntimäärä (ka)	339 957	335 472	336 417	336 417	336 417
- Päätoimiset opettajat	376	369	375	375	375
* Toimintakulut e/oppilas					
- Tuntia/oppilas	71,2	69,6	69,4	69,9	69,9
- Oppilaita/Päätoiminen opettaja	12,7	13,1	12,9	12,8	12,8
- Oppilas/koulu	199,1	200,8	202,0	200,6	200,6
- Vieraspaiikkakuntalaisten osuus oppilaista %	7,0	5,8	7,0	7,0	7,0
*Toimintakulut, e/oppilas	8 142,90	8 217,02	8 339,83	8 623,11	8 830,26
*Toimintakate, e/oppilas	-8 015,53	-8 106,62	-7 703,07	-7 964,86	-8 154,29
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	480,5	470,11	472,12	470	470
Toimintakulut /asukas, €	825,31	828,49	844,52	860,98	875,89
Toimintakate /asukas, €	-809,89	814,39	844,52	782,75	796,36
Lukio					
- Lukiot	3	3	3	3	3
- Opiskelijamäärä (ka)	890	908	900	900	900
- Kokonaiskurssimäärä (ka)	1 192	1 298	1 200	1 200	1 200
- Päätoimiset opettajat	55	55	55	55	55
* Toimintakulut, e/opiskelija	6 126	5 879	6 242	6 402	6 560
* Toimintakate, e/opiskelija	-5 967	-5 782	-6 079	-6 234	-6 387
- Kurssimäärä/opiskelija	1,3	1,4	1,3	1,3	1,3

	2009	2010	2011	2012	2013
	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
- Opiskelijoita/päätoiminen opettaja	16,2	16,5	16,4	16,4	16,4
- Vieraspaikkakuntalaisten osuus oppilaista %	22,4	20,0	22,0	22,0	22,0
	825,3	137,2	138,6	140,2	140,2
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	66,5	59,95	60,8	60	60
Toimintakulut /asukas, €	120,10	119,48	123,75	126,13	128,35
Toimintakate /asukas, €	-116,50	117,27	120,08	122,40	124,57
Opetustoimi yhteensä					
Vak.henkilöstömäärä	1013,7	973,9	991,3	992,2	998,2
Hallinto (sis. varhaiskasvatus ja opetus)	12,7	12,7	12,2	12,2	12,2
Varhaiskasvatus	454	431,21	446,21	450	456
Perusopetus	480,5	470,11	472,12	470,11	470,11
Lukiokoulutus	66,5	59,95	60,8	59,95	59,95
Toimintatuotot /asukas, €	90,56	89,51	157,59	159,72	161,89
Toimintakulut /asukas, €	-1 505,58	-1 506,34	-1 551,76	-1 573,53	-1 600,62
Toimintakate /asukas, €	-1 415,02	-1 416,83	-1 394,17	-1 413,80	-1 438,73

10.7 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

10.7.1 Hallinto- ja talouspalvelut

Hallinto- ja talouspalvelujen talousarvioon ei sisälly toiminnallisia tai resurssimuutoksia kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan osalta.

10.7.2 Vapaa sivistys ja muu opetus

Hiiden Opiston toiminta jatkuu nykytasolla: opetustunteja n. 19 800, opiskelijamäärä n. 11 700.

Musiikkiopiston tuntimäärä on 762 tuntia viikossa eli 26 500 lukuvuodessa. Rytmimusiikin tarjonnan laadun parantamiseksi täytetään pitkään täyttämättä ollut musiikkioppilaitoksen opettajan virka, joka ankkuroidaan sähkökitaransoiton opetukseen. Kustannusvaikutus on n. 33 400 euroa, joka kateaan tuntiopetuksesta syntyvällä säästöllä. Sähkökitaratunteja on tällä hetkellä 18 tuntia ja bändiopetusta sekä rytmimusiikin teoriaa 5 tuntia eli yhteensä 23 tuntia viikossa, mikä on viranhaltijan opetusvelvollisuus.

Kuvataidekoulun ja Tanssistudio Funkan avustuksia on korotettu 4,8 %:a sekä Taito Uusimaan avustusta 1,8 %:a.

10.7.3 Nuorisotoimi

Erityisnuorisotyön ja sosiaalitoimen yhteinen Omin Jaloin -hanke jatkuu. Hankkeen työkirja otetaan käyttöön, järjestetään koulusta ja hankkeen työmenetelmiä levitetään pysyviksi toimintatavoiksi. Luka-hankkeen kehittämistyö jatkuu.

Kierrätyskeskuksen syksyllä 2010 laadittu kehittämissuunnitelma otetaan käyttöön ja toteutus aloitetaan.

Nuorisotoimi laatii kriisivalmiussuunnitelman. Henkilökunnan perehdyttämispakettia kehitetään ja uusi perehdyttämispaketti otetaan käyttöön.

10.7.4 Kulttuuritoimi

Museon 100-vuotisjuhlavuodeksi museoalueen pedagogiorakennuksen perusnäyttely uudistetaan. Vuoden aikana museo pitää laajan esitelmäsarjan oman alansa aiheista. Lohjan Museo toimii aktiivisesti yhteistyössä Länsi-Uudenmaan ammattimuseoiden kanssa kokoelmatyössä ja näyttelytoiminnassa. Museo on mukana muiden kulttuuritoimijoiden kanssa eri hankkeissa, mm. Lohjan Muis-ti, Lohjan Kesä ja Menneen ajan joulumarkkinat.

Orkesterin toiminnan pääpaino on alueellisessa konserttitoiminnassa. Paikallista yhteistyötä ylläpidetään. Lohjan Tenoripäiviä ei järjestetä vuonna 2011. Orkesterin opetusvelvollisuuden huojennus yhdellä vuosiviikkotunnilla tehdään toisen kerran 1.8.2011 lukien. Tavoitteena on vähentää orkesterin opetusvelvollisuutta yksi tunti/v vuosien 2010-2012 aikana, kustannusvaikutus 7 200 euroa, joka katetaan musiikkiopiston tuntiopetuksessa syntyvillä säästöillä.

Teatterissa valmistuu kolme produktiota vuoden 2011 aikana. Produktioissa on otettu huomioon kohderyhmät ja teatterin eri lajityylit: draama, musiikkiteatteri ja lasten näytelmä.

Yleinen kulttuuritoimi säilyy vuoden 2011 tasolla. Laurentius-saliin media-assistentti vakinaistetaan. Tehtävää on hoidettu useita vuosia määräaikaissuorituksin. Tehtävä on kuitenkin välttämätön Laurentius-salin äänentoiston ja valojen johdosta. Äänentoisto- ja valopalvelu sisältyy perittävään vuokraan.

10.7.5 Kirjastotoimi

Kirjastot jatkavat toimintaansa yhtenäisenä verkkona ja tehostavat kirjastojen kaikista palveluista tiedottamista lohjalaisille. Asiakkaille markkinoidaan verkon käytön opetusta ja palveluiden käytön opastusta kirjastoissa sekä koko Lohjan kirjastoverkon ja Lukki-kirjastojen palveluita. Ulkoista tiedottamista parannetaan.

Alueellinen yhteistyö Lukki-kirjastojen kanssa jatkuu. Seudullinen kuljetus Lukki-kirjastojen välillä jatkuu tänä vuonna osana kirjaston varsinaista toimintaa. Siihen varataan 7 000 euroa.

Kolmivuotinen koulutusyhteistyö-projekti ”Kiravo- kirjasto avoimena oppimisympäristönä – Biblar – biblioteket som öppet lärcentra” opetustoimen, Länsi-Uudenmaan yrityskeskuksen, Uusyritys-keskuksen ja Helsingin kaupunginkirjaston kanssa jatkuu. Tänä vuonna toteutetaan lukion opettajien ja kirjaston henkilökunnan opastus. Heille esitellään erilaisia tiedonlähteitä, kirjastojen tietokannoista vapaasti verkossa oleviin aineistoihin. Hankkeeseen on saatu EU-rahoitus

Kirjat kotiin -palvelu muuttuu kokeilusta vakinaiseksi toiminnaksi.

Nuoria houkutellaan ahkeriksi kirjastonkäyttäjiksi toteuttamalla erilaisia projekteja. ”Kirjavinkkaus-ten taltiointi ja markkinointi-hanke” toteutetaan lasten- ja nuortenosastojen johdolla. Siihen on saatu 6 000 euron apuraha Opetusministeriöltä. Yhdessä Lukki-kirjastojen kanssa toteutetaan lukudiplomi-hanke. Siihen on saatu ELY- keskukselta 3 000 euroa.

Henkilökunnan hyvinvointiin ja jaksamiseen panostetaan järjestämällä täydennyskoulutusta Lukki-kirjastojen kanssa. Aiheet ovat työhyvinvointi ja työnilo muutospaineessa, sosiaaliset verkkopalvelut ja aineiston sisällöntuntemus. Opetusministeriöltä on saatu 18 000 euron erityisavustus.

10.7.6 Liikuntatoimi

Lohjan kaupungin liikuntabudjetti muodostuu Lohjan Liikuntakeskus Oy:n saamasta konserniavustuksesta n. 2,3 milj. euroa (sis. lukiosali ja voimailusali ja pysäköintialueet) sekä Lohjan Liikuntahallit Oy:n yhtiövastikkeiden maksamiseen varatuista n. 168 800 euron suuruisista määrärahoista.

10.7.7 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan suoritteet

Yksikkö- ja asukaskohtaisten tunnuslukujen määrittelyt

Suorite- / tuotekohtaisten kustannusten laskemiseksi toimintakulut, jotka on kohdennettu tuotettuun palvelu-suoritteeseen tai siihen rinnastettavaan sijaisyksikköön, sisältävät varsinaisten kulujen lisäksi Lohjan kaupungin kustannuslaskennan määrittelyn mukaisesti keskitettyjen, sisäisten hallintopalvelusten kustannukset vyörytyksinä sekä pääomakustannukset pääomavuokrina ja poistoina. Näin saatuja kustannuksia voidaan käyttää mm. palvelun-tuottajien hintavertailuissa.

Tulosalue- tai toimialakohtaisesti lasketut asukaskohtaiset kulut ja toimintakatteet on laskettu toiminta- ja talustilaston määrittelyn mukaisesti eivätkä sisällä hallinnon yleiskustannuksia eivätkä pääomakustannuksia. Asukaskohtaisia kustannuksia voidaan käyttää tällöin mm. kuntavertailussa.

Toimielin/toiminto	2009 Tot.	2010 Tavoite	2011 Tavoite	2012 Tavoite	2013 Tavoite
KULTTUURI-JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA					
Vapaa sivistys ja muu opetus					
-Opiskelijamäärä	13 107	13 400	13 400	13 400	13 400
Hiiden Opisto	11 555	11 700	11 700	11 700	11 700
Länsi-Uudenmaan musiikkiopisto	918	1 000	1 000	1 000	1 000
Muut (Kuvataidekoulu+Funka)	634	700	700	700	700
-Tunnit	45 216	46 500	46 500	46 500	46 500
Hiiden Opisto	19 613	20 000	20 000	20 000	20 000
Länsi-Uudenmaan musiikkiopisto	25 603	26 500	26 500	26 500	26 500
*Toimintakulut/opiskelija	283,09	268,62	279,27	285,69	291,71
*Toimintakate/opiskelija	-215,11	-197,10	-208,57	-213,39	-217,70
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	46,5	46,5	45,73	45,5	45,5
Toimintakulut /asukas, €	83,11	83,76	83,42	84,99	86,52
Toimintakate /asukas, €	-60,53	-59,72	-59,80	-61,08	-62,31
Nuorisotoimi					
Nuorisotalojen kävijämäärät	19 222	13 200	19 280	19 300	19 300
Ennaltaehk. nuorisotyön asiakaskontaktit	3 538	5 120	8 755	5 375	5 375
Ennaltaehk. päihdetyön asiakaskontaktit	198	190	205	220	220
Linkin kävijämäärät	1 306	1 300	1 580	1 500	1 500

Toimielin/toiminto	2009 Tot.	2010 Tavoite	2011 Tavoite	2012 Tavoite	2013 Tavoite
Linkin asiakasmäärät	126	130	140	140	140
Nuorisotyöpajan asiakasmäärät	67	85	73	85	85
Sij. työhön, koulutukseen jne.pajajakson jäl- keen, 100 %	..	100	100	100	100
*Toimintakulut/kävijä	37,87	38,54	41,34	42,21	43,01
*Toimintakate/kävijä	-29,91	-32,53	-34,70	-35,42	-36,06
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	21,5	21,5	20,35	20,35	20,35
Toimintakulut /asukas, €	29,18	30,87	30,62	31,18	31,72
Toimintakate /asukas, €	-21,14	-24,87	-24,03	-24,50	-24,95
Kulttuuritoimi					
-Orkesterin konsertit, kpl	64	60	60	60	60
-Orkesterin kuulijat, yht.	23 709	..	23 700	23 800	23 900
-Teatterin näytökset, kpl	48	50	50	50	50
-Teatterin katsojat, yht.	9 412	..	9 400	9 400	9 400
-Näyttelyt, kpl	24	20	20	20	20
-Museon kävijämäärä (sis kaivos)	29 121	25 000	25 000	25 000	25 000
-Kulttuuritoimen avustukset, e/asukas	1,35	1,17	1,18	1,20	1
*Toimintakulut/asiakas (orkesteri, teatteri ja mu- seo)	29,94	74,54	32,07	32,02	31,96
*Toimintakate/asiakas (orkesteri, teatteri ja mu- seo)	-23,81	-59,28	-25,51	-25,46	-25,42
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	25	26	23,6	23,6	23,6
Toimintakulut /asukas, €	55,88	52,34	49,70	50,56	51,40
Toimintakate /asukas, €	-43,20	-42,88	-42,60	-43,38	-44,13
Kirjastotoimi					
-Kirjastokäyntien lukumäärä vuodessa	348 808	360 000	349 000	350 000	351 000
-Lainausten määrä	734 643	730 000	760 000	765 000	765 000
-Tehty työaika, henkilötyövuodet	33,8	34,5	34,5	34,5	35
-Lainaukset/henkilötyövuosi	21 767,2	21 159,4	22 029,0	22 173,9	22 174
-Lainausten määrä/asukas	18,62	18,32	18,94	18,88	19
-Kirjastokäyntien määrä/asukas	8,84	9,03	8,70	8,64	9
*Toimintakulut/lainaus	3,79	3,69	3,74	3,79	3,87
*Toimintakate/lainaus	-3,67	-3,58	-3,62	-3,68	-3,75
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	34,5	34,5	34,5	34,5	34,5
Toimintakulut /asukas, €	51,28	52,88	53,62	54,56	55,49
Toimintakate /asukas, €	-48,88	-50,89	-51,51	-52,43	-53,32
Liikuntatoimi					
-Neidonkeidas, kävijämäärä	279 453	285 000	270 000	270 000	270 000
-Muiden liikuntapalvelujen käyttäjämäärä	845 739	820 000	840 000	840 000	840 000
-Liikuntatoimen avustukset, e/asukas	4,31	3,58	3,55	3,52	3,48
*Toimintakulut, e/kävijä	1,96	2,21	2,30	2,36	2,42
*Toimintakate, e/kävijä	-1,90	-2,10	-2,20	-2,26	-2,05

Toimielin/toiminto	2009 Tot.	2010 Tavoite	2011 Tavoite	2012 Tavoite	2013 Tavoite
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	0	0	0	0	0
Toimintakulut /asukas, €	55,17	61,25	63,22	64,28	65,35
Toimintakate /asukas, €	-53,57	-58,21	-60,42	-61,44	-62,47
Toimiala yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	130,7	127,0	128,4	128,4	128
Toimintatuotot /asukas, €	47,30	44,54	42,22	42,75	43,29
Toimintakulut /asukas, €	-280,45	-288,00	-286,39	-291,47	-296,50
Toimintakate /asukas, €	-233,15	-243,46	-244,18	-248,72	-253,21
Henkilökunnan määrä	130,7	127,0	128,4	128,4	128,4
Hallinto	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
Vapaa sivistys ja muu opetus	46,5	46,7	46,7	46,7	46,7
Nuorisotoimi	21,5	20,4	20,4	20,4	20,4
Kulttuuritoimi	25,0	22,2	23,6	23,6	23,6
Kirjastotoimi	34,5	34,5	34,5	34,5	34,5

10.8 Tekninen lautakunta

10.8.1 Yleistä

Kaupunkisuunnittelukeskuksessa vapautuvien virkojen tai tehtävien osalta selvitetään voidaanko virka tai tehtävä jättää täyttämättä tarkastelemalla organisaatorakennetta ja kattavasti organisaatiossa olevien tehtävien sisältöjä ja mahdollisesti jakamalla tehtäviä organisaatioon jääville. Olemassa olevien tehtävien sisältöjä tarkastellaan päällekkäisten tehtävien poistamiseksi ja tehtävien monipuolistamiseksi. Tukipalvelujen kustannusten merkitystä korostetaan muiden hallintokuntien palveluverkkoratkaisuissa (pienien yksiköiden korkeat tila-, ruoka- ja siivouspalvelukustannukset). Energiatehokkuussopimukseen perustuvan suunnitelman toimenpiteiden toteuttaminen on käynnissä. Suunnitelman mukaisten toimenpiteiden vaikutus huomioidaan suunnitteluvuosilla.

10.8.2 Hallinto

Hallinnon palvelut kohdennetaan vyörytyserinä keskuksen toiminnoille talousarviomäärärahojen suhteessa. Hallinnon palvelut on laskutettu aiemmin sisäisenä laskutuksena vesihuoltolaitokselta ja ympäristölautakunnalta. Muutos näkyy toimintatuotoissa. Aluepelastuslaitoksen maksuosuuden suuruus on arvioitu 2,5 %:n kustannuskehityksen mukaisesti. Jätehuollon järjestämistehtävät hoidetaan uudistuneen jätelain mukaisesti. Jätehuollon palvelut rahoitetaan kerättävillä maksutuotoilla, siten ettei tehtävien järjestäminen aiheuta menoa. Yksityistieavustukset ovat vuosien 2009-2010 tasolla.

10.8.3 Kunnallistekniikka

Vesihuoltolaitoksen käyttöpäällikön tehtävä on varattu kokoaikaisena vuoden 2009 talousarvion yhteydessä tehdyn päätöksen mukaisesti. Vesihuoltoavustuksiin ei ole tehty määrärahavarausta. Mikäli avustushakemuksia tulee, on määräraha käsiteltävä erillisiasiana. Vesihuoltolaitoksen sijoitetun pääoman tuotto-odotus on pidetty ennallaan 9 %:ssa.

Konekeskuksen hinnoittelua on tarkistettu vuoden 2010 tasosta. Konekeskuksen tavoitteena on poistoja vastaava toimintakate. Leasingautojen määrää on nostettu perusturvan tarpeiden mukaisesti.

Talouden tasapainotustoimenpiteenä pidetään katuvalaistuksen kesä- ja yöaikainen sammutus teknisen lautakunnan päättämällä tasolla (-31 000 euroa). Kasvavan liikenneväylämäärän aiheuttamat kustannukset (40 000 euroa) on tavoitteena kattaa toiminnan tehostamisella. Olemassa olevien puistojen ja leikkipaikkojen yms. määrää ja varustetasoa tarkastellaan niiden uusimistarpeen yhteydessä luokitukseen perustuen, uusien alueiden tarpeellisuus arvioidaan kaavoitusprosessissa. Metsänmyynnin tuottotavoite on pidetty hyväksytyin metsänhoitosuunnitelman mukaisella tasolla.

10.8.4 Tilapalvelut

Talousarviossa on huomioitu Mäntynummi-Linder koulukeskuksen vaiheittainen laajennuksen käyttöönotto sekä uusi tuotantokeittiöhalli loppuvuodesta valmistuvana. Vuonna 2010 laaditussa tilaverkkoselvityksessä esitettyjä tilamuutoksia ei ole otettu huomioon talousarviossa. Teknisen lautakunnan hallinnassa olevien tilojen osalta esitetään myytäväksi ja purettavaksi palveluverkon kannalta tarpeettomia kiinteistöjä. Elementtirakennuksia siirretään tarpeen mukaan. Kiinteistöjen

myynnistä ja puruista tehdään erilliset yksilöidyt päätökset. Omaisuudesta luopuminen vaikuttaa korjausvelkaan alentavasti.

Toimintamenot katetaan käyttäjiltä perittävillä tuotoilla, jolloin tilapalveluihin nettovaikutus on 0 euroa. Tilojen ylläpito vuokra määritellään kohdekohtaisesti kolmen edellisen vuoden kustannusten keskiarvona, joka korotetaan talousarviovuoden tasoon kustannuskehitys huomioiden. Ylläpito vuokrien korotus on 8 %. Tulosalueen toimintakate vastaa ulkoisten vuokrien tuottotavoitetta. Pääomavuokra on käy-tössä kustannuslaskennallisena eränä tilinpäätöksessä, lukuun ottamatta LOST:n käytössä olevia tiloja, joissa pääomavuokra on tuloslaskelman sisällä tulona.

Energian kustannukset ovat merkittävin kulu tilojen ylläpidossa eli 48 % ylläpitokuluista. Lämmityskustannusten arvioidaan nousevan 11,7 % ja sähköenergian 3,7 % vuoden 2009 tilinpäätöstasosta.

Energiatehokkuussopimukseen liittyen on laadittu kaupungin yksikkökohtainen energiakatteen sisältävä toimenpidesuunnitelma diplomityönä. ESCO-energiakehityshanketta on tarkoitus viedä eteenpäin yksittäisinä kohteina.

Vuosina 2009 ja 2010 tilainvestoinneista 70 % on suuntautunut korjausrakentamiseen. Rakennusten kokonaiskuntotaso on n. 57 %, tavoiteltava taso olisi 75 %. Edellisvuosien korjaamisen määrä on ollut vuona 2008 2,6 %, v. 2009 3,9 % ja v. 2010 3,8 %, tavoiteltava taso on 2,7 % rakennusten teknisestä arvosta. Tilaverkkoselvitys tähtää osaltaan tilojen kustannustehokkuuteen tilaverkon suunnitelluilla optimointitoimenpiteillä.

10.8.5 Ruoka- ja siivouspalvelut

Ruokapalvelujen osto Sammatissa sijaitsevista toimipaikoista on kilpailutettu uudestaan ja toiminta ostopalveluina jatkuu. Ostopalvelun arvo ollut n. 220 000 euroa vuodessa.

Talousarviossa on huomioitu Mäntynummi-Linder koulurakennuksen vaiheittainen käyttöönotto 2011.

Talouden tasapainotustoimenpiteenä suunnitteluvuosilla on huomioitu ruoanvalmistuksen tuontantotavan muutos. Ruoanvalmistusta tuotetaan uuden Lohjan tuotantokeittiön valmistuttua kolmessa keskuskeittiössä. Tuotantotapamuutoksen yhteydessä on arvioitu vuotuisten henkilöstösäästöjen olevan 120 000 euroa ja laitekannan ylläpitokustannussäästön 50 000 euroa lähtötilanteesta. Vaikutus näkyy aikaisintaan vuonna 2011. Ruokapalvelujen ruokalistoissa jatketaan edullisten elintarvik vaihtoehtojen suosimista.

Talouden tasapainotustoimenpiteenä siivouspalveluissa jatketaan mitoitusten tarkistusta sekä tehdään keittiömitoitukset valmistaviin keittiöihin ja palvelukeittiöihin.

Sisäisen laskutuksen lähtötiedot on hyväksytetty tilaajilla. Siivouspalvelujen hinnan tarkistus on 0,5 % ja ruokapalvelujen 1,16 % vuoden 2009 hinnoittelusta. Tulosalueen tavoitteena on, että tuloilla katetaan toiminnasta aiheutuvat menot.

10.8.6 Teknisen lautakunnan suoritteet

Yksikkö- ja asukaskohtaisten tunnuslukujen määrittelyt

Suorite- / tuotekohtaisten kustannusten laskemiseksi toimintakulut, jotka on kohdennettu tuotettuun palvelu-suoritteeseen tai siihen rinnastettavaan sijaisyksikköön, sisältävät varsinaisten kulujen lisäksi Lohjan kaupungin kustannuslaskennan määrittelyn mukaisesti keskitettyjen, sisäisten hallintopalvelusten kustannukset vyörytyksinä sekä pääomakustannukset pääomavuokrina ja poistoina. Näin saatuja kustannuksia voidaan käyttää mm. palvelun-tuottajien hintavertailuissa.

Tulosalue- tai toimialakohtaisesti lasketut asukaskohtaiset kulut ja toimintakatteet on laskettu toiminta- ja taloustilaston määrittelyn mukaisesti eivätkä sisällä hallinnon yleiskustannuksia eivätkä pääomakustannuksia. Asukaskohtaisia kustannuksia voidaan käyttää tällöin mm. kuntavertailussa.

Suoritteet ja tunnusluvut	2009	2010	2 011	2012	2013
Talousarvio 2011	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
Toimielin/toiminta					
TEKNINEN LAUTAKUNTA					
KUNNALLISTEKNIikka					
Liikenneväylät					
Liikenneväylät, km	305	306	307	309	311
Päällystysprosentti	86	88	88	88	88
Valaistut liikenneväylät, km	274	274	276	278	280
Maksullisia p-paikkoja, kpl	463	468	468	468	468
* Toimintakulut / asukas, €	95,90	91,95	101,84	106,83	111,85
Yksityistiet, km	318	320	320	320	320
Avustetut yksityistiet, km	296	298	300	300	300
* Yksityistieavutukset €/km	552,49	584,48	565,81	577,41	589,24
Puistot ja yleiset alueet					
Hoidettuja puistoalueita, ha	78	78,5	78,5	78,5	78,5
Puistometsiä, ha	429	429	429	429	429
Talousmetsiä, ha	1102	1102	1 102	1 102	1 102
Leikkipuistoja kpl	33	33	33	33	33
Uimarantoja, kpl	19	19	19	19	19
Venepaikkoja, kpl	1 412	1 412	1 412	1 412	1 412
Matonpesupaikkoja, kpl	12	12	12	12	12
Vuokrattavia palstoja, kpl	95	95	95	95	95
* Toimintakulut / asukas, €	36,49	30,25	33,24	34,37	35,65
Vesi- ja viemärlaitos					
Verkostoon pumpattu vettä, m ³	2 485 834	2 463 000	2 480 000	2 510 000	2 530 000
Myyty vesi, m ³	2 015 065	2 216 000	2 151 000	2 171 000	2 191 000
Puhdistettu jätevesi, m ³	3 616 234	4 022 000	4 050 000	4 050 000	4 050 000
Vesihuoltoverkoston pituus, km	308	308	308	309	309
Liittymisaste %	86	86	86	86	86
Vesijohtoverkoston pituus, km	309	309	310	310	310
Verkostoon liittyneitä	32 400	31 500	31 800	32 100	32 100
Liittymisaste %	86	86	86	86	86
Jätevesiverkoston pituus, km	307	307	308	308	308
Liittymisaste %	86	86	86	86	86
Sadevesiverkoston pituus, km	136	136	136	136	136
* Toimintakulut €/myyty m ³	2,39	2,14	2,28	2,33	2,35
* Toimintakate/€/myyty m ³	0,40	0,62	0,47	0,47	0,50
Veden hinta €/m ³	1,04	1,08	1,11	1,13	1,15
Jäteveden hinta €/m ³	1,62	1,68	1,72	1,74	1,76

	2009 Tot.	2010 Tavoite	2 011 Tavoite	2012 Tavoite	2013 Tavoite
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä					
Toimintakulut /asukas, €	-197,24	-189,94	-197,39	-201,84	-204,94
Toimintakate /asukas, €	-4,67	8,46	-0,17	-1,38	-1,18
TILAPALVELUT					
Hallinnassa olevat tilat, k-m ²	180 256	180 500	189 389	189 389	189 389
Korjaukset teknisestä arvosta %	1,7	2,7	3,6	3,6	3,6
Toimintakulut € k-m ²	55,93	55,26	57,69	60,19	62,83
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	37	37	37	37	37
Toimintakulut /asukas, €	-167,10	-172,77	-173,64	-176,88	-179,26
Toimintakate /asukas, €	60,29	56,80	65,13	65,92	66,46
RUOKA- JA SIIVOUSPALVELUT					
Ruokapalvelut					
Ateriat, kpl	2 479 772	2 480 000	2 480 000	2 480 000	2 480 000
* Toimintakulut / ateria, €	2,42	2,49	2,62	2,69	2,75
Siivouspalvelut					
Siivousala hum ²	121 372	121 372	122 216	124 000	124 000
* Toimintakulut/hum ² , €	34,55	34,40	36,36	36,84	37,84
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	193,3	192,3	193,6	193,6	193,6
Toimintakulut /asukas, €	-242,80	-247,75	-251,22	-255,52	-259,71
Toimintakate /asukas, €	10,07	9,33	8,93	9,02	9,30
HALLINTO					
Pelastustoimi					
* Toimintakulut /asukas, €	68,93	69,56	71,40	72,60	73,82
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	9,4	8,4	8,4	8,4	8,4
Toimintakulut /asukas, €	-94,75	-93,66	-88,13	-89,65	-91,24
Toimintakate /asukas, €	-91,30	-90,18	-88,05	-89,58	-91,16
Toimiala yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	315,7	313,7	315,0	315	315
Toimintatuotot /asukas, €	676,29	685,25	695,01	705,48	716,14
Toimintakulut /asukas, €	-701,89	-701,64	-709,50	-722,15	-733,38
Toimintakate /asukas, €	-25,60	-16,39	-14,49	-16,66	-17,24

10.9 Ympäristölautakunta

10.9.1 Hallinto

Hallinnon menoihin sisältyvät ympäristölautakunnan toimintamenot. Hallinnon palvelut näkyvät vyörytyserissä aiemman sisäisen laskutuksen sijaan. Menoihin sisältyy Uudenmaan liiton maksuosuus ilmoitetun mukaisena. Maankäytön kehittämiskorvauksien taso on säilytetty vuoden 2009 tasossa (314 000 euroa), tiedossa olevia sopimuksia ei talousarviovalmisteluvaiheessa ole.

10.9.2 Maankäyttö

Kaavoituksen kohteista ja aikataulusta sovitaan erillisessä kaavoitusohjelmassa. Maankäytön asiantuntijapalveluksiin osoitetut määrärahat ovat vuoden 2009 tasossa.

Länsi-Uudenmaan alueen maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelua varten on palkattu kuntien yhteinen MAL-koordinaattori. MAL-toiminta päättyy helmikuussa 2011. Toiminnasta kaupungin kuntaosuus on 4 000 euroa vuodelta 2011. Palkkaukseen saadaan 50 % TEM:n ja Uudenmaan liiton avustuksena. Koordinaattorin kokonaismenot näkyvät tuloslaskelman menoissa vastaavasti tuloissa näkyy laskutus projektilta.

Erikoissuunnittelijan virka lakkautetaan talousarviovuoden aikana. Tehtäviin sisältyneet joukkoliikenteen valmistelu- ja toimeenpanotehtävät siirtyvät seudullisen henkilöliikennelogistikon toimenkuvaan.

10.9.3 Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonta huolehtii sopimuksella Karjalohjan rakennustarkastajan tehtävien hoidosta. Myyntituottoihin on sisällytetty sopimuksen perusteella 30 000 euroa. Rakennuslupamaksujen varaus on vuoden 2010 talousarvion tasossa, ja on rakentamisen tilanteeseen nähden optimistinen. Rakentamisen määrän ja hankkeiden koon tulisi kasvaa merkittävästi nykyisestä, jotta varattujen lupamaksujen taso toteutuisi.

10.9.4 Ympäristönsuojelu

Kaupunginhallituksen hyväksymän Hiidenvesihankkeen vuoden 2011 maksuosuus on 91 770 € joka on 21 620 € suurempi kuin vuonna 2010. Asiantuntijapalveluksiin osoitetuilla määrärahoilla pystytään toteuttamaan pakolliset hankkeet.

Talousarvion raami ei sisällä erillistä varausta opiskelijoiden työharjoittelujaksoon tai kesätyöntekijöihin. Tämä vaikuttaa mm. luonnonsuojeluun ja vesistöjen kunnostuksiin, valvontaan ja neuvontaan liittyvien tehtävien toteutumiseen. Talousarvio ei sisällä määrärahoja uusiin vesien kunnostukseen myönnettäviin avustuksiin.

Ympäristöyksikön paikkatietojen ohjelmistokustannukset ovat huomattava osa hallinnon pakollisista menoista ja ne nousevat Facta- ympäristöosion käyttöönoton yhteydessä vuoden 2010 lopussa arviolta jo yli 10 000 euroon, menojen kasvu aiheuttaa muiden toimintamenojen karsintaa.

Asetetut tulotavoitteet vaikuttavat tulokehitystä tarkastellen optimistisilta.

10.9.5 Ympäristönvalvonta

Ympäristövalvonnan asiantuntijapalveluihin osoitetuilla määrärahoilla kyetään toteuttamaan pakolliset hankkeet. Talousarvio raami ei sisällä erillistä varausta opiskelijoiden työharjoittelujaksoon tai kesätyöntekijöihin. Tämä vaikuttaa mm. öljysäiliövalvontaan, hyväksytyin valvontasuunnitelman sisältämiä pohjavesialueilla olevien yritysten tarkastukseen ja riskikohteisiin liittyvien tehtävien toteutumiseen.

Vuonna 2010 tehdyssä riskienkartoituksessa todettiin Harjun ja Sammatin vanhat kaatopaikat kaikkein kiireellisimmiksi jatkoselvityskohteiksi. Ympäristövalvonnan tarpeelliseksi katsomia vähintään toisen kaatopaikan lisäselvityksiä ei ole mahdollista toteuttaa. Molemmat kaatopaikat voivat aiheuttaa merkittävää uhkaa puhtaalle pohjavedelle ja niiden lähellä oleville kaupungin pohjavedenotamoille. Ympäristövalvonnan tarpeelliseksi katsomaa selvitystä Sammatin ympäristöasioista ei ole mahdollista toteuttaa v. 2011.

10.9.6 Joukkoliikenne

Kuljetuskorvausten nousuun vaikuttaa kaupunkilipun ja palveluliikenteen subventiokustannusten kasvu. Kaupunkilipun asiakashintaa on korotettu 1.1.2010 ja 1.10.2010. Uuden joukkoliikennelain johdosta kaupungin tukilippusopimuksista (Lohjalippu, Länsi-Uudenmaan seutulippu, Lohjan kaupunkilippu) tehdään yhteistyösopimukset ELY:n kanssa. Sopimusten mukaan kaupunki päättää edelleen tukilippujen asiakashinnoista. Kaupunki ja ELY maksavat hintojen alennuksesta korvauksen liikenteenharjoittajille. PKS:n liityntälippusopimus HSL:n kanssa uusitaan 1.1.2011 alkaen samoin periaattein kuin muut kehyskunnat. Länsi-Uudenmaan henkilöliikennelogistikon toimintaa koskeva sopimus päättyy 31.7.2011. Toiminnan jatkamiseksi valmistellaan uusi yhteistyösopimus, jonka mukaan kustannukset jakautuvat osapuolille asukaslukujen suhteessa. Toiminta muutetaan pysyväksi. Kaupungin järjestämän palvelu- ja asiointiliikenteen kuljetuksia koskevat nykyiset sopimukset jatkuvat kouluvuoden 2011 alkuun. Liikenne kilpailutetaan tarvittaessa vuoden 2011 keväällä. Siuntion liityntäliikenteen järjestäminen ei sisälly toimintasuunnitelmaan.

10.9.7 Kiinteistö- ja kartastotoimi

Kiinteistö- ja kartastotoimen tulo-odotukset on varattu vuoden 2009 tason pohjalta. Talousarvion tulovaraus on olevaan kehitykseen nähden optimistinen mm. aineistomyynnin ja maanvuokratulojen arvioidusta laskevasta trendistä johtuen.

Kaavanpohjakartan ajantasaistamiseen on varattu asiantuntijamääräraha, joka riittää Sammatin taajama-alueen kaavanpohjakartan tuottamiseen.

Valtakunnallisen EUREF-FIN/ETRS-GKn tasokoordinaattijärjestelmän ja N2000 korkeusjärjestelmän uudistamisen siirtymäaika päättyy vuoden 2012 lopussa, jonka jälkeen maanmittauslaitos päättää nykyisin Lohjalla käytössä olevan kartastokoordinaattijärjestelmän tukemisen. Esim. valtakunnallinen kiinteistötietojärjestelmä ei enää tue ko. ajankohdan jälkeen Lohjalla käytössä olevaa järjestelmää. Asiantuntijamäärärahat eivät riitä koordinaattijärjestelmien uudistamiseen suunnitteluun ja uudistamiseen.

Käytössä olevat ortoilmakuvat ovat vuodelta 2006 ja siksi eivät ole ajantasalla. Lisäksi ortoilmakuvat eivät kata koko nykyistä Lohjan aluetta. Maanmittauslaitoksen kanssa tehdyn aineistonvaihtosopimuksen perusteella on mahdollista saada käyttöön maanmittauslaitoksen ilmakuvat, joiden

tarkkuus ei täysin täytä tarpeita. Määräraharaukset eivät riitä ilmakuviin orto-oikaisun teettämiseen.

Asiantuntijamääräraha on pienentynyt olennaisesti tonttipalvelujen kustannuspaikalta, joten esim. maanomistukseen ja -hankintaan liittyviä perusselvityksiä ei käytännössä pystytä tekemään.

Maastomittaajan tehtävä on jätetty toistaiseksi täyttämättä talouden tasapainotustoimenpiteenä. Kiinteistö- ja kartastotoimissa on kiinteistönmuodostuksessa, kartta-aineistojen laadun parantamisessa, sähköisten tietopalvelujen järjestämisessä ja maaomaisuuden hallinnointiin liittyvissä tehtävissä, kuten maankäyttö- ja rakennuslain neuvottelussa resurssivajausta, joka on johtanut töiden kasaantumiseen. Nykyresurssit eivät riitä toiminnan tehostamiseen liittyvien kehitystehtävien hoitamiseen eikä kasaantuneiden töiden purkamiseen.

10.9.8 Ympäristölautakunnan suoritteet

Yksikkö- ja asukaskohtaisten tunnuslukujen määrittelyt

Suorite- / tuotekohtaisten kustannusten laskemiseksi toimintakulut, jotka on kohdennettu tuotettuun palvelu-suoritteeseen tai siihen rinnastettavaan sijaisyksikköön, sisältävät varsinaisten kulujen lisäksi Lohjan kaupungin kustannuslaskennan määrittelyn mukaisesti keskitettyjen, sisäisten hallintopalvelusten kustannukset vyörytyksinä sekä pääomakustannukset pääomavuokrina ja poistoina. Näin saatuja kustannuksia voidaan käyttää mm. palvelun-tuottajien hintavertailuissa.

Tulosalue- tai toimialakohtaisesti lasketut asukaskohtaiset kulut ja toimintakatteet on laskettu toiminta- ja talustilaston määrittelyn mukaisesti eivätkä sisällä hallinnon yleiskustannuksia eivätkä pääomakustannuksia. Asukaskohtaisia kustannuksia voidaan käyttää tällöin mm. kuntavertailussa.

Suoritteet ja tunnusluvut	2009	2010	2011	2012	2013
Talousarvio 2011	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
Toimielin/toiminta					
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA					
MAANKÄYTTÖ JA YMPÄRISTÖ					
Maankäytön suunnittelu					
Vahvistuneet kaavat ha					
- yleiskaavat, ha	0	0	300	200	200
- asemakaavat, ha	148,5	90	90	120	120
- ranta-asemakaavat, ha	0	13	3	20	20
Kaavoitettua aluetta yhteensä, ha	5 962	12 000	12 000	12 000	12 000
Kaavoitettu tonttivaranto					
- omakotitontit, kpl	160	150	150	150	150
- rivitalotontit, kpl	43	45	40	35	35
- kerrostalotontit, kpl	16	15	15	15	15
- liike- ja teollisuustontit, kpl	36	45	40	35	35
Maa-ainesluvut, m ³	0	1 000 000	100 000	50 000	50 000
Poikkeamisluvat, kpl	125	100	100	100	100
* Maankäytön toimintamenot/asukas	21,16	19,57	19,78	20,12	20,44
Joukkoliikenne					
- Tuetut matkat	371 977	390 000	375 000	380 000	380 000
* Toimintakulut €/tuettu matka	1,19	1,15	1,25	1,26	1,28
Suoritteet ja tunnusluvut					
Talousarvio 2011					
Rakennusvalvonta					
- Rakennusluvut (+ilmoitukset), kpl	524	650	650	670	670

- Katselmus, kpl	969	1 100	1 100	1 200	1 200
* Toimintakulut, euroa/rakennuslupa	739	623	632	630	646
Ympäristönsuojelu/valvonta					
Valvottavia ympäristölupia, kpl	134	140	140	140	140
Ympäristölakien mukaiset ratkaisut, kpl	67	90	90	90	90
Lausunnot	205	180	180	180	180
Tarkastukset ja valvontakäynnit, kpl	400	350	400	400	400
* Ympäristötoimen toimintamenot/asukas	13,48	12,61	13,79	12,78	13,01
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	24	24	24	23	23
Toimintakulut /asukas, €	-51,90	-52,53	-52,46	-52,11	-52,98
Toimintakate /asukas, €	-30,62	-28,04	-26,80	-26,12	-26,67
KIINTEISTÖ- JA KARTASTOTOIMI					
Maanhankinta, ha	34,1	20	20	20	20
Maanluovutus, ha	6,1	10	10	10	10
Omakotitontit, kpl	14	20	30	40	40
Rivitalotontit, kpl	0	2	2	2	2
Kerrostalotontit, kpl	0	2	2	2	2
Liike- ja teollisuustontit	9	5	5	5	5
Vapaa-ajantontit, kpl	0	0	0	0	0
* Kiinteistötoimi toimintakulut/ asukas	12,79	11,76	12,03	12,23	12,43
Pohjakartta yhteensä, ha	8 000	8 000	8 000	8 600	8 600
täydennetty, ha	0	400	600	600	600
*Kartastotoimi toimintakulut/ asukas	7,00	7,14	8,09	8,23	8,37
Rakennusten merkitsemisiä, kpl	106	150	150	150	150
Tonttijaot, kpl	29	30	40	40	40
Lohkomiset, kpl	94	70	80	80	80
Yleisten alueiden mittauksia, kpl	5	30	20	20	20
* Mittaustoimi toimintakulut/ asukas	9,84	8,76	9,23	9,38	9,53
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	21,9	21,9	21,9	21,9	21,9
Toimintakulut /asukas, €	-25,35	-26,77	-27,21	-27,73	-28,24
Toimintakate /asukas, €	-9,20	-11,36	-10,49	-10,81	-11,12
Toimiala yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	45,9	45,9	45,9	44,9	44,9
Toimintatuotot /asukas, €	45,39	44,92	50,18	50,79	51,39
Toimintakulut /asukas, €	-87,86	-90,65	-88,42	-88,72	-90,27
Toimintakate /asukas, €	-42,47	-45,73	-38,24	-37,93	-38,88

10.10 Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunta

Seudullinen organisaatio on toiminut 1.1.2008 lähtien. Vuoden 2011 talousarvio on laadittu vuoden 2009 tilinpäätöstietojen perusteella. Vuoden 2009 tilinpäätös sisältää edellisen vuoden maksu- ja palveluspalautuksia 32 000 euroa sekä palkkamenoissa eläinlääkärien eläköitymisistä johtuvat poikkeuksellisen suuret sijaistarkastukset. Vuoden 2010 talousarvioon oli varattu muutosblokkina koulutukseen panostaminen sekä välinehankinnat eläinlääkinnän toimipisteisiin, nämä muutosblokit eivät sisälly vuoden 2011 talousarvioehdotukseen. Talousarvioehdotus perustuu nykyiseen henkilöstöresurssiin ja välttämättömiin sijaistarkastuksiin.

Ympäristöterveydenhuollon valvontakohteiden määrä alueella lisääntyy noin 50-100 kpl vuodessa, mikä edellyttäisi lisäresursointia lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi ja valvontatuotteiden tarjoamiseksi. Lakimuutoksista seuranneita uusia tehtäviä ovat mm. tupakkalain mukaiset tupakkavalvontakohteiden hyväksymiset ja eläinlääkintähuoltolain mukainen eläinlääkintähuollon suunnitelmallisuus sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaohjelman toimeenpano. Palvelulaki asettaa vaatimukset hyvän hallintotavan noudattamiselle ja asioiden käsittelylle viiveettömästi.

Organisaation nykyiset resurssit ovat riittämättömät toiminnallisten tavoitteiden ja keskusviranomaisten valvontaohjelmissaan asettamien valvontatavoitteiden saavuttamiseen. Viranomaisten lakisääteiset välttämättömät perustehtävät, akuutti valvonta ja hallinnollisten pakkokeinojen käyttöä edellyttävät tapaukset pystytään mikä näkyy maksullisen säännöllisen valvonnan toteutumattomuutena ja valvonnan maksutuottojen heikkona kertymänä. Valvontaohjelmien mukaisiin vapaaehtoi- siin hankkeisiin ja projekteihin ei ole mahdollisuuksia osallistua. Resurssien riittämättömyyden taustalla ovat riittämättömät henkilöstöresurssit suhteessa valvontakohteiden jatkuvasti lisääntyvään määrään, muuttuneen lainsäädännön ja uuden riskiperusteisen valvonnan haasteellisuus tehtävien määrässä ja laadussa ja lisäksi valvonnan maksullisuuden mukanaan tuomat laatuvaatimukset.

Valvontatietojärjestelmän hankinta edellyttäisi 20-30 000 €n investointivarausta. Nykyinen valvontaohjelma ei suoriudu valvontatietojen tilastointi- ja raportointivaatimuksista, ja tietojen kokoaminen ja raportointi on työlästä ilman asianmukaista valvontatietojärjestelmää. Varaus on esitetty suunnitteluvuodelle 2012.

Valvonta- ja maksutuotot muodostuvat pääosin valvontakohteiden hyväksymis- ja lupahakemusten käsittelystä sekä säännöllisestä valvonnasta perittävistä maksuista. Valvonta- ja tarkastusmaksuja on korotettu 4 % vuodelle 2011. Säännöllisen valvonnan toiminnalliseksi ja taloudelliseksi tavoitteeksi on asetettu kaksi (2) 2-3 tunnin tarkastusta viikoittain kutakin kahdeksaa tarkastajaa kohden. Tämän lisäksi suoritetaan lihantarkastusta kysynnän mukaan, enimmillään kaksi (2) kertaa viikossa kahdella pienteurastamolla.

Kunnan velvollisuutena on turvata eläinlääkintäpalveluiden perustaso kaikille kotieläimille. Tällä hetkellä eläinlääkärien toimintavälineistö on puutteellista ja osittain eläinlääkärien omaa ja osittain kuntien hankkimaa. Vastaavanlaisissa organisaatioissa perusvarustus on usein kunnan hankkimaa, perusteena mm. eläinlääkärien saatavuuden varmistaminen tarjoamalla käyttöön ajanmukaiset perustoimintavälineet. Tavoitteena on ollut muutaman vuoden aikana ajanmukaistaa toimipisteiden perusvälineistöä. Samalla on ollut tarkoitus ottaa käyttöön laitteiden (ultraääni, röntgen) käyttömaksu. Varaus laitehankintoihin on sisällytetty suunnitteluvuosille 2012-2013. Toimitilojen lukumäärää ei esitetä muutettavaksi. Karkkilassa sijaitsevaa toimitilaa ollaan uudistamassa. Tulevien vuosien palvelutaso ja investoinnit käsitellään eläinlääkintähuollon suunnitelman laatimisen yhteydessä.

Kuntien maksuosuudet perustuvat vuosittaiseen palvelusopimukseen. Kuntien maksuosuuksina peritään nettokustannuksista 30 % kunnilta aiemman prosentuaalisen jaon mukaisesti ja 70 % asukasluku- ja suoriteperusteisesti (tuotteistaminen). Palvelusopimuksessa on esitetty, että maksuosuus

muuttuu kokonaan asukasluku- ja suoriteperusteiseksi (tuoteperusteiseksi) vuonna 2012. Tavoitteena on myös painottaa valvontatuotteiden ja peruseläinlääkintätuotteiden mukaista kustannusjakoa ja alentaa asukaslukuperusteisen maksun osuutta. Lopullisena tavoitteena vuoteen 2013 mennessä on, että asukaslukuperusteinen maksuosuus olisi 50-60 % ja muu tuoteperusteinen osuus 40-50 %.

10.10.1 Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan suoritteet

Yksikkö- ja asukaskohtaisten tunnuslukujen määrittelyt

Suorite- / tuotekohtaisten kustannusten laskemiseksi toimintakulut, jotka on kohdennettu tuotettuun palvelu-suoritteeseen tai siihen rinnastettavaan sijaisyksikköön, sisältävät varsinaisten kulujen lisäksi Lohjan kaupungin kustannuslaskennan määrittelyn mukaisesti keskitettyjen, sisäisten hallintopalvelusten kustannukset vyörytyksinä sekä pääomakustannukset pääomavuokrina ja poistoina. Näin saatuja kustannuksia voidaan käyttää mm. palvelun-tuottajien hintavertailuissa.

Tulosalue- tai toimialakohtaisesti lasketut asukaskohtaiset kulut ja toimintakatteet on laskettu toiminta- ja taloustilaston määrittelyn mukaisesti eivätkä sisällä hallinnon yleiskustannuksia eivätkä pääomakustannuksia. Asukaskohtaisia kustannuksia voidaan käyttää tällöin mm. kuntavertailussa.

Suoritteet ja tunnusluvut	2009	2010	2011	2012	2013
Talousarvio 2011	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite

LÄNSI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖTERVEYSLAUTAKUNTA

Ympäristöterveydenhuolto

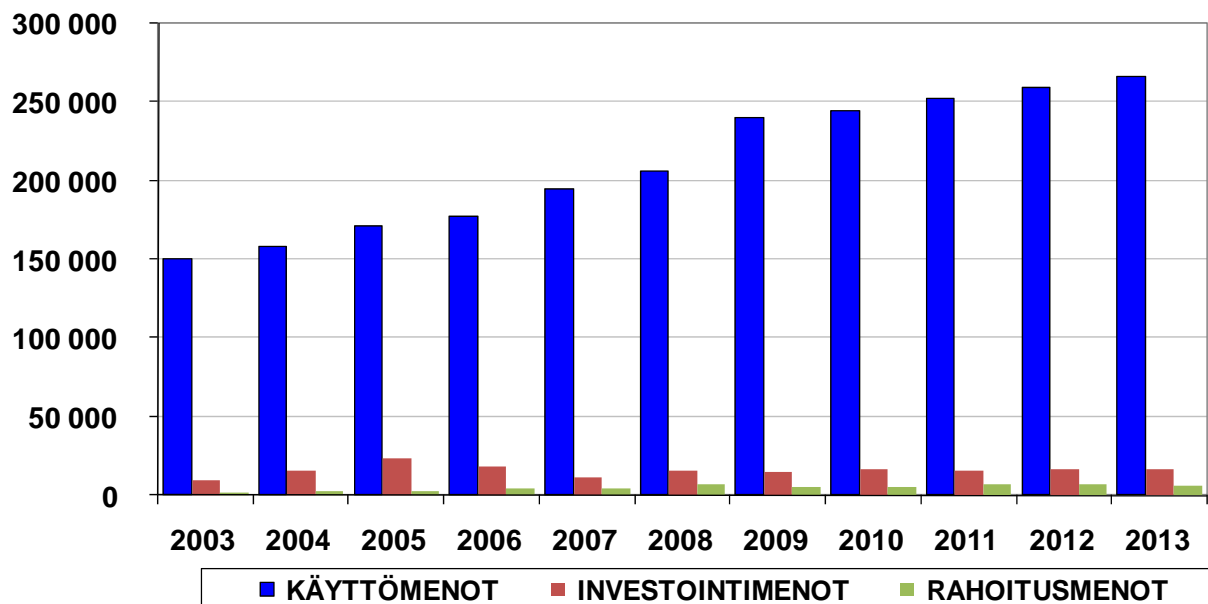
Tehty työaika, henkilötyövuodet	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5
Tarkastukset ja näytteenotokerrat, kpl	1240	2500	1250	1250	1250
Eri lakien mukaiset päätökset, kpl	84	150	85	85	85
EL mukaiset päätökset, kpl	37	40	40	40	40
TsL mukaiset päätökset, kpl	17	20	20	20	20
KuTuL mukaiset päätökset, kpl	0	0	0	0	0
TupL mukaiset päätökset, kpl	20	80	80	80	80
KemL mukaiset päätökset, kpl	0	0	0	0	0
Läkelain mukaiset päätökset, kpl	10	10	10	10	10
Ulkoilulain mukaiset päätökset, kpl	0	0	0	0	0
Annetut lausunnot, kpl	60	50	60	60	60
Näytteenotot, kpl	1269	610	250	250	250
Elintarvikenäytteet, kpl	637	200	200	200	200
Vesinäytteet, kpl	629	400	400	400	400
Sisäilmanäytteet, kpl	3	10	10	10	10
Toimeksiannot muilta viranomaisilta, kpl	4	0	5	5	5
Annetut asiantuntijapalvelut, kpl	56	0	60	60	60
* Toimintamenot euroa/toiminta-alueen asukas	12,05	11,38	12,73	13,38	13,50
Eläinlääkärikäynnejä, kpl	6600	4500	6800	6800	6800
* Toimintamenot euroa/toiminta-alueen asukas	4,56	3,87	4,39	4,42	4,45
Asukasmäärä Lohja	39 347	39 919	40 120	40 519	40 922
Asukasmäärä koko yhteistoiminta-alue	90 017	91 501	92587	93 754	94 912

Suoritteet ja tunnusluvut	2009	2010	2011	2012	2013
Talousarvio 2011	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
Toimiala yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5
Toimintatuotot /asukas, €	16,67	16,66	16,17	17,16	17,41
Toimintakulut /asukas, €	-25,66	-25,35	-23,56	-25,20	-25,61
Toimintakate /asukas, €	-8,99	-8,69	-7,39	-8,04	-8,19

11 TALOUDEN YHTEENVETOTAULUKOT

MENOT	TP 2003	TP 2004	TP 2005	TP 2006	TP 2007	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TA 2011	TS 2012	TS 2013
KOKONAISMENOT	161 967	175 836	196 876	199 261	210 094	228 352	260 133	265 824	274 872	283 582	288 962
% kasvu	1,1	8,6	12,0	1,2	5,4	8,7	13,9	2,2	3,4	3,2	1,9
Ulkoiset menot	148 344	162 045	182 049	183 374	193 037	210 106	238 980	241 586	253 179	261 352	266 172
Sisäiset menot	13 623	13 791	14 827	15 888	16 531	18 246	21 152	21 006	21 504	22 015	22 016
KÄYTTÖMENOT	150 433	157 476	170 697	176 642	194 135	205 553	239 512	244 223	252 437	259 465	265 993
% kasvu	3,7	4,7	8,4	3,5	9,9	5,9	16,5	0,0	3,4	2,8	2,5
% kokonaismenoista	92,9	89,6	86,7	88,6	92,4	89,3	90,8	92,8	91,7	91,7	92,7
Ulkoiset menot	136 810	143 685	155 870	160 754	177 078	187 334	218 372	223 228	230 745	237 235	243 203
Sisäiset menot	13 623	13 791	14 827	15 888	17 057	18 219	21 139	20 995	21 693	22 230	22 791
INVESTOINTIMENOT	9 650	15 796	23 641	18 487	11 263	15 776	15 201	16 185	15 455	16 846	16 870
Ulkoiset menot	9 650	15 796	23 641	18 487	11 263	15 749	15 188	16 181	15 455	16 846	16 870
Sisäiset menot	0	0	0	0	0	27	13	4	0	0	0
% kokonaismenoista	6,0	9,0	12,0	9,3	5,4	7,6	6,9	5,1	6,2	6,1	7,1
RAHOITUSMENOT	1 884	2 564	2 538	4 133	4 696	7 023	5 419	5 416	6 980	7 271	6 099
% muutos	-66,3	36,1	-1,0	62,8	5,1	57,1	-13,5	-10,9	8,5	1,8	2,8
% kokonaismenoista	1,2	1,5	1,3	2,1	2,2	3,1	2,3	2,1	2,1	2,1	3,1

MENOJEN KEHITYS 2003-2013 (1000 €) (ilman poistoja)

MENOT TOIMIELIMITTÄIN 2003-2013
(1000 eur)

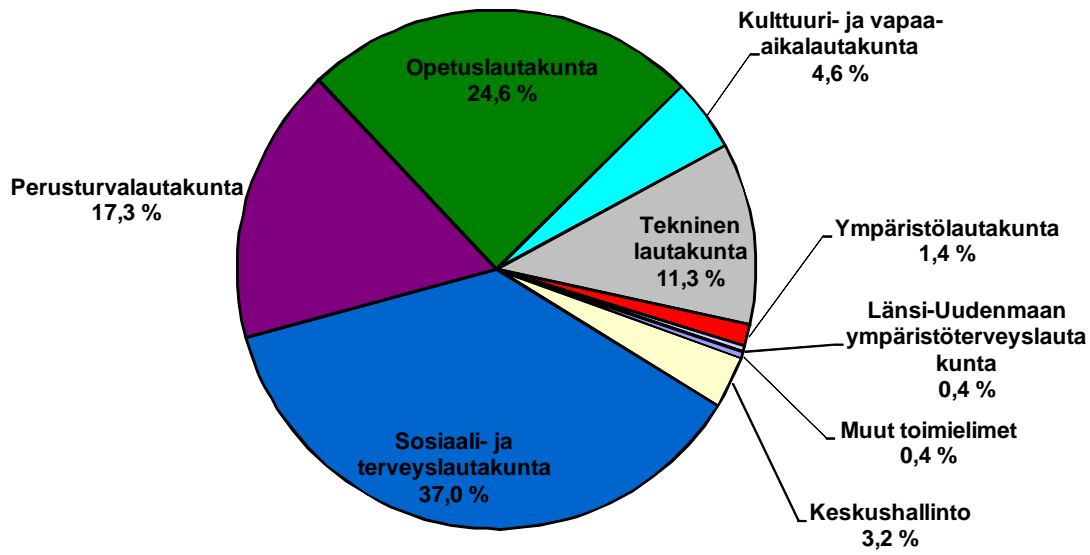
1 KÄYTTÖTALOUS

TOIMIELIN	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
KESKUSVAALI-LAUTAKUNTA											
Kokonaismääräraha	60	157	11	141	105	129	93	1	95	327	0
% kasvu	5 900	161,7	-93,0	1184,2	-25,5	22,2	-27,7	-98,4	6237,9	244,2	-100,0
Ulkoiset menot	60	142	10	139	103	127	91	0	92	325	0
Sisäiset menot	0	15	1	2	2	2	2	1	2	2	0
TARKASTUSLAUTAKUNTA											
Kokonaismääräraha	53	59	51	62	66	68	62	80	78	80	82
% kasvu	6,0	11,3	-13,6	20,7	7,4	2,3	-8,8	30,0	-3,3	2,5	3,4
Ulkoiset menot	50	56	45	56	61	62	60	78	76	78	81
Sisäiset menot	3	3	6	6	5	6	2	2	1	1	1
YLEINEN LUOTTAMUS-HENKILÖHALLINTO											
Kokonaismääräraha	708	640	651	671	712	809	756	828	770	784	820
% kasvu	3,4	-9,6	1,7	3,1	6,1	13,6	-6,5	9,4	-7,0	1,8	4,5
Ulkoiset menot	628	560	585	609	646	724	678	756	694	706	739
Sisäiset menot	80	80	66	63	66	85	79	72	77	79	81
KESKUSHALLINTO											
Kokonaismääräraha	6 512	6 991	7 582	7 253	7 653	8 140	8 118	7 970	8 138	8 358	8 579
% kasvu	-5,1	7,4	8,5	-4,3	5,5	6,4	-0,3	-1,8	2,1	2,7	2,6
Ulkoiset menot	5 999	6 426	6 913	6 473	6 834	7 283	7 298	7 048	7 306	7 502	7 701
Sisäiset menot	513	565	669	780	819	857	821	922	832	855	878
SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA (vuoteen 2008 asti perusturvalautakuntaa)											
Kokonaismääräraha							86 077	89 001	93 330	95 693	98 103
% kasvu								3,4	4,9	2,5	2,5
Ulkoiset menot							80 525	83 668	87 867	90 128	92 422
Sisäiset menot							5 552	5 333	5 462	5 565	5 681
PERUSTURVALAUTAKUNTA											
Kokonaismääräraha	67 521	70 637	76 650	80 201	91 066	98 306	41 837	42 183	43 572	44 780	46 022
% kasvu	-14,4	4,6	8,5	4,6	0,0	7,9	-57,4	0,8	3,3	2,8	2,8
Ulkoiset menot	64 271	67 498	73 249	76 609	87 341	94 440	41 353	41 763	43 068	44 263	45 491
Sisäiset menot	3 250	3 139	3 401	3 591	3 725	3 866	484	420	503	517	531
OPETUSLAUTAKUNTA											
Kokonaismääräraha	43 485	46 556	49 158	50 922	53 848	56 448	59 416	60 040	62 007	63 758	65 500
% kasvu	60,5	7,1	5,6	3,6	5,7	4,8	5,3	1,0	3,3	2,8	2,7
Ulkoiset menot	36 196	38 971	41 099	42 417	44 427	46 245	48 586	49 092	50 472	51 912	53 335
Sisäiset menot	7 289	7 585	8 059	8 505	9 422	10 204	10 830	10 948	11 535	11 846	12 166
KULTTUURI- JA VAPAA-AIKA-LAUTAKUNTA											
Kokonaismääräraha	8 659	9 084	9 706	10 270	10 676	10 840	11 068	11 479	11 490	11 810	12 133
% kasvu	-6,3	4,9	6,8	5,8	4,0	1,5	2,1	3,7	0,1	2,8	2,7
Ulkoiset menot	7 898	8 286	8 852	9 243	9 566	9 784	9 884	10 291	10 331	10 620	10 911
Sisäiset menot	761	798	854	1 027	1 110	1 057	1 184	1 188	1 159	1 190	1 223
TEKNINEN LAUTAKUNTA											
Kokonaismääräraha	21 063	20 549	22 658	23 575	26 495	26 606	27 617	28 009	28 465	29 261	30 011
% kasvu	5,7	-2,4	10,3	4,0	12,4	0,4	3,8	1,4	1,6	2,8	2,6
Ulkoiset menot	19 511	19 129	21 139	21 916	24 843	24 747	25 733	26 208	26 554	27 301	28 001
Sisäiset menot	1 552	1 420	1 519	1 659	1 652	1 859	1 885	1 801	1 912	1 960	2 010
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA											
Kokonaismääräraha	2 372	2 805	3 181	3 442	3 513	4 209	3 457	3 619	3 547	3 595	3 694
% kasvu	5,4	18,3	13,4	8,2	2,1	19,8	-17,9	4,7	-2,0	1,3	2,8
Ulkoiset menot	2 198	2 618	2 928	3 187	3 256	3 925	3 201	3 352	3 380	3 423	3 518
Sisäiset menot	174	187	253	255	257	284	256	266	167	172	176
LÄNSI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖTERVEYSLAUTAKUNTA (vuoteen 2008 asti Ympäristölautakuntaa)											
Kokonaismääräraha	0	0	0	0	0	0	1 009	1 012	945	1 021	1 048
% kasvu								0,2	-6,6	8,0	2,6
Ulkoiset menot	0	0	0	0	0	0	965	970	904	979	1 004
Sisäiset menot	0	0	0	0	0	0	45	42	41	42	43
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1 KÄYTTÖTALOUS (yhteensä)	150 433	157 478	169 648	176 536	194 135	205 553	239 512	244 223	252 437	259 465	265 993
muutos-%	3,7	4,7	7,7	4,1	10,0	5,9	16,5	2,0	3,4	2,8	2,5
Ulkoiset menot	136 811	143 686	154 820	160 649	177 078	187 335	218 372	223 228	230 745	237 235	243 203
Sisäiset menot	13 622	13 792	14 828	15 888	17 057	18 219	21 139	20 995	21 693	22 230	22 791

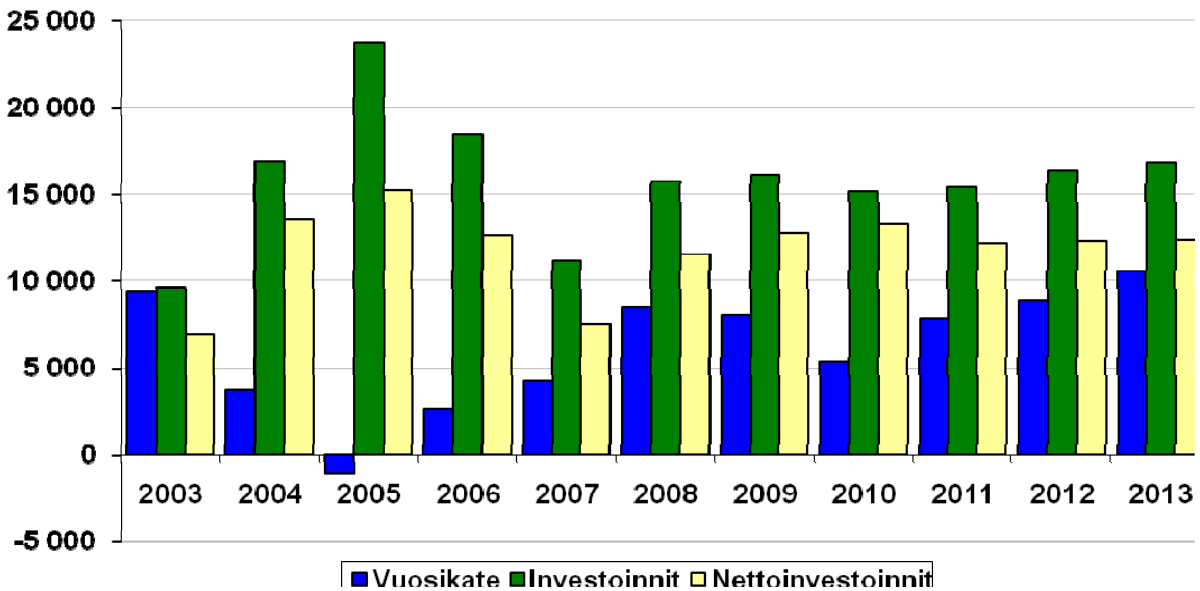
2 INVESTOINNIT

TOIMIELIN	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
KAUPUNGINHALLITUS	983	720	1 838	1 055	1 785	2 329	1 352	1 399	1 815	1 656	1 210
% investoinneista	10,2	4,6	7,7	5,7	15,8	14,8	8,9	8,6	11,7	9,8	7,2
SOSIAALI- JA TERVEYS- LAUTAKUNTA							47	778	290	300	200
% investoinneista							0,3	4,8	1,9	1,8	1,2
PERUSTURVA- LAUTAKUNTA	98	125	128	767	375	92					
% investoinneista	1,0	0,8	0,5	4,1	3,3	0,6					
OPETUSLAUTAKUNTA	310	434	157	689	60	276	488	199	400	620	200
% investoinneista	3,2	2,7	0,7	3,7	0,5	1,7	3,2	1,2	2,6	3,7	1,2
KULTTUURI- JA VAPAA-AIKA- LAUTAKUNTA	84	242	669	260	48	37	33	35	105	130	250
% investoinneista	0,9	1,5	2,8	1,4	0,4	0,2	0,2	0,2	0,7	0,8	1,5
TEKNINEN LAUTAKUNTA	8 131	14 195	20 911	15 647	8 878	12 951	13 063	13 624	12 710	14 040	14 910
Ulkoiset menot	8 131	14 195	20 911	15 647	8 878	12 925	13 050	13 624	12 710	14 040	14 910
Sisäiset menot	0	0	0	0	0	27	13	0	0	0	1
% investoinneista	84,3	89,9	88,1	84,6	78,8	82,2	86,0	84,2	82,2	83,3	88,4
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	44	80	45	69	117	91	218	150	135	100	100
% investoinneista	0,5	0,5	0,2	0,4	1,0	0,6	1,4	0,9	0,9	0,6	0,6
2 INVESTOINNIT(yhteensä)	9 650	15 796	23 748	18 487	11 263	15 776	15 202	16 185	15 455	16 846	16 870
Ulkoiset menot	9 650	15 796	23 748	18 487	11 263	15 749	15 188	16 185	15 455	16 846	16 870
Sisäiset menot	0	0	0	0	0	27	14	0	0	0	0
muutos-%	0,4	63,7	50,3	-22,2	-39,1	40,1	-3,6	6,5	-4,5	9,0	0,1
3 RAHOITUS (yhteensä)	1 884	2 564	2 538	4 143	4 696	7 023	5 419	5 416	6 980	7 271	6 099
muutos-%	-66,3	36,1	-1,0	63,2	13,4	49,5	-22,8	-0,1	28,9	4,2	-16,1
MAÄRÄRAHAT (yhteensä)	161 967	175 838	195 934	199 166	210 094	228 352	260 134	265 824	274 872	283 582	288 962
Kasvu %	1,1	8,6	11,4	1,6	5,49	8,69	13,92	2,19	3,40	3,17	1,90
Ulkoiset menot	148 345	162 046	181 106	183 278	193 037	210 107	238 980	244 829	253 179	261 352	266 172
Sisäiset menot	13 622	13 792	14 828	15 888	17 057	18 246	21 153	20 995	21 693	22 230	22 791

Käyttötalousmenot toimielimittäin 2011

TULORAHOITUS JA INVESTOINNIT 2003-2013

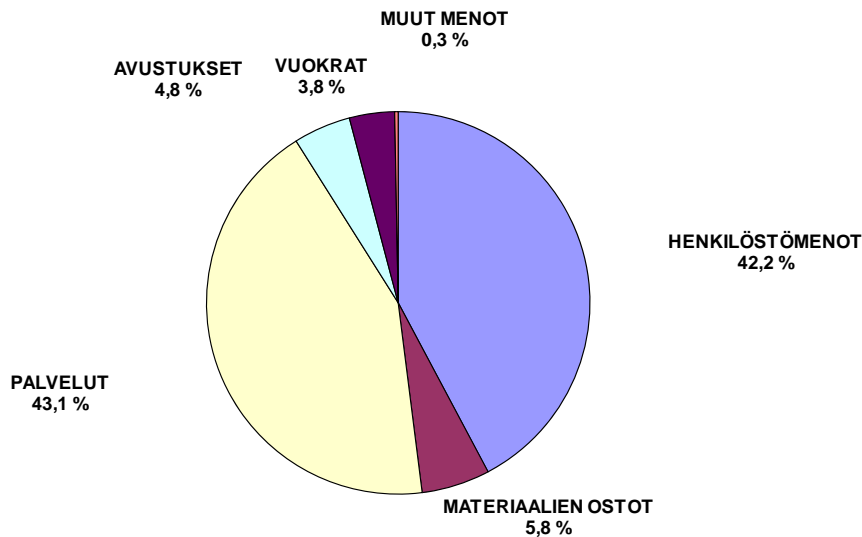
MENOT LAJEITTAIN 2003-2013 (1000 eur)
(sisältää myyntitappiot)

MENOLAJI	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1 KÄYTTÖTALOUS											
Palkat	51 579	53 319	56 236	58 356	61 766	66 335	77 274	79 756	83 146	85 789	88 115
Kasvu %	5,0	3,4	5,5	3,8	5,8	7,4	16,5	3,2	4,3	3,2	2,7
%-käyttömenoista	34,3	33,9	32,9	33,1	31,8	32,3	32,3	32,7	32,9	33,1	33,1
Henkilöstösivukulut	15 201	17 514	17 346	18 680	20 236	20 984	23 566	24 036	24 837	25 875	26 501
Kasvu %	2,8	15,2	-1,0	7,7	8,3	3,7	12,3	2,0	3,3	4,2	2,4
%-käyttömenoista	10,1	11,1	10,2	10,6	10,4	10,2	9,8	9,8	9,8	10,0	10,0
Materiaalin ostot	8 600	8 538	10 056	10 076	11 186	11 706	12 014	12 957	12 871	13 168	13 428
Kasvu %	11,7	-0,7	17,8	0,2	11,0	4,7	2,6	7,8	-0,7	2,3	2,0
%-käyttömenoista	5,7	5,4	5,9	5,7	5,8	5,7	5,0	5,3	5,1	5,1	5,0
Ulkoiset menot	8 367	8 308	9 822	9 843	10 948	11 460	11 709	12 698	12 615	12 907	13 162
Sisäiset menot	233	230	234	233	237	246	305	259	255	260	265
Asiakaspalvelujen ostot	39 749	42 922	47 154	49 078	55 967	58 020	69 655	71 271	72 636	74 707	76 724
Kasvu %	2,7	8,0	9,9	4,1	14,0	3,7	20,1	2,3	1,9	2,9	2,7
%-käyttömenoista	26,4	27,3	27,6	27,8	28,8	28,2	29,1	29,2	28,8	28,8	28,8
Ulkoiset menot	39 474	42 637	47 133	49 056	55 925	57 950	69 598	71 271	72 636	74 707	76 724
Sisäiset menot	275	285	21	2	42	71	57	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	20 407	20 331	22 571	23 714	27 617	31 453	34 018	33 521	34 736	35 681	36 540
Kasvu %	2,8	-0,4	11,0	5,1	16,5	13,9	8,2	-1,5	3,6	2,7	2,4
%-käyttömenoista	13,6	12,9	13,2	13,4	14,2	15,3	14,2	13,7	13,8	13,8	13,7
Ulkoiset menot	11 260	11 003	12 233	12 655	16 111	19 156	20 982	20 326	21 409	21 998	22 490
Sisäiset menot	9 147	9 328	10 338	11 060	11 506	12 296	13 036	13 195	13 327	13 682	14 049
Avustukset	8 980	9 135	10 300	10 151	9 409	9 179	10 653	10 810	11 559	11 370	11 563
Kasvu %	-0,4	1,7	12,8	-1,4	-7,3	-2,4	16,1	1,5	6,9	-1,6	1,7
%-käyttömenoista	6,0	5,8	6,0	5,8	4,8	4,5	4,4	4,4	4,6	4,4	4,3
Ulkoiset menot	8 945	9 097	10 277	10 139	9 402	9 173	10 650	10 810	11 559	11 370	11 563
Sisäiset menot	35	38	23	12	7	6	3	0	0	0	0
Vuokrat	5 587	5 531	5 794	6 097	7 389	7 615	11 978	11 776	12 649	12 876	13 123
Kasvu %	2,3	-1,0	4,8	5,2	21,2	3,1	57,3	-1,7	7,4	1,8	1,9
%-käyttömenoista	3,7	3,5	3,4	3,5	3,8	3,7	5,0	4,8	5,0	5,0	4,9
Ulkoiset menot	1 654	1 621	1 582	1 537	2 131	2 014	4 240	4 234	4 539	4 589	4 647
Sisäiset menot	3 933	3 910	4 212	4 560	5 258	5 600	7 738	7 541	8 111	8 287	8 476
Verot	264	161	121	129	129	133	138	65	0	0	0
Kasvu %	53,5	-39,0	-24,8	6,3	0,1	3,4	3,8	-53,2			
%-käyttömenoista	0,18	0,10	0,07	0,07	0,07	0,06	0,06	0,03	0,00	0,00	0,00
Ulkoiset menot	264	161	121	129	129	133	138	65	0	0	0
Sisäiset menot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muut rahoitusmenot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kasvu %	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
%-käyttömenoista	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0					
Muut menot	0	0	1 122	256	438	129	217	34	3	0	0
KÄYTTÖTALouden MENOT	150 433	157 476	170 697	176 536	194 135	205 553	239 512	244 223	252 437	259 465	265 993
Kasvu %	3,7	4,7	8,4	3,4	10,0	5,9	16,5	2,0	3,4	2,8	2,5
% kokonaismenoista	92,9	89,6	86,7	88,6	92,4	90,0	92,1	91,9	91,8	91,6	92,1
Ulkoiset menot	136 810	143 685	155 870	160 649	177 086	187 334	218 373	223 228	230 745	237 235	243 203
Sisäiset menot	13 623	13 791	14 827	15 867	17 049	18 219	21 139	20 995	21 693	22 230	22 791

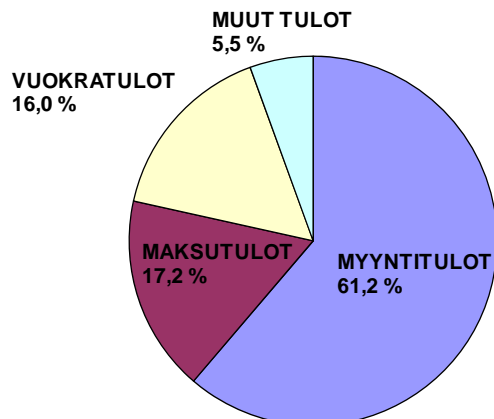

MENOLAJI	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
2 INVESTOINNIT											
INVESTOINTIMENOT	9 650	15 796	23 735	18 487	11 263	15 776	15 202	16 185	15 455	16 846	16 870
Ulkoiset menot	9 650	15 796	23 735	18 487	11 263	15 776	15 188	16 185	15 455	16 846	16 870
Sisäiset menot	0	0	0	0	0	0	14	0	0	0	0
% kokonaismenoista	6,0	9,0	12,1	9,3	5,4	6,9	5,8	6,1	5,6	5,9	5,8
3 RAHOITUS											
Korot	842	980	934	1 460	2 014	2 272	1 611	1 867	1 801	2 104	2 199
Muu rahoitusmenot	30	1	5	3	9	53	146	14	21	21	21
Siirrot rahastoihin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Talousarviolainojen lyhennykset	1 012	1 584	1 577	2 630	2 674	4 698	3 535	3 535	5 158	5 146	3 879
Lainananto	0	0	0	50	0	0	127	0	0	0	0
RAHOITUSMENOT	1 884	2 564	2 516	4 143	4 696	7 023	5 419	5 416	6 980	7 271	6 099
Muutos- %	-66,3	36,1	-1,9	64,7	13,4	49,5	-22,8	-0,1	28,9	4,2	-16,1
% kokonaismenoista	1,2	1,5	1,3	2,1	2,2	3,1	2,1	2,0	2,5	2,6	2,1
MENOT YHTEENSA	161 967	175 836	196 948	199 145	210 094	228 352	260 133	265 824	274 872	283 582	288 962
Kasvu %	1,1	8,6	12,0	1,1	5,5	8,7	13,9	2,2	3,4	3,2	1,9
Ulkoiset menot	148 344	162 045	182 121	183 279	193 045	210 133	238 980	244 829	253 179	261 352	266 172
Sisäiset menot	13 623	13 791	14 827	15 867	17 049	18 219	21 153	20 995	21 693	22 230	22 791

KÄYTTÖTALOUSMENOT LAJEITTAIN 2011

KÄYTTÖTALOUSOSAN TULOT 2011

TULOT LAJEITTAIN 2003-2013(1000 eur)
(ilman poistoja)

TULOLAJI	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1 KÄYTTÖTALOUS											
Myyntitulot	17 845	17 782	20 172	19 929	22 345	24 269	42 859	45 189	46 353	47 635	48 920
Kasvu %	6,9	-0,4	13,4	-1,2	12,1	8,6	76,6	5,4	2,6	2,8	2,7
Ulkoiset tulot	8 337	8 165	9 617	8 667	10 654	11 745	29 559	32 384	32 798	33 714	34 623
Sisäiset tulot	9 508	9 617	10 555	11 262	11 691	12 524	13 300	12 805	13 555	13 921	14 297
Maksut	7 367	7 405	8 246	8 149	8 986	9 956	12 170	13 061	13 048	13 309	13 576
Kasvu %	0,8	0,5	11,4	-1,2	10,3	10,8	22,2	7,3	-0,1	2,0	2,0
Ulkoiset tulot	7 179	7 209	8 170	8 076	8 894	9 835	12 060	13 061	13 048	13 309	13 576
Sisäiset tulot	188	196	76	73	92	121	111	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	2 901	2 389	3 645	2 741	2 879	2 829	3 307	3 145	3 369	3 520	3 492
Kasvu %	48,4	-17,6	52,6	-24,8	5,0	-1,7	16,9	-4,9	7,1	4,5	-0,8
Muut tuotot	1 074	958	982	1 129	1 605	1 073	992	817	825	836	848
Kasvu %	8,4	-10,8	2,5	15,0	42,1	-33,2	-7,5	-17,7	1,0	1,4	1,4
Vuokrat	6 837	6 801	7 119	8 057	9 123	9 610	11 789	11 466	12 095	12 359	12 631
Kasvu %	1,2	-0,5	4,7	13,2	13,2	5,3	22,7	-2,7	5,5	2,2	2,2
Ulkoiset tulot	2 864	2 901	2 900	3 496	3 844	4 009	2 827	2 683	2 744	2 799	2 854
Sisäiset tulot	3 973	3 900	4 219	4 561	5 278	5 574	8 961	8 783	9 351	9 561	9 776
KÄYTTÖTALOUDEN TULOT	36 643	35 904	40 163	40 005	44 937	47 736	71 117	73 676	75 691	77 660	79 466
Kasvu %	6,3	-2,0	11,9	-0,4	12,3	6,2	49,0	3,6	2,7	2,6	2,3
Ulkoiset tulot	22 974	22 191	25 313	24 109	27 876	29 491	48 746	52 089	52 785	54 179	55 393
Sisäiset tulot	13 669	13 713	14 850	15 896	17 061	18 219	22 371	21 588	22 906	23 482	24 073
2 INVESTOINNIT											
INVESTOINTITULOT	2 533	3 983	8 507	5 851	3 652	4 187	2 434	2 836	3 220	4 129	4 436
Ulkoiset tulot	2 533	3 983	8 507	5 851	3 652	4 187	2 434	2 836	3 220	4 129	4 436
Sisäiset tulot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muutos %	-14,3	57,2	113,6	-31,2	-37,6	14,7	-41,9	16,5	13,5	28,2	7,4
3 RAHOITUSTULOT											
TULOLAJI	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Valtionosuudet	23 240	25 354	28 004	31 109	33 073	37 541	41 509	43 200	43 736	45 091	46 445
Verotulot	98 361	101 244	100 567	108 709	118 255	130 100	133 376	131 911	140 080	146 810	152 159
Korkotulot	326	354	180	192	243	222	153	271	187	173	157
Muut rahoitustulot	567	464	588	608	844	780	3 228	2 400	2 482	631	651
Talousarviolainojen otto	11 532	0	10 000	0	0	5 000	0	0	0	0	0
Antolainojen lyhennykset	64	2 127	320	42	350	0	0	301	301	301	75
Liittymismaksut		392	848	821	629	389	489	500	400	400	400
RAHOITUSTULOT	134 090	129 935	140 507	141 499	153 393	174 032	178 756	178 583	187 186	193 407	199 887
Kasvu %	8,7	-3,1	8,1	0,7	8,4	13,5	2,7	-0,1	4,8	3,3	3,4
TULOT YHTEENSÄ	173 266	169 822	189 177	187 355	201 983	225 930	252 307	255 095	266 097	275 195	283 789
Kasvu %	7,8	-2,0	11,4	-1,0	7,8	11,9	11,7	1,1	4,3	3,4	3,1
Ulkoiset tulot	159 597	156 109	174 327	171 459	184 921	207 710	229 935	233 508	243 191	251 715	259 716
Sisäiset tulot	13 669	13 713	14 850	15 896	17 061	18 219	22 371	21 588	22 906	23 482	24 073
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN JA TOIMINTAPÄÄOMAN MUUTOS	406	6 505	6 843	7 599	1 957	3 690	6 375	10 700	8 800	8 200	5 200

KÄYTTÖTALOUDEEN MENOT TOIMIELIMITTÄIN JA LAJEITTAIN 2011 (1000 eur)

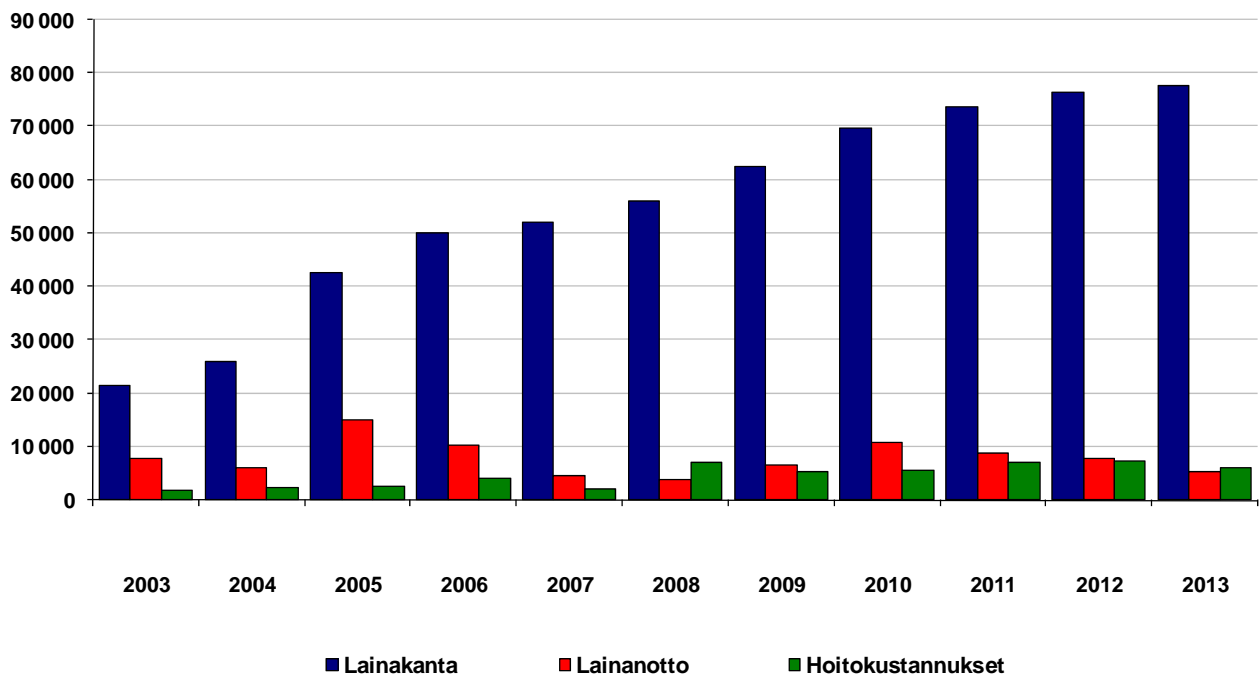
MENOLAJI	Keskusvaali- lautakunta	Tarkastus- lautakunta	Yleinen luot- tamushenk. hallinto	Keskus- hallinto	Sosiaali- ja terveys- lautakunta	Perusturva- lautakunta Lohja	Opetus- lautakunta	Kulttuuri- ja vapaa-aika- lautakunta	Tekninen lautakunta	Ympäristö- lautakunta	L-U:n Ympäristö lautakunta
Palkat	77	33	438	2 964	30 722	149	33 185	4 867	8 494	1 632	586
% -osuus menoista	82,1	42,5	56,8	36,4	32,9	0,3	53,5	42,4	29,8	46,0	61,9
Muut henkilöstösivukulut	3	2	16	176	1 695	8	1 980	290	514	96	34
% -osuus menoista	2,7	1,9	2,1	2,2	1,8	0,0	3,2	2,5	1,8	2,7	3,6
Eläkekulut	4	5	82	748	5 076	2 940	6 785	1 136	2 763	341	142
% -osuus menoista	3,9	6,5	10,6	9,2	5,4	6,7	10,9	9,9	9,7	9,6	15,0
Materiaalin ostot	1	1	13	224	3 463	5	1 359	475	7 282	32	14
% -osuus menoista	1,2	1,2	1,7	2,8	3,7	0,0	2,2	4,1	25,6	0,9	1,5
Ulkoiset menot	1	1	13	224	3 463	5	1 359	475	7 027	32	14
Sisäiset menot	0	0	0	0	0	0	0	0	255	0	0
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	21	27 087	39 379	1 073	2 414	2 662	0	0
% -osuus menoista	0,0	0,0	0,0	0,3	29,0	90,4	1,7	21,0	9,4	0,0	0,0
Ulkoiset menot	0	0	0	21	27 087	39 379	1 073	2 414	2 662	0	0
Sisäiset menot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	9	37	206	3 724	11 965	96	10 137	1 232	5 861	1 358	111
% -osuus menoista	10,1	47,6	26,8	45,8	12,8	0,2	16,3	10,7	20,6	38,3	11,7
Ulkoiset menot	9	36	134	3 006	9 056	81	2 341	723	4 666	1 271	88
Sisäiset menot	1	1	72	718	2 909	15	7 796	509	1 195	86	23
Avustukset		0	9	49	7 585	63	3 484	183	185	2	0
% -osuus menoista	0,0	0,0	1,2	0,6	8,1	0,1	5,6	1,6	0,6	0,0	0,0
Ulkoiset menot	0	0	9	49	7 585	63	3 484	183	185	2	0
Sisäiset menot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vuokrat		0	5	233	5 733	932	4 003	893	704	86	58
% -osuus menoista	0,0	0,3	0,7	2,9	6,1	2,1	6,5	7,8	2,5	2,4	6,1
Ulkoiset menot	0	0	1	119	3 180	443	265	243	242	5	40
Sisäiset menot	2	0	4	114	2 553	489	3 738	650	461	81	18
Muut toimintakulut	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0
% -osuus menoista	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ulkoiset menot	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0
Sisäiset menot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KÄYTTÖTALOUDEEN MENOT	93	78	770	8 138	93 329	43 572	62 007	11 490	28 465	3 547	945
Ulkoiset menot	92	76	694	7 306	87 867	43 068	50 472	10 331	26 554	3 380	904
Sisäiset menot	2	1	77	833	5 462	503	11 535	1 159	1 912	167	41

KÄYTTÖTALOUDEEN TULOT TOIMIELIMITTÄIN JA LAJEITTAIN 2011 (1000 eur)

TULOLAJI	Keskusvaali- lautakunta	Tarkastus- lautakunta	Yleinen luot- tamushenk. hallinto	Keskus- hallinto	Sosiaali- ja terveys- lautakunta	Perusturva- lautakunta Lohja	Opetus- lautakunta	Kulttuuri- ja vapaa-aika- lautakunta	Tekninen lautakunta	Ympäristö- lautakunta	Ympäristö- lautakunta
Myyntitulot	0	0	0	1 781	22 527	86	3 146	479	17 421	382	530
% -osuus tuloista	0,0	0,0	100,0	67,2	68,0	6,7	49,8	28,3	62,5	19,0	81,7
Ulkoiset tulot	0	0	0	330	21 989	86	3 146	479	5 856	382	530
Sisäiset tulot	0	0	0	1 451	539	0	0	0	11 565	0	0
Maksut	0	0	0	52	7 942	0	3 053	891	291	711	109
% -osuus tuloista	0,0	0,0	0,0	2,0	24,0	0,0	48,3	52,6	1,0	35,3	16,8
Ulkoiset tulot	0	0	0	52	7 942	0	3 053	891	291	711	109
Sisäiset tulot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	59	0		477	2 386	0	79	79	73	208	10
% -osuus tuloista	100,0	0,0	0,0	18,0	7,2	0,0	1,2	4,7	0,3	10,3	1,5
Muut tuotot	0	0	0	269	184	0	3	31	26	313	0
% -osuus tuloista	0,0	0,0	0,0	10,2	0,6	0,0	0,0	1,8	0,1	15,5	0,0
Ulkoiset tulot	0	0	0	269	184	0	3	31	26	313	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vuokrat	0	0	0	72	98	1 195	43	214	10 072	400	0
% -osuus tuloista	0,0	0,0	0,0	2,7	0,3	93,2	0,7	12,7	36,1	19,9	0,0
Ulkoiset tulot	0	0	0	48	98	1 195	9	112	2 121	400	0
Sisäiset tulot	0	0	0	24	0	0	34	102	7 951	0	0
KÄYTTÖTALOUDEEN TULOT	59	0	0	2 651	33 137	1 281	6 323	1 694	27 884	2 013	649
Ulkoiset tulot	59	0	0	1 176	32 598	1 281	6 289	1 592	8 367	2 013	649
Sisäiset tulot	0	0	0	1 475	539	0	34	102	19 516	0	0

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Lainakanta	21 370	25 784	42 414	50 013	51 970	55 963	62 406	69 571	73 714	76 768	78 089
eur/asukas	594	712	1 159	1 353	1 392	1 484	1 587	1 743	1 837	1 904	1 918
Lainanotto	7 732	6 000	15 000	10 229	4 588	3 690	6 375	10 700	8 800	8 200	5 200
(pitkä- ja lyhytaikaiset)											
eur/asukas	215,08	165,66	410,00	276,65	122,86	97,85	162,09	268,04	219,34	203,38	127,70
Korot	782	715	934	1 460	2 014	2 272	1 611	1 867	1 801	2 104	2 199
eur/asukas	21,75	19,74	25,53	39,49	53,93	60,24	40,96	46,77	44,89	52,19	54,00
Lyhennykset	1 012	1 586	1 577	2 630	43	4 698	3 535	3 535	5 158	5 146	3 879
eur/asukas	28,15	43,79	43,11	71,13	1,15	124,57	89,88	88,55	128,55	127,64	95,26
Hoitokustannukset yht.	1 794	2 301	2 511	4 090	2 057	6 970	5 146	5 402	6 959	7 250	6 078
eur/asukas	49,90	63,53	68,63	110,62	55,08	184,81	130,83	135,32	173,44	179,82	149,26

Lainakanta, lainanotto ja hoitokustannukset 2003-2013

VEROTULOT VUOSINA 1997-2013 (1000 eur)

Vuosi	Henkilökoht. verotettava tulo	Verotettava		Kunnallis- vero	Yhteisö- vero	Kiinteistö- vero	Muut verot	Verotulot yht.	
		Kasvu tulo/asukas eur	Kasvu %						
1997	368 656		10 788	60 785	6 557	2 671	35	70 048	
1998	394 574	7,0	11 464	6,3	65 603	7 054	2 589	32	75 279
1999	413 998	4,9	11 899	3,8	70 308	12 197	3 115	31	85 651
2000	434 277	4,9	12 322	3,6	72 360	11 046	3 233	31	86 670
2001	460 903	6,1	12 973	5,3	80 079	18 155	3 341	31	101 606
2002	475 149	3,1	13 261	2,2	90 376	4 929	3 464	30	98 799
2003	485 313	2,1	13 479	1,6	87 841	6 499	3 990	33	98 363
2004	496 534	2,3	13 710	1,7	89 629	5 216	3 957	31	98 833
2005	510 478	2,8	13 953	1,8	91 252	5 089	4 196	31	100 568
2006	539 791	5,7	14 599	4,6	98 517	5 871	4 292	30	108 710
2007	583 063	8,0	15 613	6,9	105 605	7 623	4 997	30	118 255
2008	636 000	9,1	16 442	5,3	117 572	7 166	5 333	29	130 100
2009	630 354	-0,9	16 026	-2,5	122 877	4 502	5 971	26	133 376
2010	633 286	0,5	15 864	-1,0	119 383	5 055	7 473	0	131 911
2011	661 669	4,5	16 492	4,0	126 797	5 874	7 409	0	140 080
2012	693 649	4,8	17 204	4,3	134 118	5 121	7 571	0	146 810
2013	728 746	5,1	17 896	4,0	139 672	4 755	7 732	0	152 159

- Ennen vuotta 2008 ei sisälly entisen Sammatin verotettava tulo

Verotulojen kehitys 2003-2013

